

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

22-02-2022 09:15 - 11:30

Via Teams

Information:Deltagere:

Hans van Binsbergen
Helle Bach Lauridsen
Karina Møller
Ole Kiil Jacobsen
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Holst
Thomas Medom

Afbud:

Lisbeth Schmidt Andersen
Martin Østergaard Christensen
Susanne Hammer-Jakobsen

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Mette Søberg og Christina Højlund

Pkt. 3: Tid: 20 min. Deltagere: Ninna Jakobsen og Tinne Nyby

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Mette Blicher Folmer og Cecilie Sandkvist Hansen

Pkt. 5: Tid: 15 min. Deltagere: Martha Berdiin, Martin Klejs Skøtt, Louise Heltborg Budde,
Henrik Larsen, Anders Hovmark og Jacob Nørmølle

Pkt. 6: Tid: 10 min.

Pkt. 7: Tid: 20 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Lis Fenger

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Præsentation af erhvervsplaymaker (OKJ),	1
Punkt 3: Indstilling: Introduktionsprogram til udvalget om planlægning og vækstdagsorden (Planlægning/MØC),	1
Punkt 4: Ud- og ombygning af Skovvangskolen (Planlægning/MØC),	1
Punkt 5: Børn og Unge-udvalgets introduktionsseminar (MØC),	1
Punkt 6: Kendte voksne i skolernes vikardækning – forslag om udsættelse af arbejdet med vikarmodellen (HBL/SMC),	1
Punkt 7: Godkendelse af den fælles plan til forebyggelse af ensomhed (OKJ),	1
Punkt 8: Forberedelse til byrådsmødet den 23. februar 2022,	1
Punkt 9: Eventuelt	1

Punkt 1: Godkendelse af referat

Punkt 2: Præsentation af erhvervsplaymaker (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Mette Søberg og Christina Højlund

Punkt 3: Indstilling: Introduktionsprogram til udvalget om planlægning og vækstdagsorden (Planlægning/MØC)

Tid: 20 min. Deltagere: Ninna Jakobsen og Tinne Nyby

Punkt 4: Ud- og ombygning af Skovvangskolen (Planlægning/MØC)

Tid: 15 min. Deltagere: Mette Blicher Folmer og Cecilie Sandkvist Hansen

Punkt 5: Børn og Unge-udvalgets introduktionsseminar (MØC)

Tid: 15 min. Deltagere: Martha Berdiin, Martin Klejs Skøtt, Louise Heltborg Budde, Henrik Larsen, Anders Hovmark og Jacob Froulund Nørmølle

Punkt 6: Kendte voksne i skolernes vikardækning – forslag om udsættelse af arbejdet med vikarmodellen (HBL/SMC)

Tid: 10 min.

Punkt 7: Godkendelse af den fælles plan til forebyggelse af ensomhed (OKJ)

Tid: 20 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Lis Fenger

Punkt 8: Forberedelse til byrådsmødet den 23. februar 2022

Punkt 9: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

08-02-2022 09:15 - 11:00

Via Teams

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Rasmus Ellermann-Aarslev

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Susanne Holst

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 30 min. Deltagere: Anna Crawford

Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Flemming Staub

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Anne Marie Due Schmidt

Pkt. 5: Tid: 20 min. Deltagere: Michel Larsen

Pkt. 8: Tid: 15 min. Deltagere: Martha Berdiin, Martin Klejs Skøtt og Klaus Jepsen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Orientering om mellemformer (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Orientering om mellemformer (OKJ)	1
Punkt 3: Kommissorium for Netværket for sårbare og udsatte børn og unge (SHJ)	1
Beslutning for Punkt 3: Kommissorium for Netværket for sårbare og udsatte børn og unge (SHJ)	1
Punkt 4: Orientering til rådmanden (MØC)	2
Beslutning for Punkt 4: Orientering til rådmanden (MØC)	2
Punkt 5: Alkoholfri sidste skoledag (SMC)	2
Beslutning for Punkt 5: Alkoholfri sidste skoledag (SMC)	2
Punkt 6: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 9.februar 2022	3
Beslutning for Punkt 6: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 9.februar 2022	3
Punkt 7: Eventuelt	3
Beslutning for Punkt 7: Eventuelt	3

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

Punkt 2: Orientering om mellemformer (OKJ)

Tid: 30 min. Deltagere: Anna Crawford

Beslutning for Punkt 2: Orientering om mellemformer (OKJ)

Ved budgetforliget for 2020 besluttede byrådet at tildele midler til at styrke indsatsen for sårbare børn og unge, herunder blev det besluttet at folkeskolerne i Aarhus Kommune skal arbejde med udvikling af mellemformer.

Målet for arbejdet med mellemformer er at skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i de almene klasser, og at flest mulige børn og unge starter og bliver i deres lokale folkeskole, og at de trives og udvikler sig her.

Endelig er det også at forebygge udvikling af særlige behov hos børn og at reducere de udfordringer, der allerede findes.

Første af i alt tre rul af skoler er i gang med arbejdet.

Forvaltningschef Ole Kiil har bedt om, at der gives en kort status på arbejdet med mellemformer.

Indstilling om, at

1. Rådmanden tager orienteringen til efterretning

Anna Crawford Kromann deltog. Helle Mølgaard holdt oplæg. Slides er tilføjet efterfølgende. Deltagerne drøftede arbejdet med mellemformer og herunder skolernes oplevelse.

Beslutninger:

- Rådmanden tog orienteringen til efterretning.

Punkt 3: Kommissorium for Netværket for sårbare og udsatte børn og unge (SHJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Flemming Staub

Beslutning for Punkt 3: Kommissorium for Netværket for sårbare og udsatte børn og unge (SHJ)

Status for de faglige netværk i Børn og Unge blev drøftet og godkendt på rådmandsmødet den 14. december 2021. Af memoet fremgik om netværket for sårbare og udsatte børn og unge (citater): "Netværket redefineres, så afgrænsningen af netværket ikke er betinget af de udsatte boligområder. Der laves en bydækkende og tværgående emneafgrænsning af netværket, hvor der er fokus på alle sårbare børn og unges trivsel og livsmestring. Det vil bl.a. betyde, at en del temaer kommer til at opstå ad hoc, alt efter det politiske fokus, jf. 17.4-udvalg, samt aktuelle og faglige tendenser".

I forlængelse heraf er der udarbejdet et justeret udkast til kommissorium i samarbejde med planlægningsgruppen, der er knyttet til netværket. Susanne Hammer-Jakobsen sætter udkastet rådmandsmødet til godkendelse forud for en planlagt fremlæggelse af kommissoriet på netværksmøde i uge 9. Børn og Unges chefteam drøftede kommissoriet i uge 4.

Indstilling om, at det

- Vedlagte kommissorium indstilles godkendt som grundlag for det videre arbejde i Netværket for sårbare og udsatte børn og unge.

Flemming Staub deltog.

Beslutninger:

- Chefgruppen beslutter om deltagerkredsen skal udvides.
- Der udarbejdes en bredere, kortfattet beskrivelse af, hvad netværket gør ("one-pager").
- Kommunikation i forbindelse med første møde (**REA følger op**).
- Med disse bemærkninger godkendte rådmanden indstillingen.

(SHJ følger op)

Punkt 4: Orientering til rådmanden (MØC)

Tid: 15 min. Deltagere: Anne Marie Due Schmidt

Beslutning for Punkt 4: Orientering til rådmanden (MØC)

Anne Marie Due Schmidt deltog og orienterede om nogle aktuelle emner på planlægningsområdet.

Beslutninger:

- Rådmanden tog orienteringen til efterretning.

Punkt 5: Alkoholfri sidste skoledag (SMC)

Tid: 20 min. Deltagere: Michel Larsen

Beslutning for Punkt 5: Alkoholfri sidste skoledag (SMC)

Forslaget er sat på dagsordenen med henblik på at orientere om samt drøfte konceptet og afviklingen af alkoholfri sidste skoledag.

Der indstilles,

1. At rådmanden godkender forlængelsen af implementeringsperioden for alkoholfri sidste skoledag således, at implementerings- og afprøvningsperioden omfatter 2022, 2023 og 2024. Finansiering af de to sidste år sker via reduktion af skolernes ramme.
2. At rådmanden drøfter og godkender, at skolerne fortsat afholder udgiften til befording af eleverne til og fra GRIM-festivalpladsen.

Michel Larsen deltog.

Beslutninger:

- Ikke brug for kommunikation.
- Rådmanden godkendte punkt 1 og 2.

Punkt 6: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 9.februar 2022

Beslutning for Punkt 6: Forberedelse til Børn og Unge-udvalgsmøde den 9.februar 2022

Mødet blev vendt kort.

Punkt 7: Eventuelt

Beslutning for Punkt 7: Eventuelt

Jobopslaget om Søndervang kommer op, må gerne deles.

Beslutningsmemo

10. februar 2022

Side 1 af 1

Emne Præsentation af erhvervsplaymaker
Til Rådmandsmøde

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Punktet er på dagsorden med henblik på at den nyansatte erhvervsplaymaker bliver præsenteret på rådmandsmøde.

På mødet præsenterer erhvervsplaymaker Christina Højlund tanker og tiltag for erhvervsplaymakerfunktionen for 2022.

Præsentationen bidrager samtidig med baggrundsviden ift. et beslutningsforslag fra Venstre om, at flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse i Aarhus Kommune, der behandles på byrådsmødet 23/2.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles at præsentationen tages til efterretning.

3. Økonomi

Der er afsat 2 millioner årligt til erhvervsplaymakerfunktionen fra 2022-2025. Midlerne er placeret i Børn og Unge, som udmønter midlerne løbende i koordinering med EUD-sekretariatet. EUD-styregruppen vurderer fordelingen af midlerne efter 2 år.

4. Videre proces og kommunikation

Erhvervsplaymakeren er ved at etablere kommunikationsstrategi, samt kommunikationskanaler, hvor relaterede aktiviteter mv. løbende præsenteres. Dette foregår i samarbejde med Børn og Unges kommunikationsafdeling, samt aktører i øvrige magistratsafdelinger, således at der sikres koordinering i forhold til anvendte platforme og budskaber. Der tænkes ligeledes løbende i dialog gennem skoleledernetværk, udskolingsnetværk mv.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Fritid, Uddannelse og Forebyggelse

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 41 85 90 56

Direkte e-mail:
chhokn@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Christina Højlund

Erhvervsplaymaker præsentation Christina Højlund

Rådmandsmøde d. 22. februar 2022

Indhold

- Erhvervsplaymakerens opgave
- Udsyn mod arbejdsliv
- Arbejde i bredden og i dybden – 2022
- Aktiviteter og materialer i pipeline til skoleåret 2022/2023
- www.udsynmodarbejdsliv.dk

Erhvervsplaymakerens opgave

- **Erhvervsplaymakeren skal i første omgang prioritere den fortsatte implementering af den byrådsbeslutede erhvervspraktik for alle unge i udkolingen.**
- Skabe positiv opmærksomhed på faglærte job og uddannelser
- **Skabe netværk og nye samarbejdsforbindelser mellem skoler og virksomheder**
- **Nedbryde eventuelle organisatoriske barrierer for et godt og smidigt samarbejde**
- Bidrage til opfyldelse af erhvervsuddannelsesmålsætningen i Aarhus
- Efterfølgende vil andre opgaver blive prioriteret, fx 'virksomhedssafari' og undervisningsaktiviteter, der giver anderledes muligheder for at 'mærke' fag og brancher

Kommissorium og beskrivelse af arbejdsopgave 2

- **Skabe synlighed om eksisterende praktikaftaler med virksomhederne**
- **Lave aftaler om aktiviteter, der giver mulighed for at 'mærke' uddannelser, fag og brancher** – både via enkeltpraktikker og klassepraktikker og via nye koblinger mellem skole og virksomheder
- **Bistå skolerne ved at synliggøre konkrete praktikmuligheder og praktikens muligheder for at støtte og udfordre unges uddannelsesvalg**
- **Bistå virksomhederne med at gøre det nemt at tilbyde praktikker, fx via enkelte koncepter, via kvalificering af virksomhedernes egne forslag til forløb og via praktisk bistand**
- Tænke og udføre arbejdet, så det bidrager til, at skoler og samarbejdspartnere oplever værdi og sammenhæng mellem de erhvervsrettede indsatser for børn og unge
- Være synlig, nærværende og til stede 'i marken' - og ankerperson med en samlende og koordinerende funktion

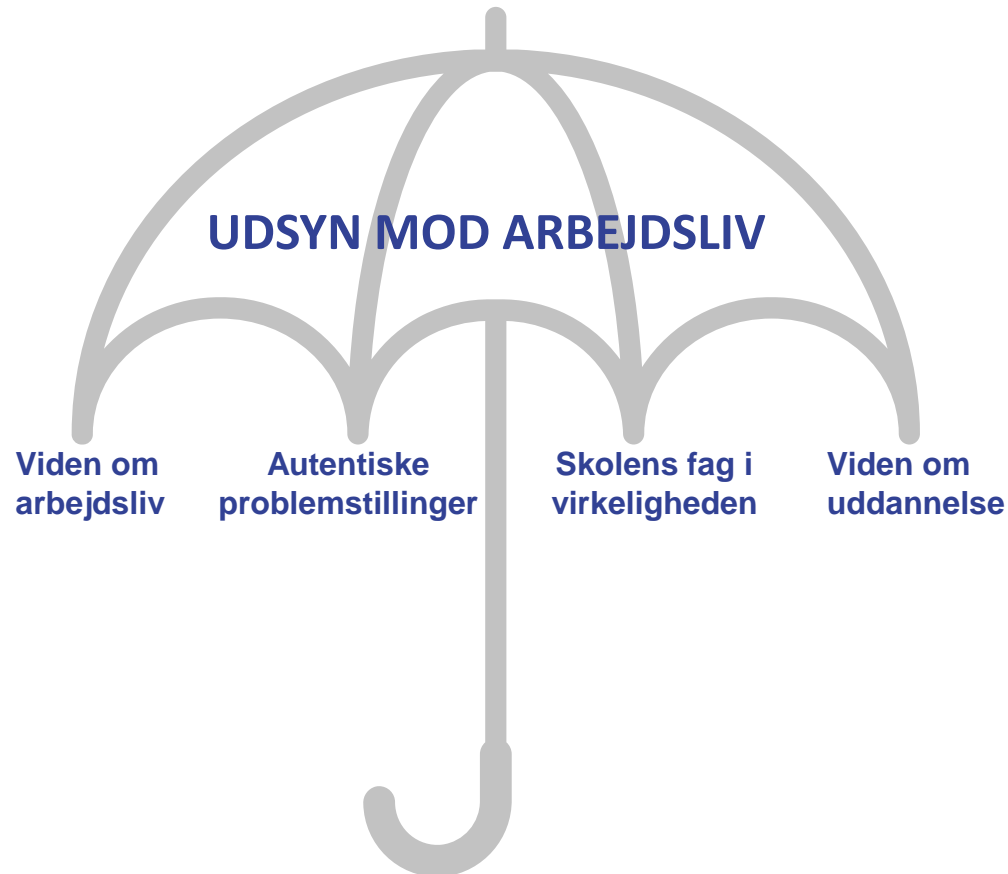
Stillingsopslag EPM

Pejlemærker for praktikken

- Der skal være en høj grad af involvering af eleverne i processen (før, under og efter)
- **Erhvervspraktikken skal bidrage til en motiverende udkolning med styrket praksisfaglighed og støtte et informeret valg af ungdomsuddannelse** – herunder også udfordre elevernes valg gennem alternativ/bredere indsigt i arbejdsmarkedet
- **Erhvervspraktikken skal bidrage til en tættere kobling mellem skole og arbejdsmarked** og dermed til realisering af
 - Kommunale målsætninger for overgang til ungdomsuddannelse
 - Erhvervsplanens mål om faglært arbejdskraft som grundlag for fortsat vækst og udvikling
- Vi skal følge elevernes oplevelse af betydningen af praktik ift. en motiverende skoledag og indsigt i arbejdsmarkedet/valgparathed

Indstilling om udmøntning af erhvervspraktikken

UDSYN MOD ARBEJDSLIV

Udsyn mod arbejdsliv er en del af skolens **uddannelses- og dannelsesopgave fra 0. til 9. klasse**, og er en integreret del af skolens hverdag og undervisning i fagene.

Udsyn mod arbejdsliv handler om:

- at give børn og unge mulighed for at **undersøge, erfare og opleve** den omverden de er en del af og blive klogere på dem selv, deres styrker, interesser og drømme.
- forståelsen for **samfundets sammenhængskraft og indsigt i og anerkendelse af andres interesser og valg**.
- at give børn og unge mulighed for at **indsigt i arbejdslivet og i uddannelses- og karrieremuligheder**.
- en **anderledes læring**, der bidrager til en bedre balance mellem en boglig og praktisk skoledag.

Derfor handler Udsyn mod arbejdsliv om:

- aktiviteter der **udvider børn og unges horisonter, mulighedsbevidsthed og skaber gode grundlag for uddannelsesvalg**.
- **erhvervspraktik, virksomhedsbesøg, undervisning i skolens fag og andre aktiviteter**, der kan give børn og unge indsigt i mange forskellige uddannelses- og jobmuligheder.

Arbejde i bredden og i dybden - 2022

Understøtte alle skoler og virksomheder gennem generelle aktiviteter i forhold til Udsyn mod arbejdsliv (materialer, webinar, hjemmeside med praktikbank)

Udvikle informations- og inspirationsmateriale til:

- Forældre
- Virksomheder
- Lærere

'Håndholde' 1-2 skoler pr. område ifht. at styrke erhvervspraktikken

Udvikle og beskrive konkrete måder at arbejde med erhvervspraktik før, under og efter

Pilotprojekt om erhvervspraktik i samarbejde med MSO & MBU

Indgå aftaler med 80+ virksomheder om erhvervspraktik

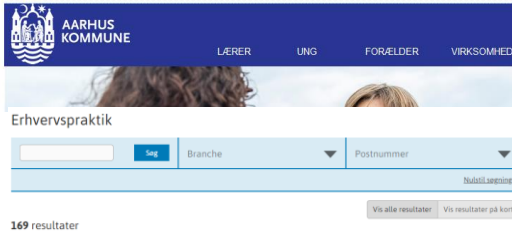
Udvikle principper for den gode erhvervspraktik i samarbejde med virksomheder

Udvikle skole-virksomhedsforløb i samarbejde med 10 virksomheder og skoler

Beskrive:

- Pejlemærker for den gode erhvervspraktik
- Pejlemærker det gode skole-virksomhedssamarbejde
- Ramme for progression for skole-virksomhedssamarbejdet fra 0-10. klasse

Aktiviteter og materialer i pipeline (forår/sommer 2022)

Klar til erhvervspraktik for elever

- Hjemmeside med nem adgang til at finde praktikpladser – søgning baseret på interesser
- Informationsmaterialer om erhvervspraktik

Klar til erhvervspraktik for lærere

- Inspirationsoplæg om erhvervspraktik på pædagogiske møder
- Webinar, hvor lærerne får inspiration til at arbejde med erhvervspraktikken i undervisningen
- Uddybende materiale om karrierelæring til lærerne
- Hjemmeside med indhold målrettet lærerne om Udsyn mod arbejdsliv og arbejdet med erhvervspraktik

Videomateriale om erhvervspraktik

- Elevernes oplevelser før, under og efter erhvervspraktikken
- Portrætter af 4 elever, mens de er i praktik

Skole-virksomhedssamarbejde for lærere

- Lærercamps: Virksomhedsbesøg og fælles udvikling af undervisning
- Inspirationsmateriale og tilbud om aktiviteter til brug i undervisningen

Informationsmaterialer til forældre

- Folder om erhvervspraktikken
- PowerPoint til forældremøder
- Video der fortæller om Udsyn mod arbejdsliv
- Hjemmeside med indhold målrettet forældre om erhvervspraktik & udsyn mod arbejdsliv

Materiale målrettet virksomhederne

- One-pager til virksomhedskonsulenter (MSB), når de er i dialog med virksomhederne
- Folder, til de virksomheder, som gerne vil modtage praktikelever og/eller indgå i samarbejder om forløb, besøg mv.
- Hjemmeside med indhold målrettet virksomhederne, hvor de fx kan oprette erhvervspraktik

www.udsynmodarbejdsliv.dk

Én indgang for unge, forældre, skoler og virksomheder

- Information om hvorfor Udsyn mod arbejdsliv (*målrettet unge, forældre, skoler, virksomheder*)
- Erhvervspraktikbank med søgemulighed på baggrund af interesse (*unge, forældre*)
- Information og materialer til brug inden erhvervspraktik (*unge, forældre, skoler, virksomheder*)
- Inspiration til at arbejde med erhvervspraktikken før, under og efter (*skoler*)
- Aktiviteter og tilbud i skole-virksomhedssamarbejdet (*skoler, virksomheder*)
- Inspiration til at arbejde med Udsyn mod arbejdsliv som en integreret del af den daglige undervisning og skolens fag (*skoler*)
- Inspiration til at tilrettelægge den gode erhvervspraktik (*virksomheder*)
- Information om og inspiration til at tilrettelægge skole-virksomhedsforløb (*virksomheder*)
- Mulighed for selv at oprette og administrere udbud af erhvervspraktik og andre skole-virksomhedsforløb (*virksomheder*)

The screenshot displays the website's search interface. At the top, there is a navigation bar with categories: UNG, FORELDRE, LÆRER, VIRKSOMHED, and HVEM ER VI. Below this is a search bar for 'Grundskole' with filters for 'Fag' and 'Målgruppe'. A second search bar is for 'Erhvervspraktik' with a 'Branche' filter. The results section shows 169 results for 'Grundskole' and 67 results for 'Erhvervspraktik'. One result for 'Erhvervspraktik' is visible: 'I praktik som lastvognsmekaniker eller lastvognsmontør hos Skifter'. Another result for 'Erhvervspraktik' is 'Spedition transport og matematik' by 'Da Åben Virksomhed'. A third result for 'Erhvervspraktik' is 'Bon Voyage - Sælg din rejser' by 'EUD for alle'.

Beslutningsmemo

3. februar 2022

Side 1 af 1

Emne **Introduktion til planlægning og vækstdagsorden på Børn og Unge-udvalgsmødet den 2. marts 2022**

Til Rådmandsmøde den 22. februar 2022

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Kontorchef Anne Marie Due Schmidt har sat punktet på dagsorden med henblik på stillingtagen til udkast til introduktion af planlægning og vækstdagsorden på Børn og Unge-udvalgsmøde den 2. marts 2022.

Som et led i det nye Børn og Unge-udvalgs introduktionsprogram er det besluttet, at alle udvalgsmøder i første halvår af 2022 starter med en introduktion til et udvalgt emne/område.

Introduktionerne skal give udvalgsmedlemmerne et overordnet overblik over et emne eller område og bidrage til at klæde udvalgsmedlemmerne på, så de kan behandle budgettemaerne, byrådsindstillingerne og de øvrige sager der knytter sig til emnet.

På udvalgsmødet den 2. marts 2022 er der dagsordensat et introtema om planlægning og vækstdagsorden.

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 26 00

Direkte telefon: 41 86 44 16

Direkte e-mail:
tign@aarhus.dk

Sag: 22/005849-5

Sagsbehandler:

Tinne Grangaard Nyby

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At udkast til baggrundsnotat og slides til introtema om planlægning og vækstdagsorden godkendes

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

-

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

-

5. Videre proces og kommunikation

Sagen behandles på Børn- og Unge-udvalget den 2. marts 2022.

Bilag:

Forklæde til introduktion til planlægning og vækstdagsorden

Baggrundsnotat til introduktion til planlægning og vækstdagsorden

Præsentation til planlægning og vækstdagsorden

Forklæde

11. februar 2022

Side 1 af 1

Introduktion til planlægning og vækstdagsorden

Til: Børn og Unge-udvalget

Udvalgsmøde: 2. marts 2022

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Baggrund

Som led i det nye Børn og Unge-udvalgs introduktionsprogram, er det besluttet, at alle udvalgsmøder i første halvår af 2022 starter med en introduktion til et udvalgt emne/område.

På udvalgsmøde den 2. marts 2022 er der dagsordenssat et introtema om planlægning og vækstdagsorden.

Introduktionen skal give udvalgsmedlemmerne et overordnet overblik, som giver de bedst mulige forudsætninger for at behandle budgettemaer, byrådsindstillinger og de øvrige sager der tilknytter sig til planlægning og vækstområdet.

2. Forberedelse til mødet

Der er vedlagt et baggrundsnotat med en generel introduktion til planlægning og vækst på dagtilbuds- og skoleområdet. Notatet rummer bl.a. viden om prognoser og behovet for kapacitetsudvidelser på dagtilbuds- og skoleområdet samt de strukturelle udfordringer der kan være på områderne.

Notatet skal ses som en kort introduktion til de helt overordnede principper i forbindelse med planlægningsproces omkring udmøntning af anlægsmidler til kapacitetsudvidelser på dagtilbuds- og skoleområdet samt det overordnede aktuelle udbygningsbehov på områderne.

3. På mødet

Disposition for punktet om introtema om planlægning og vækst:

- Oplæg om planlægning og væksten på dagtilbuds- og skoleområdet ca. 10-15 minutter.
- Herefter mulighed for spørgsmål fra udvalgsmedlemmerne.

Bilag

Som bilag er der vedlagt:

- Powerpoint præsentation til punktet
- Baggrundsnotat om generel introduktion til planlægning og vækst på dagtilbuds- og skoleområdet 2021-2031

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 26 00

Direkte e-mail:
tign@aarhus.dk

Sag: 22/005849-2
Sagsbehandler:
Tinne Grangaard Nyby

Notat

12. januar 2022
Side 1 af 15

Til	Børn og Unge-udvalget
Til	Orientering
Kopi til	

BØRN OG UNGE
Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Introduktion til planlægning og vækst dagsorden

1. Planlægning

1.1 Befolknings-, småbørns- og skoleprognose

Borgmesterens Afdeling laver hvert år en befolkningsprognose, der frem-skriver befolkningsudviklingen i kommunen over de næste 10 år. Småbørns-prognosen og Skoleprognosen bliver lavet på baggrund af befolkningsprog-nosen.

Befolkningsprognosen tager udgangspunkt i befolkningstallet pr. 1. januar det pågældende år, fødselsmønstret og dødeligheden samt flyttemønstret (vandringerne) til og fra Aarhus Kommune gennem de seneste tre år.

Boligprognosen¹ for Aarhus Kommune, som angiver alt forventet nybyggeri i fremskrivningsperioden, indgår i allokeringen af befolkningen i kommunens distrikter, men er ikke bestemmende for det samlede befolkningstal. Det samlede befolkningstal beregnes således kun af historikken omkring fertilitet og flytning.

Småbørns- og Skoleprognoserne danner grundlag for den årlige opgørelse over anlægsbehovet på dagtilbuds- og skoleområdet. Herudover bruges prognoserne i det daglige til analyse- og strukturarbejde på Børn og Unge området. Prognoserne offentliggøres endvidere på kommunens hjemmeside, for at tilvejebringe et fælles billede af den forventede børnetalsudvikling på dagtilbudsområdet og elevtalsudviklingen på de enkelte folkeskoler i Aarhus Kommune.

Børn og Unge-udvalget præsenteres hvert år i maj/juni for den nye Småbørns- og Skoleprognose og de heraf forventede kommende udbygninger på dagtilbuds- og skoleområdet, samt generelle opmærksomhedspunkter for området.

1.2 Småbørnsprognosen – Dagtilbudsområdet

Planlægning
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 26 00

Direkte e-mail:
tign@aarhus.dk

Sag: 22/005849-1
Sagsbehandler:
Tinne Grangaard Nyby
Ninna Elisabeth Jakobsen
Cecilie Sandkvist Hansen

¹ Udarbejdes af BA og MTM

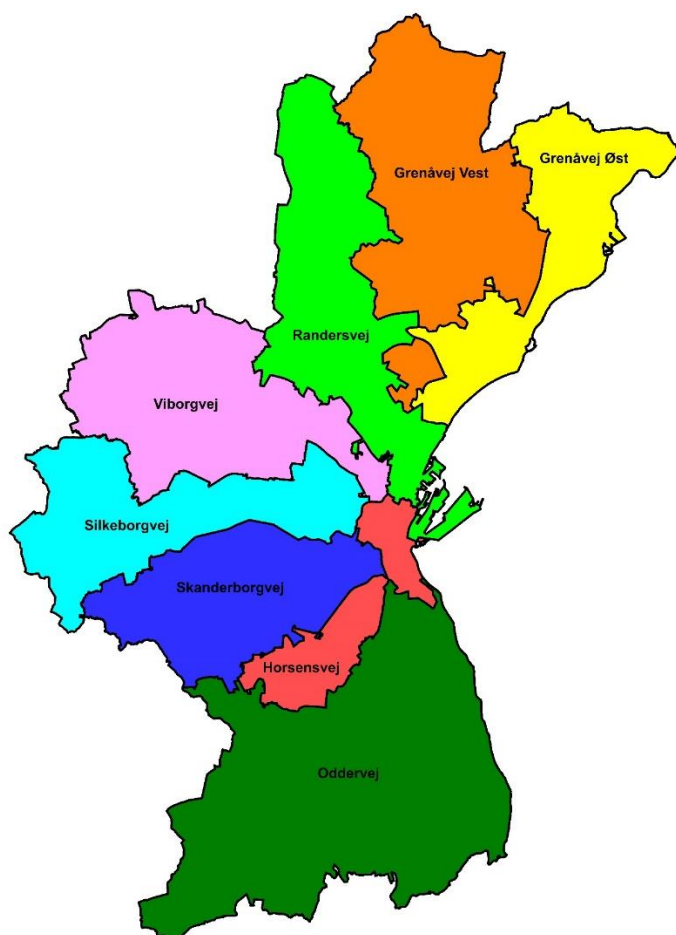
Småbørnsprognosen danner grundlag for pladsbehovsnotatet, der er en årlig opgørelse af anlægsbehovet til udbygning af dagtilbuds- og skolekapaciteten opgjort på kommuneniveau. Derudover anvendes Småbørnsprognosen til at opgøre pladsbehovet i de enkelte garanti-, anvisnings- og skoledistrikter, og er dermed retningsgivende for kapacitetstilpasninger i op- og nedadgående retning på dagtilbudsområdet, arealreservation mv.

12. januar 2022
Side 2 af 15

Det vil sige, at Småbørnsprognosen anvendes som styringsværktøj, når Børn og Unge vurderer behovet for at justere dagtilbudskapaciteten på kort og lang sigt, samt vurdere behovet for at reservere arealer til dagtilbudsformål i kommende lokalplaner.

1.2.1 Garanti- og anvisningsdistrikter

Aarhus Kommune er inddelt i 8 garantidistrikter langs med indfaldsvejene (Figur 1). Hvert garantidistrikt består af ét eller flere anvisningsdistrikter, som kan bestå af ét eller flere skoledistrikter

Figur 1: De 8 garantidistrikter i Aarhus Kommune.

1.2.2 Pasningsgaranti og distrikter

I Aarhus kommune er der indført pasningsgaranti, hvilket betyder at alle børn i kommunen er garanteret pasning fra d. 1. eller 16. i måneden efter barnet er fyldt 26 uger. Pasningsgarantien opfyldes adskilt indenfor hvert af de otte garantidistrikter. I praksis gælder det, at der i Aarhus Kommune regnes med en pasningsgrad på 0,8 for børn i vuggestuealderen (0,5 til 2 år) og 1,0 for børn i børnehavealderen (3 til 5 år). Det betyder, at henholdsvis 80% af alle børn i vuggestuealderen samt 100% af alle børn i børnehavealderen forventes at efterspørger en pasningsplads.

12. januar 2022
Side 3 af 15

1.2.3 Anvisning

Det forsøges i første omgang, jf. de gældende anvisningsregler, at anvise barnet en plads inden for eget anvisningsdistrikt. Er dette ikke muligt, forsøges barnet anvist til en plads i eget garantidistrikt.

1.2.4 Udbygningsbehov – justering af dagtilbudskapaciteten

Når der planlægges for udbygning af dagtilbudsområdet, sker det med afsæt i Småbørnsprognosen. Da pasningsgarantien opfyldes adskilt for hvert af de otte garantidistrikter, vurderes behovet for kapacitetsudvidelser inden for hvert garantidistrikt.

Såfremt der forventes en stigning i børnetallet i forhold til det aktuelle børnetal i det pågældende garantidistrikt, og denne kan dokumenteres på 10 års sigt, kan der søges om anlægsmidler fra pasningsreserven til at udbygge dagtilbudskapaciteten i garantidistriktet. Udbygningsbehovet er fratrukket dagtilbudsbyggerier på vej og eventuelle ledig kapacitet i området.

Når der er identificeret et udbygningsbehov på garantidistriktsniveau, som der kan frigives anlægsmidler til fra pasningsreserven, kigges der på, i hvilket anvisningsdistrikt der er det største behov for udbygning. Her kigges der ikke alene på tallene fra Småbørnsprognosen, men laves der også en mere helhedsvurdering af anvisningsdistrikterne, kendskabet til byudvikling og det pres der opleves på pasningspladserne.

1.2.5 Nøgletal og anlægsinvesteringsplan på dagtilbudsområdet

Byrådet vedtager med 10 års mellemrum en såkaldt anlægsinvesteringsplan, som sætter en ramme for de kommende 10 års anlægsinvesteringer i Aarhus Kommune. Den seneste investeringsplan blev vedtaget med budgetforlig 2021. I investeringsplanen afsætter byrådet et såkaldt reservebeløb til dagtilbudsbyggerier på 10 års sigte. Med budgetforlig 2021 var rammebeløbet

685 mio. kr.² for perioden 2024-2033. Det svarer til ca. 191 dagtilbudsgrupper med en pris på 3,6 mio. kr.³ pr. gruppe i 2022-priser.

12. januar 2022
Side 4 af 15

Grundlaget for rammebeløbet, der afsættes i anlægsinvesteringsplanen, er det foregående års prognosticerede pasningsbehov på dagtilbudsområdet. Rammebeløbet i investeringsplanen 2024-2033 er dermed beregnet på baggrund af dagtilbudsprognose 2020.

1.2.6 Udmøntning af midler på dagtilbudsområdet

Udbygningsbehovet i investeringsplanen er vurderet som et samlet kommunalt nettoudbygningsbehov uden at skele til den specifikke lokalisering af de nye grupper. Når Børn og Unge beder byrådet om midler fra pasningsreserven til at opføre nye dagtilbudsgrupper forudsætter budgetmodellen imidlertid, at der kan dokumenteres en stigning i børnetallet på garantidistriktsniveau. Dette for at sikre, at pasningsgarantien inden for hvert garantidistrikt kan overholdes fremadrettet.

Der er dermed ikke indregnet anlægsmidler til at flytte eksisterende institutioner fra områder, hvor der er et faldende pasningsbehov, til områder, hvor der er et stigende pasningsbehov. Det kan resultere i en uoverensstemmelse mellem det afsatte rammebeløb og det faktiske udbygningsbehov. Det fastsatte udbygningsbehov, der ligger til grund for rammebeløbet i investeringsplanen, må derfor opfattes som et absolut minimum, hvis børnetallet stiger som forudsat i befolkningsprognosen.

For at få udmøntet midler fra pasningsreserven forudsætter det, at Børn og Unge indstiller til byrådet, at midlerne frigives. I indstillingen vil der blandt andet fremgå prognosebehov, en projektbeskrivelse samt en beskrivelse af den økonomiske case. Når der har været 1 års gennemgang på dagtilbudsprojektet, vil Børn og Unge indstille regnskabet til byrådets godkendelse i forbindelse med det øvrige regnskabsmateriale.

1.3 Skoleområdet

Skoleprognosen danner grundlag for skoleudbygningsprogrammet, der udløser midler til skoleudbygning for hjemmeområderne på de enkelte skoler. Udbygningsbehovet fra skoleudbygningsprogrammet indgår i pladsbehovsnotatet.

Skoleprognosen tager højde for de aktuelle efterspørgselsforhold på de enkelte skoler og dermed for det frie skolevalg og konsekvenserne af folkeskolelovens § 5 stk. 8 omkring undervisning i dansk som andetsprog til tospro-

² Heraf er 35 mio. kr. dog øremærket til det afledte behov for anlægsinvesteringer, der følger af "senere børnehavestart", som også blev vedtaget ved budgetforlig 2020.

³ Beløbet skal dække opførelse af enten en gruppe med 20 børnehavepladser eller 12 vuggestuepladser. I praksis varierer gruppeprisen meget og afhænger fx af om institutionen skal opføres i en bynær kontekst eller på "bar mark".

gede børn. Prognosemodellen er baseret på befolkningsprognosen for de 0-17-årige børn i de enkelte skoledistrikter – altså ikke bare skolebørn. Denne befolkningsprognose sammenholdes med et vægtet gennemsnit af de seneste tre års faktiske efterspørgselsprocent opdelt på klassetrin på den lokale distriktsskole. Der beregnes både en efterspørgselsprocent for andelen af elever fra eget skoledistrikt og for andelen fra kommunens øvrige skoledistrikter.

12. januar 2022
Side 5 af 15

1.3.1 Skoledistrikter

I Aarhus Kommune er der 45 kommuneskoler. Hver kommuneskole har sit eget skoledistrikt (Figur 2). Modsat dagtilbudsområdet opgøres kapacitetsbehovet særskilt for hver skole. Det betyder den aktuelle kapacitet på hver enkel skole sammenholdes med skolens kapacitetsbehov på kort og langt sigte. Kapacitetsbehovet opgøres som antallet af hjemområder til undervisning og SFO.

Figur 2: De 45 skoledistrikter i Aarhus kommune.

1.3.2 Skoleudbygningsprogrammet

Når der planlægges for udbygninger af skolerne, sker det med afsæt i Skoleprognosen, som er indarbejdet i skoleudbygningsprogrammet. Skoleudbygningsprogrammet tildeler anlægsmidler til sikring af kapacitet til undervisning og SFO i hjemområder.⁴ Skoler med et demografisk bestemt kapacitetsbehov tildeles midler til enten udbygning eller ombygning, hvis der er et aktuelt og vedvarende udbygningsbehov. Udbygningsbehovet skal dermed kunne aflæses i prognosens tidlige år såvel som på ti års sigt. Skolebyggeri afledt af demografiske behov medfører, at der afsættes ekstra midler til bygningsdrift af skolerne.

Hvis læringsarealet i hjemområderne pr. elev 10 år frem er under 2,8 m² tildeles der midler til udbygning, mens skoler med læringsarealer over 2,8 m² pr. elev tildeles et mindre beløb til ombygninger.

Udmøntning til udbygningsbehov sikrer, at der ud fra en effektiv klassesdannelse på 28 elever pr. klasse er et undervisningslokale pr. klasse.

Skoleåret 2020/21 tager udgangspunkt i den faktiske klassesdannelse. Klassesdannelsen for de efterfølgende år tager udgangspunkt i en ren matematisk klassesdannelse med op til 28 elever pr. klassetrin. Erfaringen viser, at den matematiske klassesdannelse, hvert år giver en afvigelse mellem prognosen og den faktiske klassesdannelse. Denne problemstilling kommer ofte til udtryk i forhold til beregninger af det fremtidige kapacitetsbehov af undervisningslokaler. Konsekvensen er, at prognosen ofte er bagefter Børn og Unges klassesdannelse, og der derved ikke altid er mulighed for at udbygge skolerne rettidigt.

1.3.3 Nøgletal og anlægsinvesteringsplan på skoleområdet

Ligesom på dagtilbudsområdet, afsætter byrådet også med 10 års mellemrum en anlægsreserve til skolebyggeri i kommunen. I den seneste investeringsplan 2024-2033 fra budgetforlig 2021, afsatte byrådet 270 mio. kr. til udbygning af hjemområder. Heraf valgte byrådet af øremærke 145 mio. kr. til opførelse og udbygning af syv specifikke skoler. Derudover blev der afsat 210 mio. kr. til faglokaler og 400 mio. kr. til indeklime, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø.

Hvor Børn og Unge på dagtilbudsområdet arbejder med et samlet rammebeløb, arbejdes der på skoleområdet med interne nøgletal for enheder. I skoleudbygningsprogrammet er der, med byrådets vedtagelse, fastsat en række nøgletal og kvadratmeterstandarder for forskellige lokaletyper. For eksempel

⁴ Skoleudbygningsprogrammets læringsareal til hjemområder omfatter; fælleslokaler, normalklasser, specialklasser, SFO-basislokaler og SFO-Fællesareal. Disse rumtyper er med i opgørelsen af læringsarealet på skolerne i forhold til de 2,8 m².

koster et undervisningslokale på 70m² 2 mio. kr. i 2022-priser, mens et faglokale til naturfag koster 3,2 mio. kr.

12. januar 2022
Side 7 af 15

Grundlaget for rammebeløbene til undervisnings- og faglokaler, der afsættes i anlægsinvesteringsplanen, er det foregående års prognosticerede udbygningsbehov på skoleområdet. Rammebeløbet i investeringsplanen 2024-2033 er dermed beregnet på baggrund af skoleprognose 2020. De 400 mio. kr. til indeklime, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø blev afsat som et rammebeløb, og er derfor ikke baseret på særlige nøgletal eller benchmark.

1.3.4 Udmøntning af midler på skoleområdet

Som tidligere beskrevet i notatet, skal Børn og Unge dokumentere et aktuelt og vedvarende behov på skoleniveau for at opnå finansiering til udbygning af skolens hjemområder. På nuværende tidspunkt eksisterer der ikke en tilsvarende model for reserverne til faglokaler og indeklime, modernisering, toiletter, arbejdsmiljø samt FU-klubtilbud fra 4. klasse, som på forhånd regulerer udmøntningen af midlerne.

For at opnå finansiering fra reserverne forudsætter det også på skoleområdet, at Børn og Unge indstiller til byrådet, at midlerne frigives. I indstillingen vil der blandt andet fremgå et udbygningsbehov, en projektbeskrivelse samt en beskrivelse af den økonomiske case.

Når der har været 1 års gennemgang på skoleprojektet, vil Børn og Unge indstille regnskabet til byrådets godkendelse i forbindelse med det øvrige regnskabsmateriale, der udarbejdes hvert år. Hvis projekterne overstiger 50 mio. kr., udarbejdes et separat regnskab, der indstilles til byrådets godkendelse.

2. Vækstdagsorden

Siden vedtagelsen af Kommuneplan 2009 har byudviklingen i Aarhus været baseret på;

- løbende omdannelse og fortætning af den eksisterende by
- tæt byvækst på bar mark i større byvækstområder

Med kommuneplan 2017 besluttede byrådet at koncentrere byvæksten, hvor nye projekter kan bidrage positivt til at skabe den gode by. Koncentrationen af byvæksten i bestemte geografiske områder, skal bl.a. medvirke til at sikre størst muligt udbytte af de kommunale investeringer i infrastruktur, skoler og andet offentlig service. Af de større byvækstområder kan bl.a. nævnes Lisbjerg, Nye, Årslev og Harlev.

Temaplanen 'Arealer til alle boligtyper' er et tillæg til kommuneplan 2017 og indgår i Kommuneplan 2021. Temaplanen har et dobbeltformål, som er knyttet til boligpolitikken. Den skal for det første medvirke til at imødekomme efterspørgslen på arealer til forskellige boligtyper. For det andet skal tema-

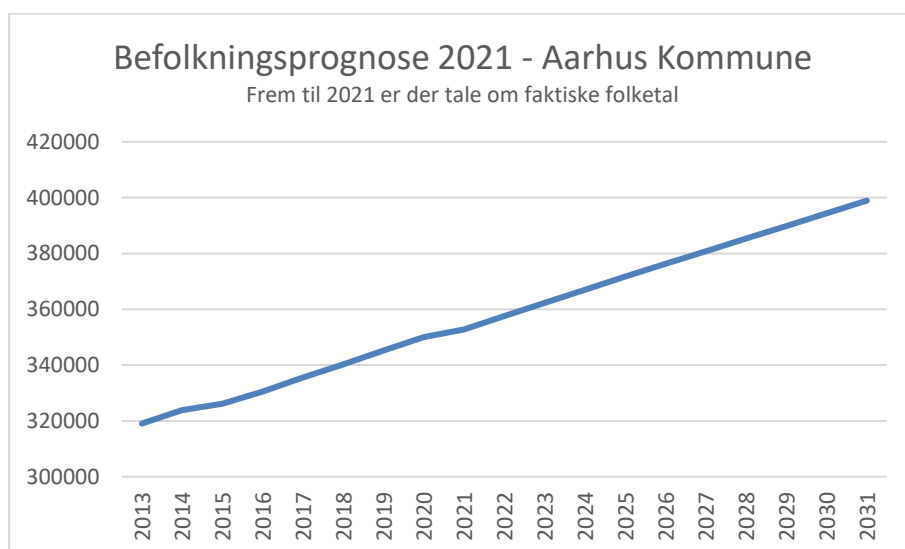

planen bidrage til velfungerende lokalsamfund og at en større del af byudviklingen sker i de fritliggende bysamfund. Gennem tilførsel af nye borgere skabes grundlag for flere og bedre funktioner og endnu mere liv i disse byer. Temaplanen er således et spor, der supplerer arbejdet med den koncentrerede boligbygning i midtbyen og vækstakserne samt etablering af de nye bysamfund.

12. januar 2022
Side 8 af 15

2.1 Nøgletal befolkningsprognose 2021

Aarhus kommune har i de seneste mange år oplevet et stigende befolkningstal og jf. den seneste prognose 2021 forventes dette at fortsætte de år.

Tabel 1: Befolkningsprognose 2021 Aarhus Kommune. Frem til 2021 er der tale om faktiske folketal

På baggrund af befolkningsprognosen 2021 forventes det samlede befolkningstal at stige med 46.199 personer i Aarhus Kommune frem til 2031, svarende til en stigning på 13 procent.

Pr. 1. januar 2021 var der 352.739 borgere i Aarhus Kommune. I 2031⁵ forventer befolkningsprognosen 398.938 borgere, svarende til en gennemsnitlig stigning på 4.620 borgere pr. år. Til sammenligning er befolkningstallet i perioden 2016-2021 gennemsnitlig steget med 3.907 borgere pr. år.

Det forventede stigende befolkningstal afspejles både i Småbørnsprognosen og Skoleprognosen.

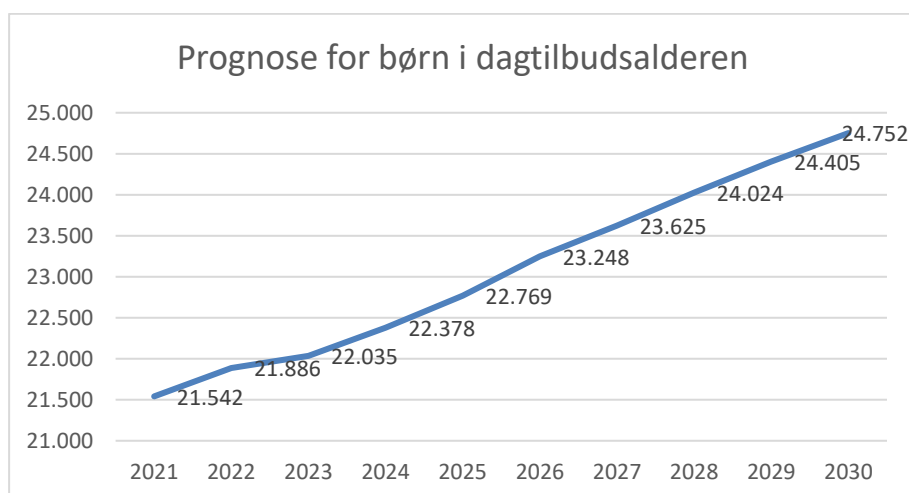
2.2 Prognose og behov på Dagtilbudsområdet

Pr. 1. januar 2021 var der 21.542 børn i dagtilbudsalderen bosat i Aarhus Kommune og 19.264 børn indskrevet i et dagtilbud, herunder både private, selvejende og kommunale dagtilbud og dagplejere.

⁵ Pr. 1. januar i de enkelte år.

12. januar 2022
Side 9 af 15

Tabel 2: Prognosen for børn i dagtilbudsalderen (½-5 årige)

På dagtilbudsområdet forventes der stigende børnetal på både fem og ti års sigt. I 2030 forventes der at være 24.752 børn i dagtilbudsalderen i Aarhus Kommune, hvilket er 3.211 flere børn i dagtilbudsalderen i kommunen⁶, svarende til 190 dagtilbudsgrupper.

Stigningen i børnetallet fordeler sig ikke jævnt i de 8 garantidistrikter – og dertil kan børnetallet indenfor det enkelte garantidistrikt også udvikle sig forskelligt mellem anvisningsdistrikterne og for børn i dagpleje- og vuggestuealderen og børn i børnehavealderen.

Børn i dagtilbudsalderen (½-5-årige)			
Garantidistrikt	2021	2025	2030
Grenåvej Øst	2.563	2.905	3.280
Grenåvej Vest	2.003	2.155	2.398
Randersvej	3.121	3.614	4.084
Viborgvej	3.001	3.139	3.384
Silkeborgvej	2.992	2.911	3.298
Skanderborgvej	2.736	2.725	2.821
Horsensvej	2.646	2.648	2.617
Oddervej	2.482	2.672	2.871
Total	21.542	22.769	24.752

Tabel 1: Faktiske og forventede antal børn i dagtilbudsalderen fordelt på garantidistrikter.

Den største stigning, på både fem og ti års sigt, forventes i garantidistrikt Randersvej, hvilket er et resultat af Byrådets beslutning om fortætning i Katrinebjerg og byudviklingen i Lisbjerg samt planen for fortætning langs Ran-

⁶ Sammenholdt med det faktiske børnetal pr. 1. januar 2021

dersvej fra Ringvejen til Ringgaden. Derudover forventer både Grenåvej Øst, Grenåvej Vest, Viborgvej og Oddervej stigende børnetal på både fem og ti års sigt, hvilket primært skyldes et eller flere større byudviklingsprojekter i de enkelte garantidistrikter, som f.eks. Nye i Grenåvej Vest, Sabro og Tilst i Viborgvej og Malling og Solbjerg i Oddervej.

12. januar 2022
Side 10 af 15

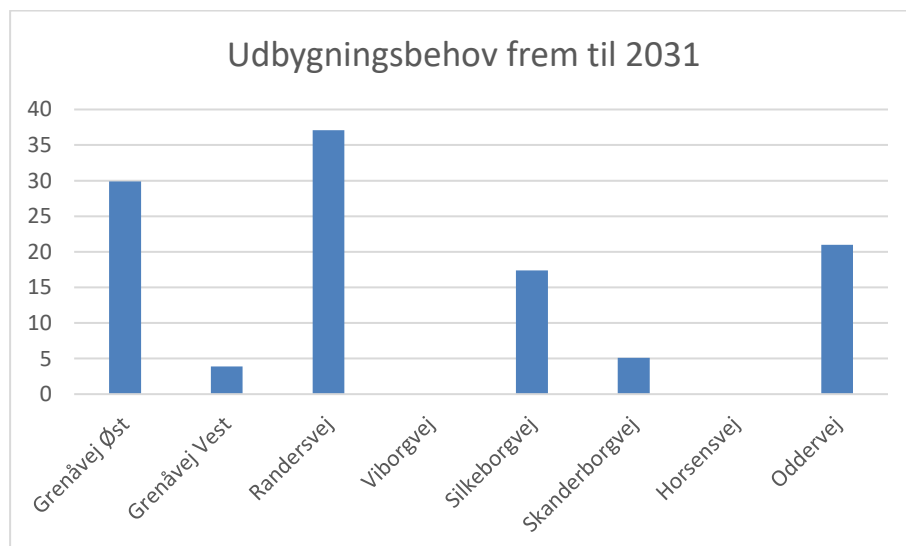
Til trods for at midtbyen også udbygges, afspejles boligudbygningen ikke direkte i børnetallet. Ses der isoleret set på børnetallet i Samsøgades anvisningsdistrikt (garantidistrikt Randersvej) og Frederiksbjerg-Læssøesgade anvisningsdistrikt (garantidistrikt Horsensvej) forventes der et mindre fald i børnetallet de kommende 10 år. Årsagen til, at børnetallet er faldende i de distrikter, til trods en mindre boligudbygning, skyldes bl.a. at børnefamilierne i højere grad end tidligere, flytter fra midtbyen.

I forbindelse med præsentation af småbørns- og skoleprognosen 2021 på rådsmandsmødet d. 6. maj 2021 blev Børn og Unge-udvalget lovet en efterfølgende skriftlig orientering med fokus på udviklingen i midtbyen, som blev behandlet på det daværende Børn og Unge-udvalgsmøde den 24. november 2021. I 2022 vil der blive foretaget en mere gennemgående analyse af midtbyen på skole- og dagtilbudsområdet, hvor vi i Børn og Unge vil kigge nærmere på forskellige scenarier af, hvordan midtbyen fremadrettet kan ansues.

2.2.2 Udbygningsbehov og behov for anlægsmidler

Det samlede udbygningsbehov på dagtilbudsområdet i perioden frem til 2031 er 114 dagtilbudsgrupper, svarende til 19 6-grupper institutioner.

Det forventede udbygningsbehov frem til 2031 fordeler sig som vist i figur 3, hvor "bygger på vej" og "ledig kapacitet" er fratrukket.

Figur 3: Forventet udbygningsbehov (antal grupper) i 2030 for hvert af de otte garantidistrikter.

12. januar 2022
Side 11 af 15

Den største stigning i børnetallet i perioden frem til 2031 forventes i garantidistrikt Randersvej og Grenåvej Øst, hvilket også afspejles de områder hvor der forventes den største udbygning af dagtilbudskapacitet. Med en forventning om et behov for yderligere 114 dagtilbudsgrupper i perioden frem til 2031, forventes der dog at skulle opføres nye dagtilbudsbyggeri i flere garantidistrikter for at kunne imødekomme det stigende børnetal i distrikterne. Der forventes også at være enkelte lokaldistrikter i garantidistrikterne, hvor vi vil opleve et pres på kapaciteten, men hvor vi ikke kan dokumentere et behov på garantidistriktsniveau.

Da pasningsgarantien, som tidligere nævnt i notatet, opfyldes adskilt for hvert af de otte garantidistrikter, kan det være nødvendigt at udbygge i ét garantidistrikt for at opfylde pasningsgarantien, selvom der midlertidigt er ledig kapacitet i et andet garantidistrikt. For at der kan frigives anlægsmidler til et daginstitutionsbyggeri skal behovet for flere pasningspladser kunne dokumenteres på garantidistriktsniveau på kort og langt sigte. Det vil sige at behovet skal kunne aflæses på ti års sigte.

I perioden frem til 2025 er der afsat et rådighedsbeløb på 139,0 mio. kr. til udbygning af pasningskapacitet i de enkelte garantidistrikter, hvor der mangler kapacitet. Mens anlægsudgifterne til pladsbehov i perioden 2026-2030 forventes at udgøre 303,4 mio. kr.

2.2.3 Udfordringer på dagtilbudsområdet

Som nævnt kan Børn og Unge med den nuværende finansieringsmodel udelukkende få anlægsmidler til nye dagtilbudsbyggerier såfremt prognosen viser et stigende behov ift. det nuværende børnetal. Dermed kan der ikke igangsættes dagtilbudsbyggerier i de lokalområder, hvor der er en efterspørgsel der overstiger kapaciteten, hvis ikke der kan dokumenteres et behov på garantidistriktsniveau.

Det kan give Børn og Unge udfordringer, at der udelukkende ses på stigningen i børnetallet ift. det eksisterende børnetal og ikke ift. den eksisterende kapacitet. Særligt i de tilfælde, hvor der er underskudskapacitet i et garantidistrikt. Her kan der være risiko for, at pasningsgarantien vil komme i fare. Samtidig kan der være risiko for, at der bygges for meget kapacitet i de områder, hvor der er en eksisterende overskudskapacitet, men hvor børnetallet også er stigende. I de distrikter hvor der er en stor underskudskapacitet betyder det ikke, at børnene ikke passes, de pendler bare til andre garantidistrikter. Børn og Unge ønsker at planlægge smart og bygge de steder, hvor der reelt er et behov. Dette kræver, at der ses på den eksisterende dagtilbudskapacitet inden for hvert garantidistrikt. Det er samtidig nødvendigt at kigge på kapaciteten inden for hvert garantidistrikt, da den er afgørende for,

om Børn og Unge kan overholde pasningsgarantien i takt med børnetallet ændres.

12. januar 2022
Side 12 af 15

Standardprisen pr. grupperum ligger på 3.593.049 kr. i 2022-priser. De faktiske priser kan variere fra projekt til projekt, hvis der f.eks. er tale om dyrt byggeri i midtbyen, byggegrunde på særligt terræn eller særlige myndighedskrav. Fremadrettet er der udsigt til situationer, hvor en ny dagtilbudsafdeling skal bygges indenfor en lokalplan, hvor der er andre bygherrer indover, herunder hvor byggegrunden ejes af private. Dette vil forventeligt medføre udgifter, der ikke er taget højde for ved et standardbeløb til udbygning af pladskapaciteten.

2.3 Prognose og behov på Skoleområdet

De officielle indskrivningstal på skoleområdet opgøres hvert år pr. 5 september. Indskrivningstallene pr. 5. september 2021 udgør dermed de officielle skoletal for skoleåret 2021/22.

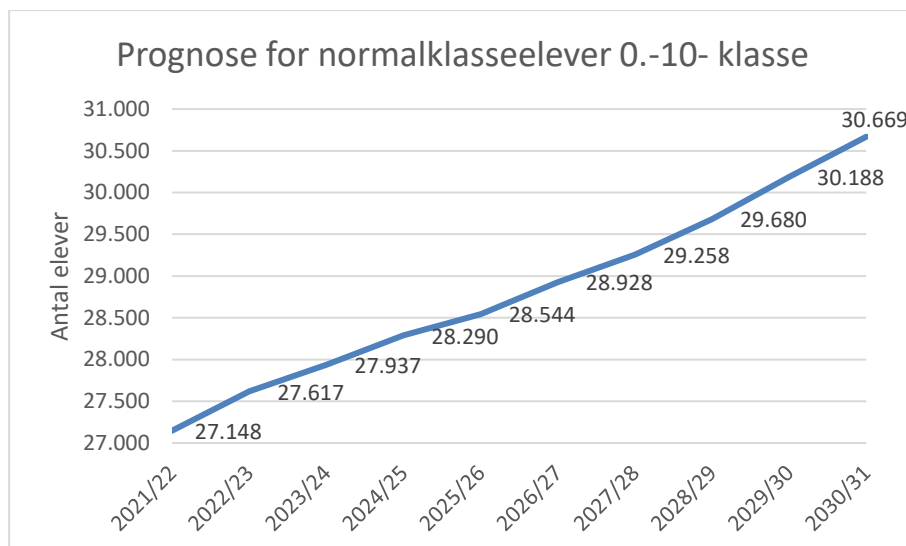
For skoleåret 2021/22 er der i alt indskrevet 27.148 normalklasseelever i 0.-10 klasse samt 1087 elever i specialklasse og 160 elever i modtagerklasse på de 45 kommuneskoler i Aarhus.

Skoleprognosen udarbejdes kun for 0.-9. klasse på normalområdet, mens antallet af elever i 10. klasse sættes som en konstant over den kommende ti årige periode. Special- og modtagerklasser på kommuneskolerne har i de tidligere år være konstante i hele prognoseperioden, men fra skoleåret 2020/21, er det aftalt mellem Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling samt besluttet af Chefgruppen, at der udarbejdes en prognose for specialklasserne, som fremadrettet bliver en del af skoleudbygningsprogrammet. Dette skal være med til, at der fremover ses et mere retvisende billede af skolenes kapacitet⁷. Samtidig er der, fra skoleåret 2020/21, udarbejdet prognoser for specialskolerne Langagerskole og Stensagerskolen, som gennem de seneste år har oplevet en stor stigning i elevtallet.

Om ti år, i 2030/31 forventer prognosen, at antallet af elever i normalklasser vil være steget til 30.669 elever fordelt på 1321 klasser, mens antallet af elever i specialklasser forventes at være oppe på 1435 elever fordelt på 175 klasser. Antallet af modtagerklasser forventes i 2030/31 at ligge på 180 elever fordelt på 24 klasser. Totalt set forventes elevtallet på de 45 kommuneskoler i 2030/31 at ligge på 32.284 elever fordelt på 1520 klasser.

Tabel 2 nedenfor viser prognosen for normalklasseelever i 0.-10. klasse på kommuneskolerne i perioden 2021/22 – 2030/31.

⁷ Specialklasserne er placeret på de respektive skoler i samarbejde med PPR i Børn og Unge.

12. januar 2022
Side 13 af 15

Tabel 3: Prognose for elever i normalklasser (0.-10. klasse) på kommuneskolerne.

2.3.1 Udbygningsbehov og behov for anlægsmidler

Over de kommende 10 år er der på kommuneskolerne et samlet udbygningsbehov på 115 undervisningslokaler og 16 ekstra SFO-lokaler. Grundet fordelingen af læringsareal i undervisningslokalerne pr. elev kan 57 af de 115 ekstra undervisningslokaler findes ved ombygning af eksisterende arealer, mens de resterende 58 undervisningslokaler skal etableres ved nybyggeri. Behovet for 16 SFO-lokaler findes ved at ombygge eksisterende arealer.

I takt med stigende elevtal, kommer flere af skolernes læringsareal pr. elev under 2,8 m², hvilket medfører et stigende behov for at nybygge frem for at ombygge.

	Aktuelt og fremtidigt skoleudbygningsbehov								
	Antal								
Lokaleudbygning (stk.)	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	30/31	I alt
Nybyggerede UV-lokaler	4	1	4	3	3	7	7	29	58
Ombyggede UV-lokaler	8	2	5	4	10	4	5	19	57
Ombyggede SFO-lokaler	5	2		2		1	2	4	16
I alt	17	5	9	9	13	12	14	52	131

Lokaleudbygning (kr.)	Bevilling (1.000 kr.)								
	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	30/31	I alt
Fælleslokaler i nybyggeri	8.014	2.003	8.014	6.010	6.010	14.024	14.024	58.101	116.201
Ombyggede UV-lokaler	8.777	2.194	5.486	4.389	10.971	4.389	5.486	20.846	62.537
Fælleslokaler i eksisterende rammer	6.552	2.621		2.621		1.310	2.621	5.241	20.965
I alt	23.343	6.818	13.500	13.020	16.982	19.723	22.131	84.188	199.704

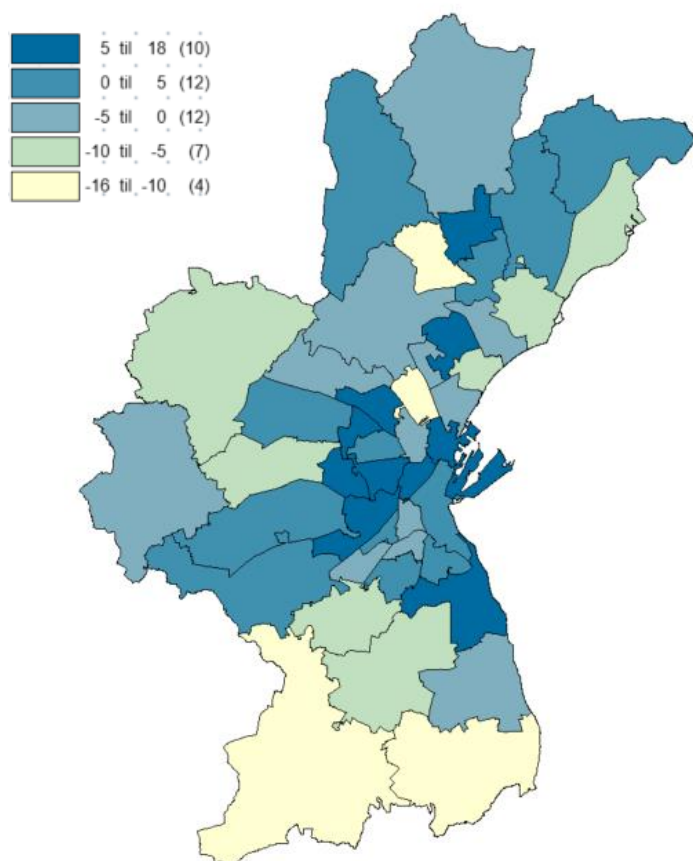
Tabel 4: Det totale udbygningsbehov på de 45 kommuneskoler.

For at skolerne fortsat har kapacitet til undervisning og fritidspasning af eleverne forudsættes det, at der i perioden frem til 2030 afsættes 199,7 mio. kr. fordelt på 116,2 mio. kr. til nybygning af undervisningslokaler, 62,5 mio. kr. til ombygning af undervisningslokaler samt 21,0 mio. kr. til ombygning af SFO-lokaler.

12. januar 2022
Side 14 af 15

Figur 4 viser udbygningsbehovet i 2030/31 for de 45 kommuneskoler. Udbygningsbehovet er ikke ligeligt fordelt mellem de 45 skoler. På 23 af skolerne vil der være et udbygningsbehov på ti års sigt, mens der på de resterende 22 skoler vil være overskudskapacitet på ti års sigt.

Figur 4: Udbygningsbehov på kommuneskolerne. Gul viser et behov for at udbygge skolernes hjemområde mens mørkt blå indikere at der er overskudskapacitet på skolerne.

Figuren viser, at der er 10 skoler med et kapacitetsoverskud i 2030/31 på mere end 5 lokaler (mørkt blå), mens der på 12 af skolerne i 2030/31 forventes et kapacitetsoverskud på op til 5 lokaler (mellem blå). På 12 af skolerne forventes der et mindre udbygningsbehov i 2030/31 på op til 5 lokaler (lyse

blå). På 7 af skolerne forventes der et udbygningsbehov i 2030/31 på mellem 5 og 10 lokaler (grøn). Mens der på de resterende 4 skoler i 2030/31 forventes et udbygningsbehov på mere end 10 lokaler (gul).

12. januar 2022
Side 15 af 15

2.3.2 Udfordringer på skoleområdet

Som beskrevet tidligere skal der være et aktuelt og vedvarende udbygningsbehov på skolerne førend der kan tildeles anlægsmidler til udbygning af hjemområderne. Det betyder også, at skoler, som kun oplever et akut og kortvarigt behov for udbygning ikke kan tilgodeses. Disse skoler skal således forsøge at løse den midlertidige underskudskapacitet inden for egen bygningsmasse. I nogle tilfælde opsættes der pavilloner, for at afhjælpe skolerne, andre gang må skolerne løse kapacitetsudfordringen med et par vandreklasser.

For de skoler, som oplever et aktuelt og vedvarende behov for udbygning, kan der kun tildeles anlægsmidler til det behov, som skolen oplever 2-4 år fremme. Det betyder, at disse skoler udbygges af flere omgang med mindre projekter. Det udfordrer skolerne, som oplever at der er byggeprojekter på skolen over mange år. I særlige tilfælde kan Byrådet beslutte at der tildeles anlægsmidler til udbygning af behovet for hjemområder på længere sigt. Dette ses særligt i tilfælde, hvor der udbygges til fulde spor, eksempelvis udbygges Solbjergskolen til en fuldt firsportet skole.

Som tidligere beskrevet tildeles der ikke automatisk anlægsmidler til udbygning af skolernes faglokaler, FU-faciliteter, toiletter og pædagogiske arbejdspladser. Det betyder, at flere skoler oplever et rigtig stort efterslæb på dette område, som besværliggør skemalægning og generelt udfordre hverdagen på skolerne, samtidig med at det kan være svært at leve op til de gældende anbefalinger på området.

Skoleudbygningsprogrammet anviser midler til udvidelse af skolernes hjemmiljøer til undervisning og SFO. Et centralt princip i skoleudbygningsprogrammet er arealoptimering, der tilsiger, at udvidelser sker ved ombygning af eksisterende arealer fremfor ved tilbygninger, så længe læringsarealet pr. elev er over 2,8 kvm. Hvis en skole mangler kapacitet i skolens hjemmiljø til både undervisning og til SFO, tildeles der på nuværende tidspunkt alene anlægsbudget til at ombygge eller nybygge et undervisningslokale på 70 kvm. Hvis en skole derimod kun har behov for et lokale til SFO, tildeles der anlægsbudget til at bygge 83,6 kvm. Da skoleudbygningsprogrammet samtidig forudsætter, i begge de nævnte tilfælde, at der etableres et areal på skolen på 83,6 kvm, som også kan anvendes til SFO, betyder arealoptimeringslogikken, at skoler der mangler kapacitet til både undervisning og SFO i hjemmiljøet stilles dårligere med en underfinansieret anlægsopgave.

Introduktionstema: Planlægning og vækstdagsorden

Børn og Unge-udvalget d. 2. marts 2022

Oplæggets indhold

1. Planlægning

- Kapacitetsstyring via. Befolknings- og boligprognose
- Dagtilbudsområdet
- Skoleområdet

2. Vækstdagsorden

- Prognoser og behov på dagtilbudsområdet
- Prognoser og behov på skoleområdet

3. Politiske fokusområder og eksempler på aktuelle sager

Planlægning

Kapacitetsstyring via befolkningsprognose og boligprognose

- Nye prognoser hvert år
- Befolkningsprognosen udarbejdes af Borgmesterens Afdeling
- Boligprognosen udarbejdes i et samarbejde mellem Teknik og Miljø samt Borgmesterens Afdeling
- Prognoserne danner grundlag for den årlige opgørelse over anlægsbehovet på dagtilbuds- og skoleområdet.
- Bygger efter dette aktuelle behov - Planlægger efter behov på 5 og 10 år

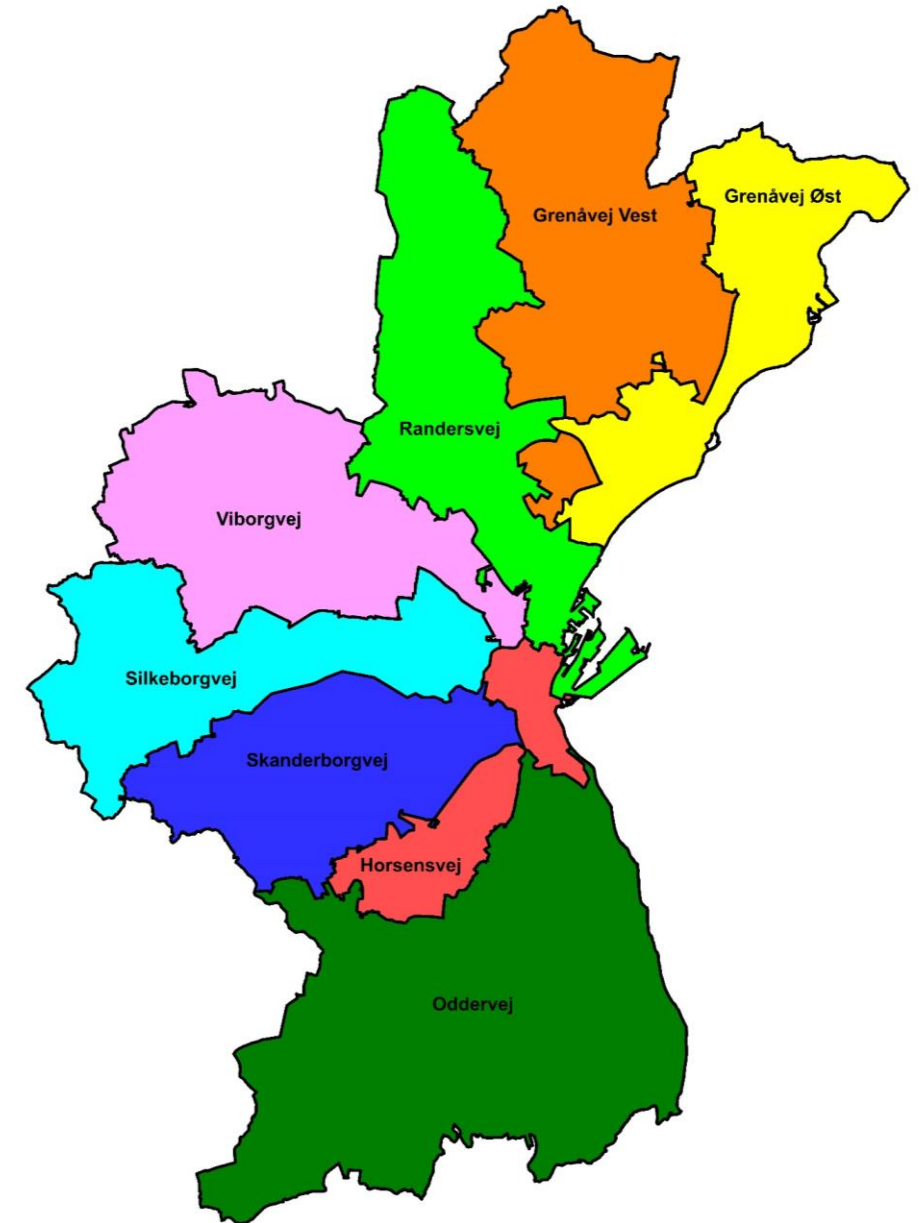
- Mere end bare kapacitet – vi bygger til børneliv

Planlægning

Dagtilbudsområdet

- Hele kommunen betragtes som et pasningsdistrikt
- Kapaciteten betragtes som antal passede børn i foregående år
- I Aarhus Kommune er der pasningsgaranti
- Kommunen er inddelt i 8 garantidistrikter - Pasningsgarantien opfyldes adskilt indenfor hvert af de otte garantidistrikter
- Stigende børnetal giver et udbygningsbehov
- Indstilling til Byrådet for frigivelse af anlægsmidler fra pasningsreserven til at udbygge kapaciteten

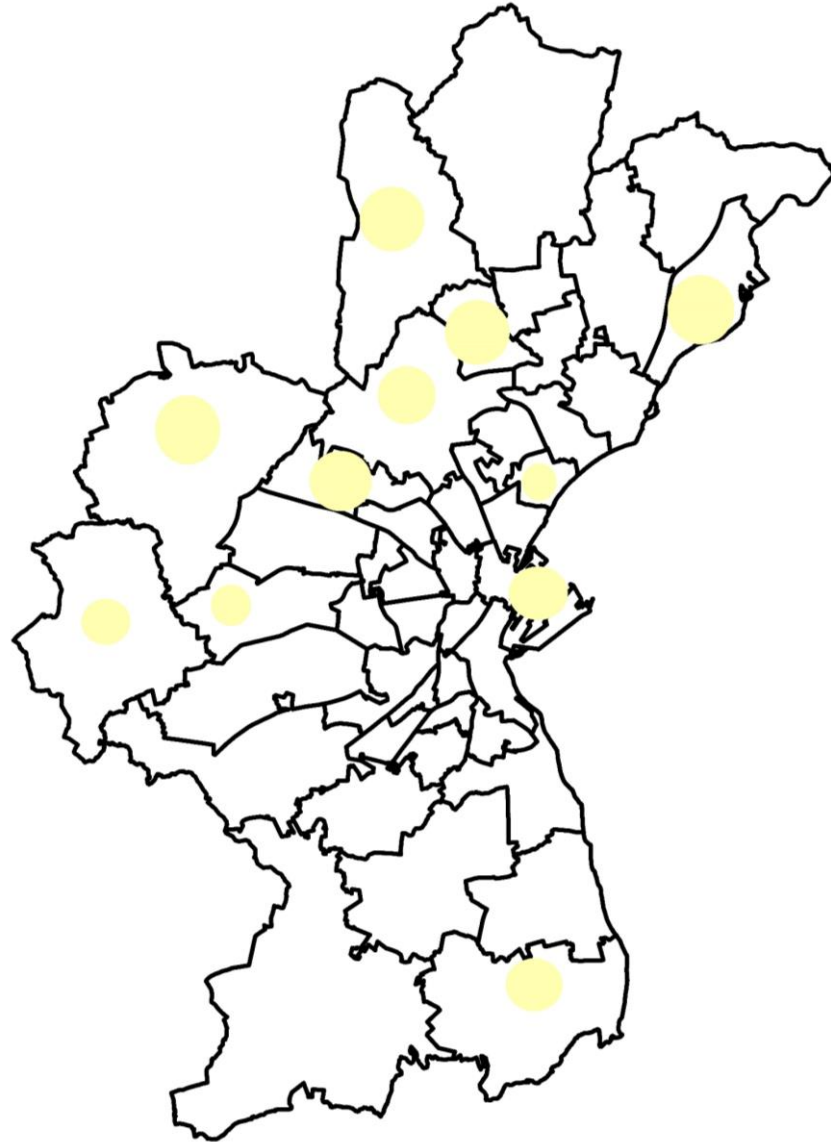
Planlægning

Skoleområdet

- Behov for kapacitet betragtes for hvert skoledistrikt
- Kapaciteten betragtes som antal hjemmiljøer til undervisning og areal til SFO
- Hvis antallet af klasser eller SFO-hold overstiger den aktuelle kapacitet på skolerne vil det udløse et behov for udbygning
- Udbygningsbehovet skal være aktuelt og vedvarende før der kan tildeles anlægsmidler til udbygning
- Udmøntning til udbygningsbehov sikre, at der ud fra en effektiv klassesdannelse på 28 elever pr. klasse er et undervisningslokale til hver klasse
- Indstilling til Byrådet for frigivelse af anlægsmidler fra reserven til at udbygge kapaciteten

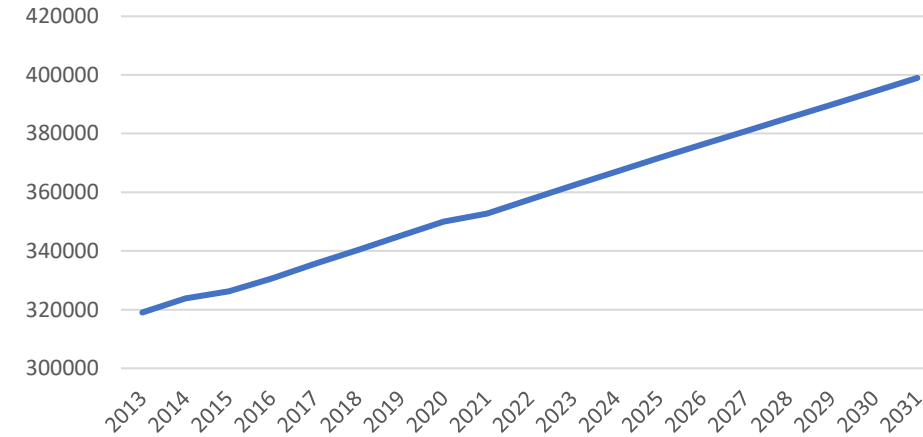

Vækstdagsorden

Befolkningsprognose 2021 - Aarhus Kommune

Frem til 2021 er der tale om faktiske folketal

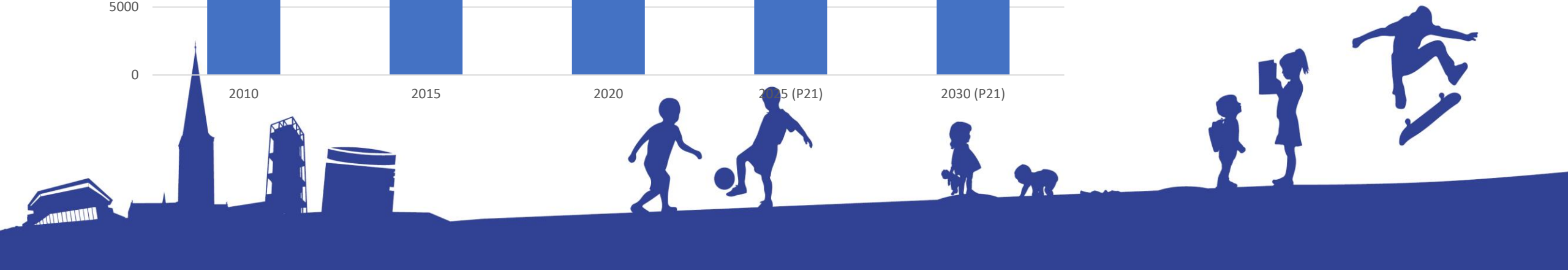
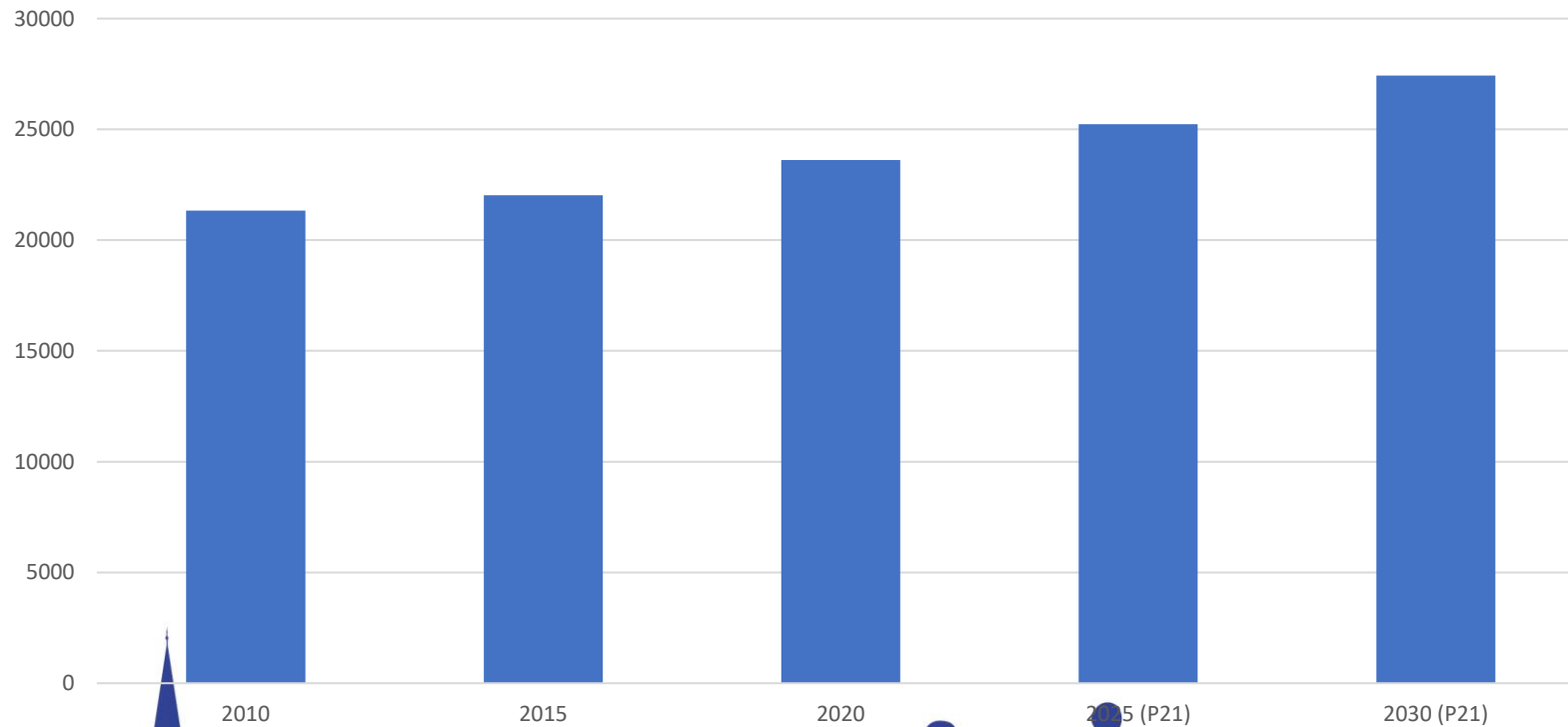
Vækstområder

- Byomdannelse og fortætning af den eksisterende by
- Byvækst på bar mark

Vækstdagsorden

Prognoser og behov – Dagtilbudsområdet

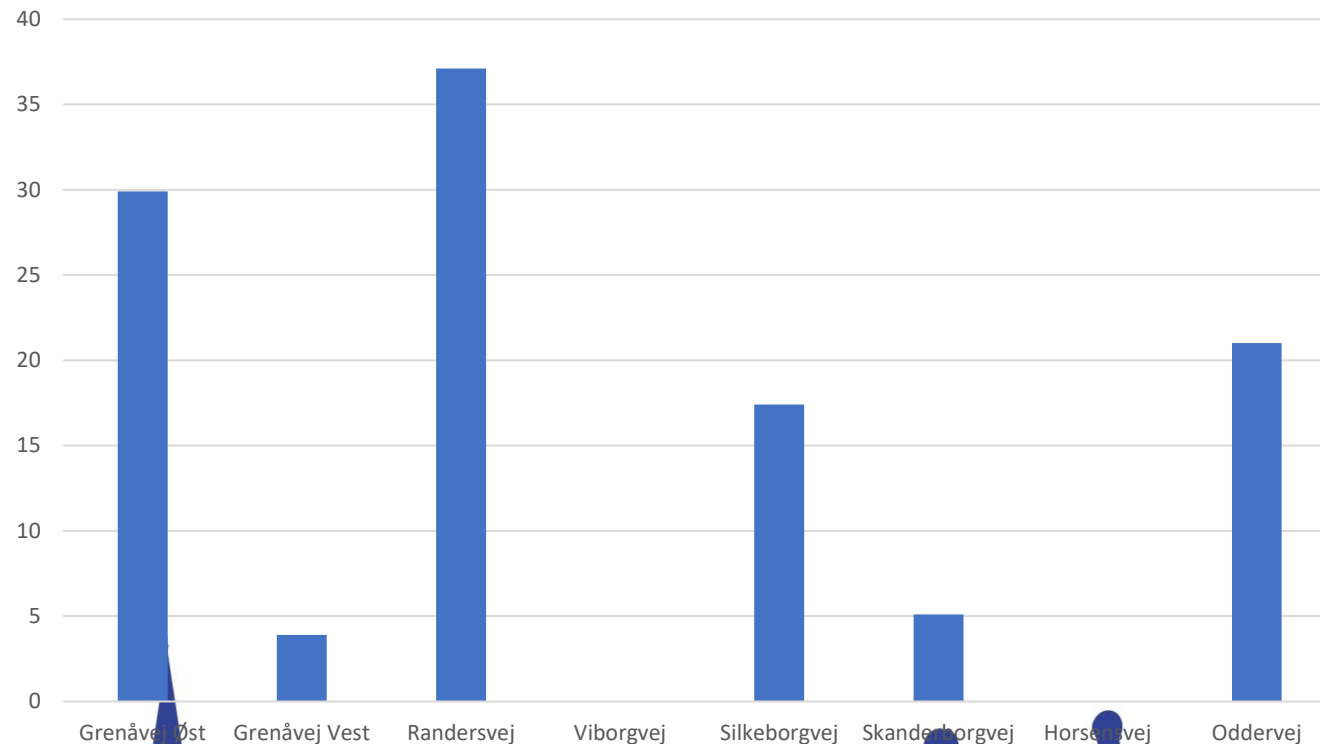
Børn 0-5 årige Aarhus Kommune 2010-2030

Prognose og behov – Dagtilbudsområdet

Udbygningsbehov på dagtilbudsområdet frem mod 2031

Udbygningsbehov frem til 2031

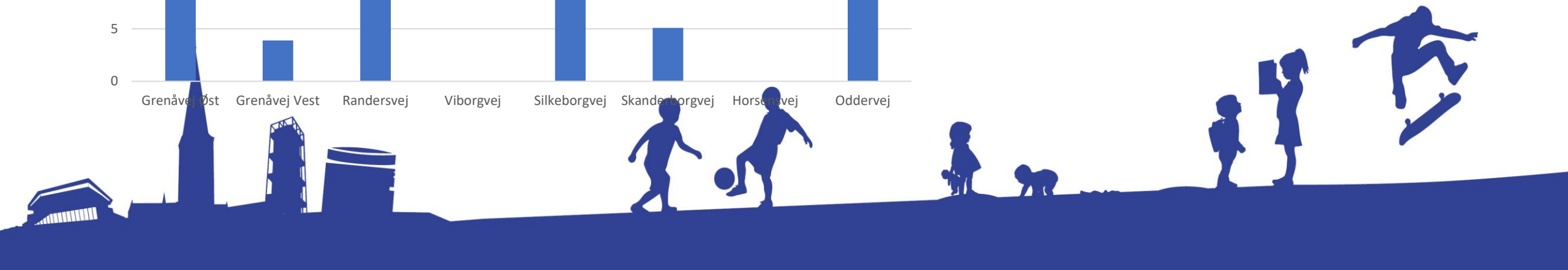

År 2026:

31 grupper svarende til 5 6-gruppers institutioner. Fratrullet byggeri på vej og ledig kapacitet.

År 2031:

114 grupper svarende til 19 6-gruppers institutioner. Fratrullet byggeri på vej og ledig kapacitet.

Prognose og behov - Dagtilbudsområdet

Udfordringer på dagtilbudsområdet

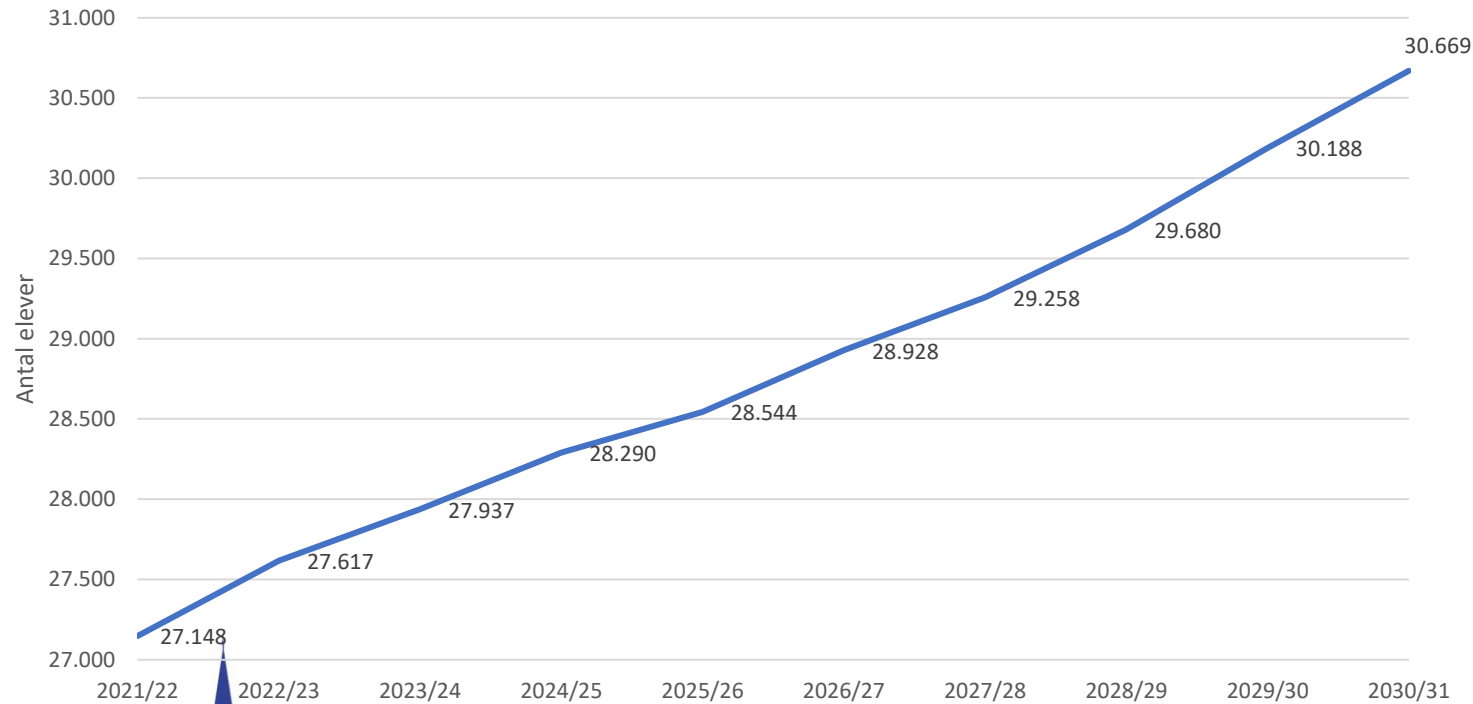
- Lokaldistrikter, som oplever et stort lokalt behov for ekstra dagtilbudskapacitet, men hvor der ikke er et behov på garantidistriktsniveau, kan ikke tildeles anlægsmidler til udbygning. Det resulterer i, at børnene må pendle til andre distrikter
- Der ses udelukkende på stigningen i antallet af børn ift. det nuværende børnetal og dermed ikke den nuværende kapacitet. I de tilfælde hvor der er underskudskapacitet i et garantidistrikt (og børnene passes i andre distrikter) er der risiko for at pasningsgarantien kommer i fare
- Rammebeløbet pr. nybygget dagtilbudsgruppe er fastsat til 3,6 mio. kr. uanset om der bygges i byen eller på åben mark.

Vækstdagsorden

Prognose og behov - Skoleområdet

Prognose for normalklasseelever 0.-10- klasse

2021/2022:

27.123 normalklasse-elever i 0.-10. klasse

2025/2026:

28.544 normalklasse-elever i 0.-10. klasse

2030/2031:

30.669 normalklasse-elever i 0.-10. klasse

Prognose og behov - Skoleområdet

Udbygningsbehovet på kommuneskolerne frem til 2030/31

	Aktuelt og fremtidigt skoleudbygningsbehov								
	Antal								
Lokaleudbygning (stk.)	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	30/31	I alt
Nybyggerede UV-lokaler	4	1	4	3	3	7	7	29	58
Ombyggede UV-lokaler	8	2	5	4	10	4	5	19	57
Ombyggede SFO-lokaler	5	2		2		1	2	4	16
I alt	17	5	9	9	13	12	14	52	131

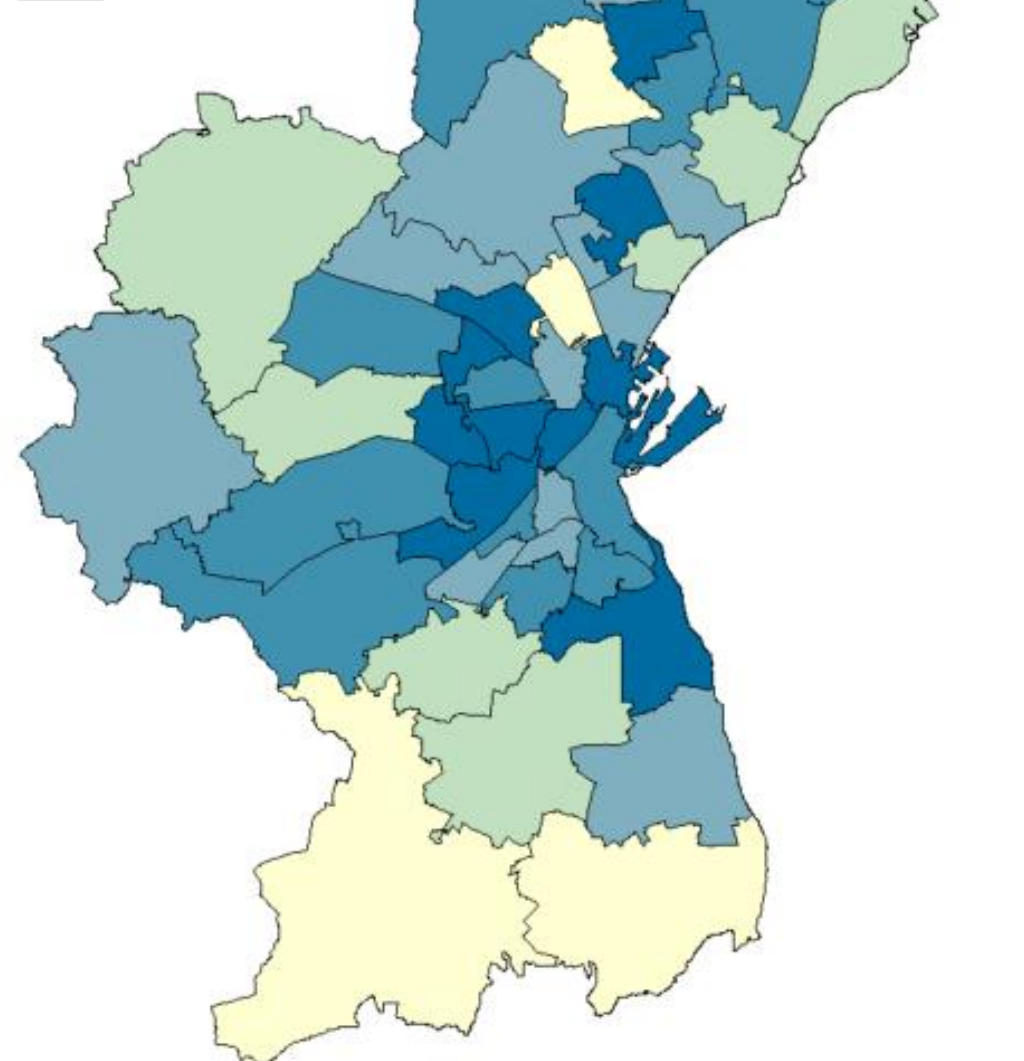
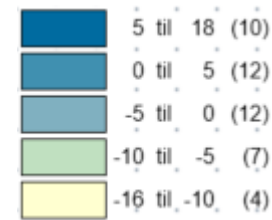
Lokaleudbygning (kr.)	Bevilling (1.000 kr.)								
Fælleslokaler i nybyggeri	8.014	2.003	8.014	6.010	6.010	14.024	14.024	58.101	116.201
Ombyggede UV-lokaler	8.777	2.194	5.486	4.389	10.971	4.389	5.486	20.846	62.537
Fælleslokaler i eksisterende rammer	6.552	2.621		2.621		1.310	2.621	5.241	20.965
I alt	23.343	6.818	13.500	13.020	16.982	19.723	22.131	84.188	199.704

Prognose og behov - Skoleområdet

Skoler med udbygningsbehov 2030/31

23 skoler med udbygningsbehov.

- **10 skoler** med et kapacitetsoverskud på mere end 5 lokaler
- **12 skoler** med et kapacitetsoverskud på op til 5 lokaler
- **12 skoler** med et udbygningsbehov på op til 5 lokaler
- **7 skoler** med et udbygningsbehov på mellem 5 og 10 lokaler
- **4 skoler** med udbygningsbehov på mere end 10 lokaler

Prognose og behov - Skoleområdet

Udfordringer på skoleområdet

- Skoler med udelukkende akut udbygningsbehov tildes ikke anlægsmidler og må løse det midlertidige underskudsbehov inden for egen bygningsramme
- Tildelingen af anlægsmidler til om- eller udbygning på skoler med et aktuelt og vedvarende behov sker kun 2-4 år fremme. Dermed kan skolen risikere at der bygges ud med mindre projekter ad flere omgange
- Manglende automatisk tildeling af anlægsmidler til udbygning af faglokaler, toiletter, pædagogiske arbejdspladser samt fritidsklub faciliteter
- Hvis en skole mangler kapacitet i skolens hjemmiljø til både undervisning og til SFO, tildes der på nuværende tidspunkt alene anlægsbudget til at ombygge eller nybygge et undervisningslokale på 70 kvm. Hvis en skole derimod kun har behov for et lokale til SFO, tildes der anlægsbudget til at bygge 83,6 kvm.

Eksempler på igangværende og kommende projekter på dagtilbuds- og skoleområdet

- Udbygning af Solbjergskolen til en fuldt firesporet skole
- Hasle Skole – 2 nye hjemområder og faglokaler
- Malling: 4 dagtilbudsgrupper på Mallinggårdsvej og 6 dagtilbudsgrupper i Serinedalen
- Tilst: 6 dagtilbudsgrupper på Tåstrupvænget (skolens matrikel)

Politiske fokusområdet

- Indeklima
- Udearealer
- Produktionskøkkener
- Vestbyanalysen
- Ny skole i Gellerup
- Flytning af Stensagerskolen
- Ny skole i Nye
- Pædagogisk ledet legepladser
- RULL

Beslutningsmemo

14. januar 2022
Side 1 af 3

Emne **Anlægsindstilling
Ud- og udbygning af Skovvangsskolen**
Til Rådmandsmøde

BØRN OG UNGE
Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Planlægning har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at byrådsindstillingen drøftes og godkendes på rådmandsmøde forud for behandling på magistrats- og byrådsmøde.

Skovvangsskolen er udfordret af utilstrækkelig brandsikring og indeklimamæssige forhold. Skolen mangler desuden arealer til undervisning og fritidsbrug samt de tilhørende faglokaler svarende til en firesporet skole.

Derfor fremsendes indstilling om anlægsbevilling til renovering og udbygning af Skovvangsskolen

Tidligere beslutninger

I alt er der med byrådets vedtagelse af henholdsvis RULL 2014-2017 og RULL 2016 tidligere reserveret og afsat 28,6 mio. kr. i 2022-priser til modernisering og brandsikring af Skovvangsskolen. Heraf er 3,5 mio. kr. allerede frigivet.

I Budget 2021, afsatte byrådet i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033 yderligere 90 mio. kr. i 2021-priser til skoleudbygning i det nordøstlige Aarhus, herunder til at udbygge Skovvangsskolen til en firesporet skole med tilhørende faglokaler. Med indstillingen foreslås det, at der prioriteres 22,6 mio. kr. fra puljen til udbygning af skolen.

I Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033 blev der desuden afsat 400 mio. kr. i en anlægspulje til indeklima, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø og 319 mio. kr. til nedbringelse af CO₂ i anlægsprojekter på tværs af kommunen. Med indstillingen foreslås det, at der prioriteres henholdsvis 63,2 mio. kr. og 5,7 mio. kr. fra disse puljer til projekt på Skovvangsskolen.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden godkender den vedlagte byrådsindstilling, der har følgende at-punkter:

At 1) at der gives anlægsbevilling på 116,7 mio. kr. til projekteringsbevillingen på 3,5 mio. kr. til at gennemføre en teknisk og pædagogisk modernisering af Skovvangsskolen og til at løfte skolens undervisningskapacitet, finansieret som beskrevet i ressourceafsnittet.

Planlægning
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 79 21

Direkte e-mail:
meblf@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Mette Blicher Folmer

14. januar 2022
Side 2 af 3

At 2) anlægsbevillingen på 116,7 mio. kr. frigives, så der inklusive de ikke forbrugte midler fra projekteringsindstillingen svarende til 0,5 mio. kr., er et samlet anlægsbudget fra 2022 på 117,2 mio. kr., der fordeler sig med 2,8 mio. kr. i 2022, 23,3 mio. kr. i 2023, 46,5 mio. kr. i 2024, 32,8 mio. kr. i 2025, 10,7 mio. kr. i 2026 og 1,1 mio. kr. i 2027.

At 3) 2 procent af den samlede anlægssum anvendes til intern projektledelse.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Ombygning af små og utidssvarende hjemområder til større og tidssvarende læringsmiljøer, der understøtter en mere varieret skoledag og fritidsliv med et bedre indeklima for børn, pædagoer og lærere.

Forbedring af børne-, undervisnings- og arbejdsmiljøet i skolens fysiske rammer, i overensstemmelse indeklimastrategiens mål. Bla. I form af solafskærmning på skolens markante sydvendte facade.

Målrettet arbejde med brandsikkerhed, således at flere af skolens arealer bliver mere anvendelige til indretning af forskellige typer af læringsmiljøer, der sikrer mulighed for en differentieret undervisning af børnene.

Fokus på at understøtte det stærke fællesskab mellem skole, fritid og lokalmiljø.

Fokus på målrettet at skabe bæredygtige løsninger, der nedsætter CO2 forbruget i byggeriets valgte løsninger, herunder at "de mest bæredygtige kvadratmeter er dem, vi ikke bygger". Der er udarbejdet en holistisk bæredygtighedsstrategi, hvor oplevet bæredygtighed vægtes i samspil med bæredygtige, tekniske løsninger.

Skolen bliver udbygget, renoveret og moderniseret, i respekt for den smukke gamle skole fra 1937, så den kan rumme et stigende elevtal og samtidig leve op til moderne standarder for trivsel, pædagogik og læring.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Det indstilles, at der frigives en anlægsbevilling på 116,7 mio. kr. i 2022-priser. Der allerede frigivet 3,5 mio. kr. Med indstillingen gives der således i alt tillæg på 116,7 mio. kr. til den eksisterende projekteringsbevilling, så projektet samlet set udgør en investering på 120,2 mio. kr.

Projektets finansiering er jf. tabel 3 sammensat af:

14. januar 2022
Side 3 af 3

- 28,6 mio. kr. i 2022-priser afsat i RULL 2014-2017 og RULL 2016. Heraf er 3,5 mio. kr. allerede frigivet til Børn og Unge jf. indstillingens afsnit 3. De resterende 25,1 mio. kr. indstilles frigivet.
- 22,6 mio. kr. fra reserven til skolebyggeri i Nordøst, afsat i budgetforlig 2021 i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033.
- 63,2 mio. kr. fra reserven til modernisering, indeklima, toiletter og arbejdsmiljø afsat i budgetforlig 2021 i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033.
- 5,7 mio. kr. fra reserven til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter på tværs af kommunen.

Tablet 3. Finansiering af Børn og Unges anlægsudgifter (beløb i 1.000 kr., 2022-priser)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	I alt
RULL-bevillinger fra 2014 og 2016	2.109	22.107	857	0	0		25.073
Reserven til skolebyggeri i Nordøst	0	0		11.340	10.196	1.110	22.647
Puljen til indeklima, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø	0	0	43.358	19.853	0	0	63.211
Klimapulje til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter	135	1.148	2.294	1.618	529	0	5.723
I alt	2.245	23.254	46.509	32.811	10.725	1.110	116.654

Der er i perioden 2019-2021 anvendt ca. 3 mio. kr. til rådgivning.

5. Videre proces og kommunikation

Indstillingen forventes at følge tidsplanen:

Tablet 2: Tidsplan for anlægsindstillingen

Møde	Dato
Magistratsmøde	07.03.2022
1. byrådsbehandling	23.03.2022
Evt. 2. byrådsbehandling	06.04.2022

Det forventes at projektforslag ligger klar juli 2022, første spadestik oktober 2023 og skolen kan tages i brug marts 2026.

Indstilling

Til Byrådet via Magistraten
Fra Børn og Unge
Dato Dato for fremsendelse

Ud- og ombygning af Skovvangskolen

1. Resume

Det indstilles, at der gives anlægsbevilling til Skovvangskolen, der sikrer ud- og ombygning til 36 klasser med tilhørende faglokaler, hvor bygningerne samtidig brandsikres og indeklimaet forbedres. Hensigten er at børnene får rammer til et velfungerende og inspirerende læringsmiljø med godt indeklima, der understøtter børnenes læring, trivsel og udvikling. Byggeriet sker med afsæt i bæredygtighedsstrategi, med fokus på klimatiltag der omhandler CO2 forbrug, verdensmål og oplevede bæredygtighed, der har et pædagogisk og dannelsesmæssigt sigte for børn og voksne.

Der gennemføres en teknisk og pædagogisk modernisering af skole og UngIAarhus faciliteter. Læringsarealet pr. elev udvides, der indrettes et lokale til håndværk og design, to musiklokaler, billedkunstlokale, og der nybygges et naturfagslokale. Der etableres fælleslokaler mellem undervisning og fritid og øvrige faciliteter til en firesporet skole såsom nye og moderniserede toiletter og pædagogiske og administrative arbejdspladser. Ved ud- og ombygningen sikres faciliteten samtidig i forhold til brand og flugtveje.

Det tilstræbes, at skolen får sammenhængende læringsmiljøer til de forskellige skoletrin som beskrevet i skoleudbygningsprogrammets arealprincipper. Den tekniske modernisering forbedrer indeklimaet med hensyn til luftkvalitet, varme og efterklangstid, som Skovvangskolen med små undervisningslokaler er særlig påvirket af. Denne forbedring forventes at have stor betydning for børnenes trivsel og læring.

Den samlede anlægsudgift til projektet udgør 120,2 mio. kr. i 2022-priser. Her af er der allerede frigivet 3,5 mio. kr.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) at der gives anlægsbevilling på 116,7 mio. kr. til projekteringsbevillingen på 3,5 mio. kr. til at gennemføre en teknisk og pædagogisk modernisering af Skovvangskolen og til at løfte skolens undervisningskapacitet, finansieret som beskrevet i ressourceafsnittet.

At 2) anlægsbevillingen på 116,7 mio. kr. frigives, så der inklusive de ikke forbrugte midler fra projekteringsindstillingen svarende til 0,5 mio. kr., er et samlet anlægsbudget fra 2022 på 117,2 mio. kr., der fordeler sig med 2,8 mio. kr. i 2022, 23,3 mio. kr. i 2023, 46,5 mio. kr. i 2024, 32,8 mio. kr. i 2025, 10,7 mio. kr. i 2026 og 1,1 mio. kr. i 2027.

At 3) 2 procent af den samlede anlægssum anvendes til intern projektledelse.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Skovvangskolen er udfordret af utilstrækkelig brandsikring og indeklimamæssige forhold. Bygningen mangler desuden arealer til undervisning og fritidsbrug samt de tilhørende faglokaler svarende til en firesporet skole.

Tidligere beslutninger

Med byrådets vedtagelse af Prioritering af RULL-midler 2014-2017 den 25. juni 2014 samt Forslag til prioritering af RULL-midlerne den 15. september 2016, i alt tidligere reserveret og afsat 28,6 mio. kr. i 2022-priser til modernisering og brandsikring af Skovvangskolen. Heraf er 3,5 mio. kr. allerede frigivet til projektering.

Formålet med RULL (Rum til Leg og Læring) er at skabe spændende og fremtidssikrede læringsrum både inde og ude og skal inspirere børn og unge til aktiv brug af deres kroppe og sanser, stimulere deres kreativitet og invitere til leg og læring.

I Budget 2021 afsatte byrådet i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033 yderligere 90 mio. kr. i 2021-priser

til skoleudbygning i det nordøstlige Aarhus, herunder til at udbygge Skovvangskolen til en firesporet skole med tilhørende faglokaler. Med indstillingen foreslås det, at der prioriteres 22,6 mio. kr. fra puljen til udbygningen.

I Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033 blev der desuden afsat 400 mio. kr. i en anlægspulje til indeklima, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø og 319 mio. kr. til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter på tværs af kommunen. Med indstillingen foreslås det, at der prioriteres henholdsvis 63,2 mio. kr. og 5,7 mio. kr. fra disse puljer til projekt på Skovvangskolen.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Målet er at skabe rammer for børnene, der fremmer deres trivsel og inspirerer til læring. Det gøres ved at udvide deres læringsareal og ombygge små og utidssvarende hjemområder til større og tidssvarende læringsmiljøer, der understøtter en mere varieret skoledag, et godt fritidsliv og et bedre indeklima for børn og voksne.

I overensstemmelse med mål for Aarhus Kommunes *Indeklimastrategi* forbedres børne-, undervisnings- og arbejdsmiljøet i de fysiske rammer, så skolen er tidssvarende i forhold til lys, luft, lyd og termiske forhold.

Der fokus at *understøtte det stærke fællesskab*, der er mellem skole, fritid og lokalmiljø, hvor ledelse, medarbejdere og forældre arbejder tæt sammen om at skabe de bedste betingelser for alle børn og unges udvikling, læring og trivsel.

Med *brandsikring* af skolen bliver flere arealer mere anvendelige til indretning af forskellige typer af fritids- og læringsmiljøer, der sikrer mulighed for en differentieret undervisning og samvær med børnene.

Der er udarbejdet en *bæredygtighedsstrategi* for projektet, med fokus på klimatiltag der omhandler CO2 forbrug, oplevet bæredygtighed og verdensmålene 3, 4, 5, 7 og 12 sættes i spil. Jf. bilag 4

5. Hvad igangsættes?

Behovet for nye undervisningslokaler på Skovvangskolen har, jf. skoleprognosen 2021, ændret sig siden vedtagelsen af budgetforlig 2021, så det ikke længere er nødvendigt at udbygge skolens hjemområder til en fuld firesporet skole. Med indstillingen foreslås det derfor i stedet, at der reserveres 22,6 mio. kr. fra puljen til at løfte Skovvangskolens undervisningskapacitet svarende til fem faglokaler og to fælleslokaler samt ombygning af det eksisterende læringsareal, modernisering af toiletterne og indretning af pædagogiske og administrative arbejdspladser.

Skoleprognose 2021

Skovvangskolen råder i dag over 34 klasselokaler, herunder 32 undervisningslokaler og 2 fælleslokaler.

I skoleåret 2020/21 er der 23 normalklasser på Skovvangskolen samt 10 specialklasser. Jf. skoleprognose 2021 forventes elevtallet på skolen at stige til 26 normalklasser i 2030/31. PPR ønsker at fastholdes de 10 specialklasser på skolen på både kort og langt sigte, da det vurderes det er den bedste løsning i forhold til placering af specialklasser. Det betyder, at det samlede antal af klasser på skolen i dette skoleår ligger på 33 klasser, mens det totale antal af klasser forventes at vokse til 36 klasser i 2030/31.

Tabel 1: Oversigt over antal specialklasser og normalklasser i prognoseperioden

Klasser på Skovvangskolen			
Skoleår	Specialklasser	Normalklasser	I alt
20/21	10	23	33
21/22	10	22	32
22/23	10	23	33
23/24	10	23	33
24/25	10	23	33
25/26	10	25	35
26/27	10	26	36
27/28	10	25	35
28/29	10	25	35
29/30	10	25	35
30/31	10	26	36

Byggeri

Med henblik på at imødekomme udbygningsbehovet og værdierne beskrevet i afsnit 4 er det tilstræbt at skabe en mere tydelig sammenhængskraft – herunder også sammenhæng mellem undervisning og fritid.

- Ved brandsikring af skolen skabes der bedre muligheder for at anvende skolen, da mange arealer i dag er friholdt møblering af hensyn til brand.
- Afdelingerne sikres aktive og aldersrelaterede fællesarealer, der naturligt indgår i læringsmiljøet som supplement til klasselokalerne.
- *Indskolingsafsnittet* 0.-3. klasse etableres i hovedbygningen med udvidelse af det fælles læringsareal samt i eksisterende fritliggende bygning i skolegården. SFO'en opdeles i flere baser.
- *Mellemtrin* 4.-6. klasse etableres primært i hovedbygningen med udvidelse af det fælles læringsareal. Klubben integres i fællesarealerne.
- *Udskolingen* placeres i ny tilbygning med faglokaler og fælles læringsarealer, der også kan dække behov til fritid. I tilbygningen etableres der også nye faglokaler til udskolingen.
- Faglokale til håndværk og design etableres i det nuværende faglokale for sløjd samt et natur- og tekniklokale, der flyttes til anden placering.
- To nye musiklokaler, ét naturfagslokale og ét billedkunstlokale etableres i forbindelse med projektet.
- Skolen opgraderes med toiletfaciliteter, så der etableres 16 nye toiletter.

Fritid- og ungdomsklubben (UngIAarhus), er i dag placeret på skolens matrikel i selvstændig bygning. I forliget om UngIAarhus -struktur fra april 2014, er der ikke indstillet, at UngIAarhus flytter sammen med Skovvangskolen. Med anlægsprojektet skabes der kapacitet til UngIAarhus. Såfremt det på et senere tidspunkt besluttet, at UngIAarhus skal flytte sammen med skolen, vil der skulle afsættes midler til indretning af UngIAarhus.

6. Hvem gør det og hvordan?

På Skovvangskolen er der i 2020 igangsat en inddragende proces omkring udvikling af løsninger på ovenstående behov.

I et samarbejde mellem Skovvangskolen, UngiAarhus og eksterne rådgivere er der planlagt og gennemført en projektudviklingsproces med henblik på at skabe størst mulig sammenhæng mellem de fysiske rammer og den pædagogiske praksis. Dette er med henblik på, at organiseringen på Skovvangskolen bedst muligt understøtter interaktion mellem undervisning og fritid.

Inddragelsesproces

Der er nedsat en projektstyregruppe på Skovvangskolen. Projektstyregruppen består af skolens ledelse, arbejdsmiljørepræsentant samt skolebestyrelsesrepræsentant, så der sikres praksisnære bidrag. Medarbejder- og forældregruppen er også orienteret om projektet.

I arbejdsgrupperne for projektet er repræsentanter for elever, pædagoger og lærere fra både skole, SFO og klub inddraget i samskabelsen af fælles læringsmiljøer for børnene og de unge, så det sikres, at brugernes ressourcer og perspektiver bringes i spil i projektet.

Eleverne vil desuden blive inddraget i en senere og mere detaljeret proces omkring indretning af hjemområder, fællesarealer og faglokaler.

Helhedsplan

På baggrund af den inddragende proces er der i foråret 2021 udarbejdet en helhedsplan for skolen. I starten af 2022 forventes der at foreligge et pædagogisk program, byggeprogram samt projektforslag, som skal godkendes i projektstyregruppen.

Ud- og ombygningen opdeles i flere etaper for at sikre stabil drift under udførelse. Projektet forventes at stå færdig i 2025.

7. Hvilke ressourcer kræves?

Anlægsudgifter

Den samlede anlægsudgift til det beskrevne projekt udgør 120,2 mio. kr. i 2022-priser. Heraf er der allerede frigivet 3,5 mio. kr. til projektering jf. afsnit 3. Med indstillingen gives der i alt tillæg på 116,7 mio. kr. til den eksisterende projekteringsbevilling.

Tabel 2. Anlægsudgifter til det samlede projekt på Skovvangskolen (beløb i 1.000 kr., 2022-priser)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	I alt
Kapacitetsudvidelse inkl. faglokaler	0	0	0		22.107	540				22.647
Teknisk og pædagogiske modernisering	53	401	2.570	2.625		43.675	31.193	10.196	1.110	91.823
Klimatiltag				135	1148	2.294	1.618	529		5.723
I alt	53	401	2.570	2.760	23.254	46.509	32.811	10.725	1.110	120.193

Der er i perioden 2019-2021 anvendt ca. 3 mio. kr. til rådgivning.

Finansiering

Projektets finansiering er jf. tabel 3 sammensat af:

- 28,6 mio. kr. i 2022-priser afsat i RULL 2014-2017 og RULL 2016. Heraf er 3,5 mio. kr. allerede frigivet til Børn og Unge jf. afsnit 3. De resterende 25,1 mio. kr. indstilles frigivet.
- 22,6 mio. kr. fra reserven til skolebyggeri i Nordøst, afsat i budgetforlig 2021 i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033.
- 63,2 mio. kr. fra reserven til modernisering, indeklima, toiletter og arbejdsmiljø afsat i budgetforlig 2021 i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033.
- 5,7 mio. kr. fra reserven til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter på tværs af kommunen.

Tabel 3. Finansiering af Børn og Unges anlægsudgifter (beløb i 1.000 kr., 2022-priser)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	I alt

RULL-bevillinger fra 2014 og 2016	2.109	22.107	857	0	0		25.073
Reserven til skolebyggeri i Nordøst	0	0		11.340	10.196	1.110	22.647
Puljen til indeklima, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø	0	0	43.358	19.853	0	0	63.211
Klimapulje til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter	135	1.148	2.294	1.618	529	0	5.723
I alt	2.245	23.254	46.509	32.811	10.725	1.110	116.654

Driftsøkonomiske konsekvenser

Når byggeriet står færdigt, vil Børn og Unge, i forbindelse med budgettet for 2026 indmelde behovet for bygningsdriftsmidler, der er afledt af, at projektet øger Skovvangskolens areal.

8. Hvad er den videre proces og hvordan følges op?

Det forventes at projektforslag ligger klar juli 2022, første spadestik oktober 2023, og skolen kan tages i brug marts 2026.

Når byggeriet står færdigt, evalueres det for fejl og mangler. Endvidere gennemføres étårs og femårs teknisk og pædagogisk gennemgang af byggeriet.

Efter etårs gennemgang aflægges der anlægsregnskab på projektet, som fremsendes særskilt til byrådet pga. projektets størrelse.

Tabel 4: Tidsplan for anlægsindstillingen

Møde	Dato
Magistratsmøde	07.03.2022
1. byrådsbehandling	23.03.2022
Evt. 2. byrådsbehandling	06.04.2022

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Bevillingsmæssige konsekvenser

Bilag 2: Nøgletal for enhedspriser

Bilag 3: Kortoversigt

Bilag 4: Bæredygtige tiltag

Tidligere beslutninger

Byrådet vedtog den 25. juni 2014 *Prioritering af RULL-midler i perioden 2014-2017.*

Byrådet vedtog den 15. september 2016 *Forslag til prioritering af RULL-midlerne for 2016-2019*

Den 7. oktober 2020 vedtog Aarhus Byråd bud-
gettet for 2021-2024.

Sagsnummer: 20-00986

Antal tegn: 11.455

Økonomi og Administration

Sagsbehandler: Mette Blicher Folmer

Tlf.: 41 85 79 21

E-post: meblf@aarhus.dk

Bilag 2

Nøgletal – Ud- og ombygning af Skovvangskolen

Side 1 af 1

Der gives anlægsbevilling til Skovvangskolen, der sikrer ud- og ombygning til 36 klasser med tilhørende faglokaler, hvor bygningerne samtidig brandsikres og indeklimaet forbedres.

Nøgletal					2022
					-priser
Byggeri					
	Enheder	M ² i alt	(kr.) Pris pr. m ²	(t.kr.) Bruttoud- gift i alt	(t.kr.) Net- toud- gift i alt
Helhedsplan for Skovvangskolen	1	6.810	16.809	114.470	114.470
Klimatiltag	1	6.810	839	5.723	5.723
I alt, byggeri (a)	1	6.810	17.626	120.193	120.193
Grund					
		Byggerets- m ²	(kr.) Udgift pr. byg- ge- rets- m ²	(t.kr.) Bruttoud- gift i alt/værdi af grund	(t.kr.) Netto- udgift i alt
I alt, grund (b)					
Sum (a+b)	1	6.810	17.626	120.193	120.193

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægningsafdelingen

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41857921

Direkte e-mail: meblf@aarhus.dk

Sag: 20/026326-4

Sagsbehandler: Mette Blicher
Folmer

Bilag 2 KORTOVERSIGT
Skovvangskolen Februar 2022

Bilag 4: Bæredygtige tiltag

I forbindelse med det kommende anlægsprojekt for Skovvangsskolen ansøges der om midler fra klimapuljen. Matrixen viser de klimaindsatser og -tiltag i projektet, der søges midler til at dække gennem 5% puljen. Det drejer sig om 5,7 mio. kr. svarende til 5 % af anlægsbevillingen til projektet på Skovvangsskolen. Matrixen uddybes længere ned i dokumentet.

Matrix over klimaindsatser og -tiltag

	Renovering af eksisterende bygning	Mellem liggende bygningskrop	Ydre bygnings krop	Fordeling af 5% - klimapuljen
Antal kvm	2.533 kvm	707 kvm	1.629 kvm	
CO2 målsætning	-	10 kg CO2 per kvm	12-14 kg CO2 per kvm	
Strammere CO2-krav til bygninger (LCA-beregninger*)	X (Specifikt: Træpaneler, armeringsstål)	X (Specifikt: Brug af træ, genanvendte materiale, inventar mm)	X (Specifikt: murværk)	0,5 %
Mere bæredygtige konstruktioner (Design for adskillelse**)		X (Specifikt: Projektering med fokus på særlige detaljer)	X (Specifikt: kalkmørtel i murværk)	1 %
Mere genbrug af materialer/affald	X (Specifikt: træpaneler)	X (50 % af byggematerialer, inventar mm)	X (Så meget det er muligt)	1,5 %
Fossilfrie byggepladser	X	X	X	0,5 %
Oplevet Bæredygtighed	X	X Fokus lægges på mellembygningen	X	1.5 %

		som bæredygtigt flagskib.		
--	--	------------------------------	--	--

Matrix: Viser bæredygtighedstiltag, der søges midler til gennem 5% puljen, på Skovvangskolen.

* *Livscyklusvurdering* - LCA er en forkortelse af Life Cycle Assessment – på dansk livscyklusvurdering. LCA er en metode til at vurdere, hvilke potentielle miljøpåvirkninger og ressourceforbrug, der er knyttet til et produkt eller en service.

** *Design for adskillelse* - *Design for adskillelse* (DfD - Design for Disassembly) er et princip, som indtænker fremtidig nedtagning, adskillelse, genanvendelse og udsortering af byggekomponenter og materialer. Dette princip indarbejdes i størst muligt omfang i dele af den nye bygning.

Principper for udmøntning af klimapuljen

I budgetforlig 2021 blev der i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024-2033 afsat 319 mio. kr. til nedbringelse af CO2 i anlægsprojekter på tværs af kommunen. I samme budgetforlig, blev det besluttet, at Direktørgruppen sammen med den tværgående bygningskoordineringsgruppe skal forberede en indstilling til byrådet, der indeholder principper for, hvordan klimapuljen/5%-puljen kan udmøntes til enkelte anlægsprojekter. Der er endnu ikke fastsat nogle endelige kriterier for udmøntning af puljen, men på bygningskoordineringsgruppemøde d. 17. januar 2021 blev følgende foreløbige punkter diskuteret.

Punkterne tager udgangspunkt i Den Nationale Strategi for bæredygtigt byggeri. I dette anlægsprojekt arbejder Børn og Unge med alle punkter.

- Strammere CO2-krav til bygninger (LCA)
- Fossilfrie byggepladser (maskiner)
- Mere bæredygtige konstruktioner (materialer)
- Mindre spild på byggepladsen (affald)
- Mere genbrug af materialer/affald (på en sikker og sund måde)
- Renovering fremfor nedrivning
- (Energieffektivisering, ESCO er nævnt i den nationale strategi – her er Aarhus Kommune dog så langt i forvejen, at det ikke synes at give mening at tage det med)

Anlægsprojektet på Skovvangskolen er sammensat af nybyggeri og ombygning af bevaringsværdig arkitektur, hvorfor de konkrete klimainsatser, er tilpasset de forskellige typer bygningskroppe, som skolen består af. Disse er markeret på illustration 1. De valgte tiltag er vægtet i forhold til at understøtte samspillet mellem den nye og gamle bygning og som helhed kunne løftet Skovvangskolen ind i en ny tid.

Benchmark og CO2-målsætning

Der eksisterer endnu ikke en baseline for klimabelastningen af skolebygningernes levetid i Aarhus Kommune.

I dette anlægsprojekt har Børn og Unge en differentieret målsætning, hvor den mellemliggende bygningskrop (707 kvm) ligger under klimapartnerskabets målsætning om 10 kg CO₂ per kvm årligt. De to ydre bygningskropper (1629 kvm) ligger på niveau med klimapartnerskabets målsætning om 12-14 kg CO₂ per kvm årligt.

Anlægsprojektet giver os mulighed for, gennem LCA-beregninger, at sammenligne de to forskellige måder at bygge på, og det bidrager dermed med vigtig viden til fremtidige projekter og erfaringsopsamling både intern og uden for kommunen.

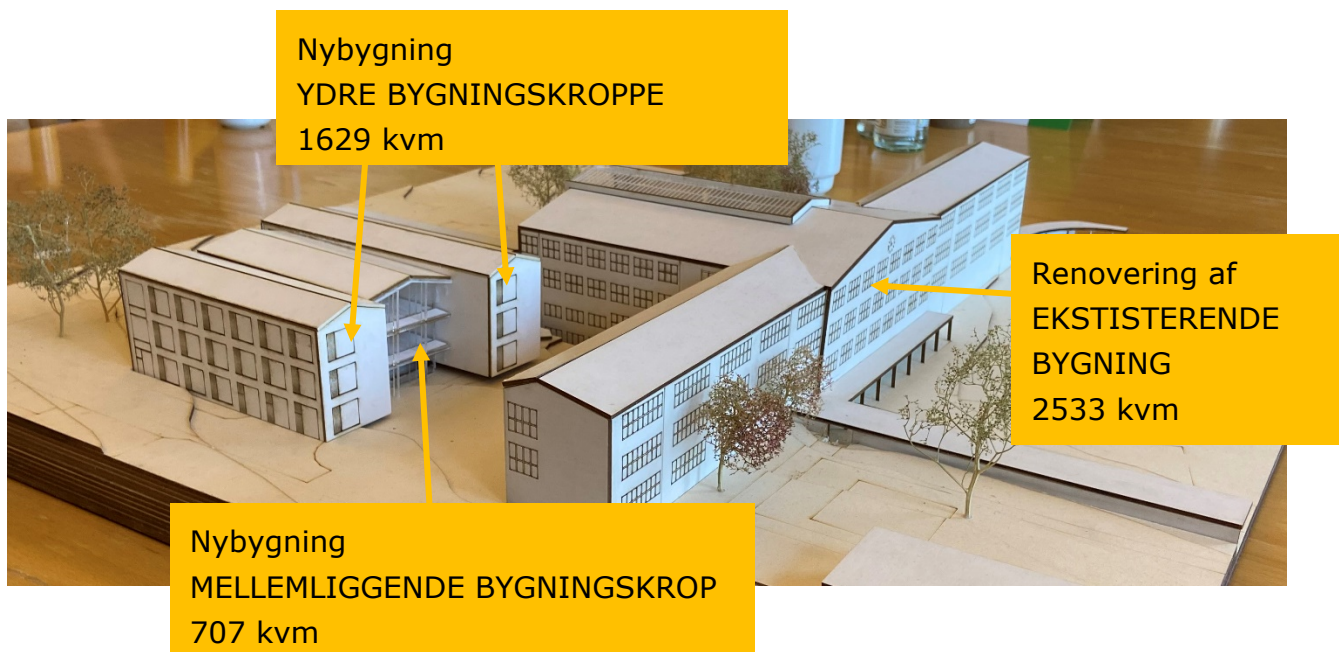

Illustration 1: Arbejdsmodel af projektet på Skovvangsskolen med angivelse af skolens forskellige typer bygningskropper.

Klimatiltag på Renovering af eksisterende bygning

I den eksisterende del af skolen arbejdes der med

- Strammere CO₂-krav til bygninger (LCA)
- Mere genbrug af materialer/affald (på en sikker og sund måde)

- Renovering frem for nedrivning
- Energieffektivisering

Målsætning om Renovering frem for nedrivning

Opgraderingen af Skovvangskolen sker primært som renovering. Hovedgrebet bidrager dermed til målsætningerne i den nationale strategi for bæredygtigt byggeri om renovering af eksisterende bygninger frem for nedrivning.

Målsætning om Mere genbrug af materialer/affald

I forbindelse med brandsikring og forbedring af akustik i aulaen nedtages en stor mængde profilerede bøgetræslister. Disse lister genanvendes som beklædning på nyt fastmonterede inventar på hele skolen og fungerer som et vigtigt element i oplevet bæredygtighed. Tiltaget bidrager dermed til målet om mere genbrug af materialer.

Målsætning om Strammere CO2-krav til bygninger med LCA-beregninger

I forbindelse med gennembrud af de tunge bærende vægge vælges steder, hvor mindst muligt armeringsstål skal bringes i spil. Der laves LCA-beregninger på CO2-besparelsen af genbrugte træpaneler samt den armeringsstål, der ikke anvendes. Tiltagene bidrager dermed til målsætningen om strammere CO2-krav til bygninger.

Målsætning om Energieffektivisering

Der etableres udvendig solafskærmning på Skovvangskolens sydvendte facade. Med denne løsning nedsættes behovet for mekanisk køling.

Klimatiltag på nybyggeri

I forhold til den del af skolen, der skal nybygges, deles byggeprojektet op i to ydre bygningskroppe og en mellemliggende bygningskrop.

Den mellemliggende bygningskrop gives fuld opmærksomhed på klimatiltagene. Det er denne del af bygningen hvor ambitionerne er højest og lægger sig under klimapartnerskabets målsætning med 10 kg CO2 per kvm. I ovenstående matrix er vægtningen beskrevet.

Målsætninger der arbejdes med i den mellemliggende bygningskrop:

- Strammere CO2-krav til bygninger (LCA)
- Mere bæredygtige konstruktioner (materialer) via design for adskillelse
- Mere genbrug af materialer/affald (på en sikker og sund måde)

De to ydre bygningskroppe arbejdes der ligeledes ambitiøst med klimatiltagene, men denne del af bygningen har funktionelle bindinger særligt i fht. lydkrav og forhold vedr. brand, hvorfor det er svært at efterkomme med en let konstruktion af fx træ.

Målsætninger der arbejdes med i de to ydreliggende bygningskroppe:

- Strammere CO2-krav til bygninger (LCA)
- Mere bæredygtige konstruktioner (materialer) via design for adskillelse
- Mere genbrug af materialer/affald (på en sikker og sund måde)

Målsætning om Strammere CO2-krav til bygninger med LCA-beregninger

Der vil blive udarbejdet LCA-beregninger på de to ydre bygningskroppe og den mellemliggende bygningskrop, således at datagrundlag for en tung og let konstruktion kan tilvejebringes og sammenlignes. LCA-beregningerne og andre data fra byggeriet vil efterfølgende blive stillet til rådighed for andre projekter gennem indberetning til klimagruppen i Aarhus kommune. De to ydre bygningskroppe overvejende i en tung konstruktion med teglsten som facademateriale, der fremstilles i en CO2-reducerende udgave, samt evt. i samspil med genanvendte byggematerialer i en samlet facadeløsning.

Målsætning om Mere bæredygtige konstruktioner (materialer) via design for adskillelse

I bygningens konstruktion tilstræbes det at kunne adskille de anvendte bygningskomponenter, således at genanvendelse kan finde sted efter endt levetid for denne bygning. Fx vil der blive anvendt kalkmørtel mellem mursten, der fremmer genanvendelse muligheder for den anvendte tegl

Målsætning om Mere genbrug af materialer/affald (på en sikker og sund måde)

50% af byggematerialerne i den mellemliggende bygningskrop tilstræbes at være brugte materialer fra andre byggerier.

Klima tiltag på tværs af det samlede anlægsarbejde

Målsætning om Fossilfrie byggepladser, Klima-byggeplads

Der stilles krav til entreprenøren om at bruge fossilfrie køretøjer og redskaber på hele byggepladsen. Skurvogne skal være energivenlige. Der opstilles målere, så elforbrug kan registreres. I kontrakten med entreprenøren pålægges entreprenøren at afholde udgifterne på byggepladsen under udførelsen.

Målsætning om Mindre spild på byggepladsen (affald)

Affaldssortering på byggepladsen og overskudsjord skal så vidt muligt indarbejdes i designet af stedet. Øvrigt (relevant) byggeaffald til brug i det pædagogiske arbejde sorteres særligt og tænkes at indgå i undervisningen – eks. træaffald, der kan anvendes til kunstprojekter, emneuger mm.

Målsætning om Oplevet bæredygtighed

Oplevet bæredygtighed integreres både i ombygning og renoveringen og kan sammen med Aarhus kommunes kildesortering strategi blive en aktiv del af den pædagogiske praksis. Det udmøntes bl.a. I en 3D undervisningsmodel af skolen der kan skilles ad og vise hvordan skolens byggedele er konstruerede. evt. understøttet af fysiske modeludsnit. Særligt den mellemliggende del i nybygningen tænkes at have fokus herpå. – det tænkes at gælde både for materialevalg, design for adskillelse og genanvendte bygningsdele og inventar. Temaer som sol, vind og vand kan også med fordel indgå synligt her.

En del af personalet tilbydes at blive uddannet Pædagogiske Indeklima-ambassadører. Formålet er, at de bliver klædt på til at sætte skolens og UngIAarhus nye rum i spil pædagogisk og samtidig har fokus på at skabe et godt indeklima for børnene. Det handler om at bruge de rum, der bliver stillet til rådighed bedst muligt således vi ikke bruger CO2 på at skabe rum, der ikke anvendes.

Verdensmål

I projektets bæredygtighedsstrategi er der arbejdet med verdensmålene 3, 4, 5, 7 og 12. Her følger kort hvordan:

Mål 3 Sundhed og trivsel: Bygningens indeklima forbedres med solafskærmning, naturlig ventilation i aula, forbedret akustik i aula og gangarealer. Tilgængelighed med elevator i eksisterende bygning. Tilførsel af flere toiletter og handicaptoiletter. Inddragelse af både undervisere og pædagoger således at fritidsmiljøer udvikles i samspil med undervisningsmiljøer. Administration for skole og UngIAarhus placeres fysisk tæt på hinanden, så samarbejdet understøttes. Pædagogisk Indeklima-ambassadør uddannelse.

Mål 4 Kvalitetsuddannelse: Inddragelse af undervisere, pædagoger, undervisere o.a. mhp. at skabe tidssvarende rum, der understøtter læring og samvær med og mellem børnene. Udvidelse af elevernes læringsareal. Ombygning af små og utidssvarende

hjemområder til større og tidssvarende læringsmiljøer, der understøtter en mere varieret skoledag. Pædagogisk Indeklima-ambassadør uddannelse.

Mål 5 Ligestilling mellem kønnene: Tilgængelighed i form af elevator og handikapteroiletter, der ligestiller handikappede med de øvrige børn. Varieret læringsmiljøer der tilgodeser begge køn og børn med forskellige behov kognitivt og læringsmæssigt.

Mål 7 Bæredygtig energi: Naturlig ventilation i aula. Solafskærmning kræver ikke energi til nedkøling af rum. LED belysning. Optimering af ventilationssystemer

Mål 12 Ansvarlig forbrug og produktion: Fokus på at "de mest bæredygtige kvadratmeter er dem, vi ikke bygger". Skolen bliver udbygget, renoveret og moderniseret, i respekt for den smukke gamle skole fra 1937, så den kan rumme et stigende elevtal og samtidig leve op til moderne standarder for trivsel, pædagogik og læring. Genanvendelse af trælistor fra aula på nyt fast inventar, der også bidrager til oplevet bæredygtighed for børn og voksne. Nyt affalds-sortering med kildesortering. Gennembrud af vægge, hvor det kræver mindst forbrug armeringsstål. Genanvendelse af byggematerialer, og design for adskillelse, opsamling af viden gennem LCA - beregninger. Pædagogisk Indeklima-ambassadør uddannelse.

Beslutningsmemo

11. februar 2022

Side 1 af 1

Emne **Børn og Unge-udvalgets introduktionsseminar**
Til Rådmandsmødet

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Direktør Martin Østergaard Christensen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at rådmanden godkender rammen for Børn og Unge-udvalgets kommende introduktionsseminar, samt de oplæg der er planlagt for dagen.

Formålet med seminaret er overordnet at bidrage til udvalgsmedlemmernes generelle introduktion til Børn og Unge-området, samt at styrke udvalgets fælles værdigrundlag og sociale relationer – internt og i relationen til embedsmændene i forvaltningen.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At rådmanden godkender program for Børn og Unge-udvalgets introduktionsseminar
- At rådmanden godkender materialerne til seminaret

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Programmet for seminaret indeholder

- Besøg på decentrale enheder v. B&U-cheferne
- Velkomst og milepæle v. Thomas Medom
- Kvalitet, kvalitetsopfølgning og Børn og Ungepolitik v. Ole Kiil
- Budget og budgetprocesser v. Martin Østergaard Christensen
- Leveregler i udvalget v. Hans van Binsbergen
- Drøftelse af Udvalgets studietur

Programmet og deltagerkreds fremgår af bilag 1

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

-

5. Videre proces og kommunikation

Seminaret afvikles d. 3. og 4. marts.

Der vil blive samlet op på seminaret på det efterfølgende udvalgs møde.

Bilag vedr. budget mangler regnskabstal for 2022, der endnu ikke er klar, men vil blive opdateret inden det sendes til udvalget.

Resterende bilag vil blive fremsendt til godkendelse via eDoc.

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 85 84 92

Direkte e-mail:
njaf@aarhus.dk

Sag: 22/011927-3
Sagsbehandler:
Jacob Nørmølle

Rammen for Børn og Unge-udvalgets introduktionsseminar 3.-4. marts 2022

1. februar 2022

Side 1 af 3

Deltagerkreds fra MBU

Børn og Unge-cheferne deltager om torsdagen

Udvalgssekretær Kristian Will deltager om fredagen

TM, MØC, HvB, HBL, OK, NH og JN deltager hele seminaret.

Program

Torsdag	
14:00 <i>90 min.</i>	Besøg på skole eller dagtilbud v. B&U-cheferne
16:00 <i>30 min</i>	Ankomst og check in på hotellet
16:30 <i>15 min.</i>	Velkomst og milepæle v. Thomas Medom
16:45 <i>30 min.</i>	Hvad lærte vi på besøget – ved B&U-cheferne og de 2 grupper
17:15 <i>5 min.</i>	Pause
17:20 <i>75 min</i>	Børn og Ungepolitik, Kvalitet og kvalitetsopfølgning v. Ole Kiil
19:00	Middag
21:00	Aften-arrangement
Fredag	
8:30 <i>90 min.</i>	Budget og budgetprocesser v. MØC
10:00 <i>15 min.</i>	Pause
10:15 <i>90 min.</i>	Opfølgning på byrådsseminar v. HvB
11:45 <i>15 min.</i>	Udvalgets studietur – drøftelse af forslag
12:00	Frokost og afslutning

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling

Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset

Rådhuspladsen 2

8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 85 84 92

Direkte e-mail:
njaf@aarhus.dk

Sag: 22/011927-1
Sagsbehandler:
Jacob Nørmølle

Gennemgang af programmet

Afvikling af besøg

Udvalget deles i to grupper.

- Gruppe 1 besøger en skole/fritidstilbud i distrikt Vest.
 - Med Gruppe 1 er BU-chefer SHJ, KM, SMC
- Gruppe 2 besøger et dagtilbud i distrikt Sydvest.
 - Med Gruppe 2 er BU-chefer LSA, SH

Velkomst v. Rådmanden

Rådmanden byder velkommen og gennemgår rammen for seminaret. Efterfølgende præsenterer rådmanden rådmandens politiske pejlemærker.

1. februar 2022

Side 2 af 3

Opfølgning på besøget

Chefgruppen drøfter med udvalget den læring der blev gjort på dagens besøg.

- Først drøfter de to grupper internt 3 overordnede opmærksomhedspunkter
- Herefter præsenteres de to gruppers opmærksomhedspunkter i plenum.

Kvalitetsopfølgning og Børn og Ungepolitik

De to temaer behandles hver for sig.

- Kvalitetsopfølgning og tilsyn
 - Kort oplæg om rammen for kvalitetsopfølgning og tilsyn v. OKJ
 - Kort oplæg om erfaringer fra praksis v. SH
 - Fælles refleksion og drøftelse samt opsamling
- Fornyelse af børne- og ungepolitikken
 - Kort oplæg om fornyelse af børne- og ungepolitikken v. OKJ
 - Dialog og opgave i mindre grupper om Det gode børneliv i Aarhus
 - Fælles opsamling og drøftelse

Budget og budgetprocesser

MØC giver introduktion til Børn og Unges økonomi ud fra punkterne:

- Styring og decentraliseringsordning
- Budgetmodeller og tildelingsmodeller
- Budget og regnskab
- Budgetprocessen
- Budgetprocessen i Børn og Unge

Leveregler

På byrådets døgnsseminar 24.-25. januar drøftede man særlig relationerne internt i byrådet, og hvordan der kan skabes en god samarbejdskultur. Udvalget skal drøfte, hvordan der i udvalget kan skabes en god samarbejdskultur med afsæt i den drøftelse, der har været på byrådets døgnsseminar.

Drøftelsen faciliteres ud fra tre overskrifter:

- Opsamling om drøftelse på byrådsseminaret om Kodeks for byrådet
- Leveregler i udvalget, med udgangspunkt i leveregler der var gældende i udvalget i forrige byrådsperiode
- Drøftelse af udvalgets fremadrettede behandling af de strategiske udfordringer/”vilde problemer”

Udvalgets studietur

Udvalget drøfter mulige temaer samt destinationer for udvalgets studietur i uge 43.

Chefgruppen foreslår Oslo og New York som mulige destinationer for udvalgets studietur.

1. februar 2022

Side 3 af 3

**Introduktion til
Børn og Unge-udvalget om**

kvalitetsopfølgning og tilsyn

1

INDLEDNING

På Børn- og Ungeudvalgets introseminar den 3.-4. marts 2022 er der dagsordensat et introtema om kvalitetsopfølgning og tilsyn. I dette baggrundsnotat gives en generel introduktion til temaet.

I notatet beskrives først den byrådsbeslutede ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unge, og hvordan der i tilbuddene arbejdes med lokal kvalitetsudvikling som følge heraf.

Dernæst beskrives aktuelle tiltag og ny lovgivning med betydning for kvalitetsarbejdet i den kommende byrådsperiode, som vil give anledning til en justering af den nuværende ramme i løbet af den kommende tid.

Til sidst i notatet gives et rids over den relevante lovgivning, der sætter de overordnede rammer for kvalitetsopfølgningen og tilsynet på henholdsvis dagtilbuds-, skole- og fritidsområdet.

2

BAGGRUND FOR UDVIKLING AF NY RAMME FOR KVALITETSOPFØLGNING OG TILSYN

Udviklingen af den nuværende ramme blev sat i gang ved tiltrædelsen af det forrige byråd og Børn og Unge-udvalg i 2018. Byrådet ønskede at forenkle og forbedre både den politiske opfølgning på kvaliteten og det lokale arbejde med udviklingen af kvaliteten i praksis.

Der var bl.a. ønsker om:

- Forenkling af kvalitetsrapporteringen til byrådet
- Skærpelse af afsættet for de politiske drøftelser om udviklingen og kvaliteten i tilbuddene
- Tættere kobling af det politiske fokus med det, der fylder i den lokale praksis
- En mere dynamisk tilgang til den løbende lokale kvalitetsudvikling og løbende organisatorisk læring og videndeling
- Brug af helt aktuelle data
- Et bredt databegreb, herunder anvendelsen af kvalitative data og lokale praksiserfaringer
- Større lokalt råderum i forhold til specifikke dataindsamlinger i Børn og Unge.

Dette er i tråd med, at Børn og Unge i perioden har haft fokus på, hvordan en lokal datainformeret kvalitetsudvikling kan organiseres og understøttes mere løbende. Visionerne for kulturudviklingen Stærkere Læringsfællesskaber har været retningsgivende for udviklingen af en ny model for de lokale processer for kvalitetsudvikling. Endelig skal udviklingen ses i sammenhæng med afskaffelsen af ROYE-modellen og udviklingen af en ny fælles forståelsesramme for styring Aarhus Kommune – Aarhuskompasset.

Målet med den nye ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn er således at understøtte en datainformeret praksis med løbende og systematisk opfølgning. Rammen skal medvirke til at styrke den professionelle dømmekraft og organisatoriske læring gennem en åben og tillidsfuld dialog, hvor ledere og medarbejdere deler praksis lokalt og på tværs, og sammen vælger de bedste løsninger. Det gøres systematisk gennem brug af data, refleksion, beslutninger, handlinger og opfølgning på disse handlinger.

Rammen er udviklet på baggrund af en bred inddragelse af interessenter på området, herunder ledernetværkene i Børn og Unge, faglige organisationer, lederforeninger og forældreorganisationer, samt Børn og Unge-udvalget.

3

OVERORDNET TILGANG TIL KVALITETSOPFØLGNING I BØRN OG UNGE

Byrådet vedtog **den 14. august 2019** en ny overordnet tilgang til kvalitetsopfølgning i Børn og Unge. Det blev bl.a. besluttet, at der udarbejdes en rapport på 6-18-årsområdet i lige år og en rapport på 0-6-årsområdet i ulige år til drøftelse i byrådet. Rapporterne har som formål at understøtte en fokuseret politisk drøftelse af området.

Rapporten på 6-18-årsområdet

— lige år —

Rapporten på 6-18-årsområdet, der fremlægges for byrådet i lige år, imødekommer lovkravet om kvalitetsrapporter på skoleområdet hvert andet år. Rapporten omfatter skoler, fritidstilbud, udsatte unge, specialtilbud mv. Den første rapport efter dette koncept blev fremlagt for byrådet i 2020.

Rapporten på 0-6-årsområdet

— ulige år —

Rapporten på 0-6-årsområdet, der fremlægges for byrådet i ulige år, skal understøtte byrådets lovpligtige drøftelser om kvalitet af tilbuddene på dette område hvert andet år. Den første rapport efter dette koncept blev fremlagt for byrådet i 2021.

Formålet med den nye model er at opnå et enklere og mere fokuseret materiale, der i højere grad tager afsæt i tematikker og udfordringer, som der lokalt er fokus på. For at knytte den politiske drøftelse tættere sammen med det lokale arbejde med kvalitet, bliver temaerne til den politiske drøftelse af kvaliteten udvalgt i samarbejde med de lokale ledere via Børn og Unges faglige ledernetværk.

Hvert dagtilbud, skole og fritidstilbud skal derefter udvælge lokale fokusområder i relation til de politisk valgte temaer i kvalitetsrapporten. De lokale fokusområder danner herefter grundlag for det lokale arbejde frem mod næste kvalitetsrapport, hvor der følges op på det lokale arbejde.

4

RAMME FOR LOKAL KVALITETSOPFØLGNING OG TILSYN

I forlængelse af den overordnede tilgang har byrådet **den 12. maj 2021** vedtaget den gældende ramme for lokal kvalitetsopfølgning og tilsyn med skoler, dag- og fritidstilbud¹. Rammen bygger på en systematisk, datainformeret og læringsbaseret tilgang, herunder tillidsbaseret dialog i ledelseslinjen.

LÆRINGSSAMTALER SOM CENTRALT OMDREJNINGSPUNKT

Omdrejningspunktet i rammen er fire lokale læringssamtaler på hver skole, dagtilbud eller UngiAarhus distrikt i en toårig periode. Samtalen tager afsæt i både kvalitative og kvantitative data om børnene og de unges udvikling. En læringssamtale er en samtale mellem ledere, medarbejdere, forældre, faglige konsulenter og andre relevante deltagere med forskellige perspektiver på den fælles kerneopgave. Formålet med læringssamtalen er at blive klogere i fællesskab, og gå i dybden med lokale fokusområder, som skal forbedre kvaliteten for børnene og unge.

Erfaringsopsamlinger fra de to første runder af læringssamtaler viser, at de lokale ledere overordnet set er tilfredse med den nye ramme, og generelt er af den oplevelse, at læringssamtalerne bidrager til udbredelsen af en lærende og datainformeret kultur, hvor forskellige perspektiver kan sættes i spil med henblik på at blive klogere, eller få nye perspektiver på de lokale udfordringer.

DET BREDE DATABEGREB

Der tages afsæt i et bredt databegreb, der bygger på en bred forståelse af kvalitative og kvantitative data. Data er genereret både lokalt og centralt og skal tage højde for børne

De lokale enheder understøttes med kvantitative data fra:

1

Børn og Unges ledelsesinformationssystem, der løbende giver lederen adgang til opdaterede data

2

Halvårlige datapakker, der er tilpasset skole, dagtilbud og FU-området, giver viden om den lokale udvikling i relation til de politisk besluttede temaer

Lokale kvalitative data kan være:

1

Lokale perspektiver og observationer, der gør det muligt at gå endnu tættere på den lokale praksis

2

Perspektiver fra børn, unge og forældre inddrages systematisk.

¹ Læs eventuelt mere om rammen for lokal kvalitetsopfølgning og tilsyn [her](#).

TILSYNET FØRES I LEDELSESLINJEN

Tilsynet er forankret i Børn og Unge ledelseslinje. Tilsynet er systematiseret ved seks årlige ledelsesopfølgninger mellem Børn og Unge-chef og hhv. dagtilbuds-, skole- og FU-leder. Ledelsesopfølgningerne er strukturerede og systematiske og har et bredt blik på drift og udvikling af alle aspekter af den lokale enhed.

Derudover tilrettelægges det løbende ledelsesmæssige tilsyn i overensstemmelse med det lokale råderum. Tilsynet med den pædagogiske praksis og driften finder sted på daglig basis. Det finder sted, når der sparres om konkrete indsatser, ved møder, ved besøg, ved behandling af klager og ved generelt at handle, når man får kendskab til forhold, som ikke fremstår i overensstemmelse med gældende krav. Afdelingerne i fællesfunktionerne understøtter løbende arbejdet med tilsyn i ledelseslinjen gennem data, sagsbehandling og opfølgning på, at love og regler overholdes. Det ledelsesmæssige tilsyn skal undersøge og vurdere, om tilbuddet bliver drevet på en faglig, økonomisk og sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde.

Derudover er den løbende lokale tilsynsforpligtelse i Børn og Unge delegeret til de lokale ledere med reference til Børn og Unge-cheferne. At sikre den fortsatte udvikling af kvaliteten samt sikre, at det daglige pædagogiske arbejde lever op til de lovgivningsmæssige krav, er en integreret del af den løbende daglige ledelse af skoler, dagtilbud og UngiAarhus. Foruden det løbende tilsyn i ledelseslinjen har dagtilbudsbestyrelser, skolebestyrelser og UngiAarhus bestyrelser en tilsynsopgave i forhold til det enkelte tilbud.

5

COVID-19S PÅVIRKNING PÅ RAMMEN FOR KVALITETSOPFØLGNING OG TILSYN

Coronasituationen gennem de sidste to år har givet anledning til en række midlertidige ændringer i de planlagte aktiviteter, jf. rammen for kvalitetsopfølgning og tilsyn.

1

Byrådet besluttede den 13. oktober 2021, at der ikke udarbejdes en kvalitetsrapport til byrådet på 6-18-årsområdet i 2022 efter de gældende regler, men at der udarbejdes en statusrapport på de tre temaer til drøftelse i Børn og Ungeudvalget – uden at der indsamles data, der kræver arbejde decentralt. Baggrunden er en national politisk aftale om flere frihedsgrader i skoleåret 2021/22 med afsæt i corona-situationen.

2

Beslutningen indebærer også, at skoler og UngiAarhus fortsætter arbejdet med de eksisterende temaer frem til rapporten i 2023/24. Skoler og UngiAarhus får således bedre tid til at arbejde med de fokusområder, der er valgt ved læringsamtalerne i foråret 2021 på baggrund af de tre temaer.

3

I Børn og Unge er det i januar 2022 besluttet at aflyse alle læringsamtaler i foråret 2022, dvs. tredje runde af læringsamtaler. Det sker i anerkendelse af det store pres, som dagtilbud, skoler og fritidstilbud oplever i forlængelse af stigende coronasmitte, hvor det har krævet – og stadig kræver - ekstraordinært mange kræfter at opretholde den daglige drift. Aflysning af forårets læringsamtaler skal i stedet give rum til, at man lokalt kan fordybe sig i de fokusområder, som blev aftalt på sidste læringsamtale.

6

EKSTERNE FORHOLD, SOM FORVENTES AT MEDFØRE BEHOV FOR EN JUSTERING AF RAMMEN I DEN KOMMENDE BYRÅDSPERIODE

Siden byrårets beslutninger om rammen for kvalitetsopfølgning og tilsyn i Børn og Unge har der været nationale og kommunale faktorer, som vil give anledning til justeringer af rammen. I det nedenstående beskrives den ny tilsynslovgivning på dagtilbudsområdet, den forventede tilsynslovgivning på skoleområdet og dialogen med STUK om risikobaseret tilsyn. Byrådet og Børn og Unge-udvalget vil forventeligt i efteråret 2022 komme til at drøfte, hvorledes disse forhold giver anledning til en justering af rammen.

NY TILSYNSLOVGIVNING PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET

Folketinget har i 2021 vedtaget ny lovgivning om tilsyn i dagtilbud, hvilket medfører en tilføjelse til det tilsyn som er beskrevet i rammen for kvalitetsopfølgning og tilsyn.

Formålet med den nye lovgivning om tilsyn på dagtilbudsområdet er at styrke fokus på kvalitetsudvikling, og kontrol med kvaliteten. Samtidigt er det hensigten, at den nye lovgivning kan sikre en større ensartethed i såvel det kommunale tilsyn som den pædagogiske kvalitet. Netop den pædagogiske kvalitet er også omdrejningspunktet i det nye tilsyn som kobles tæt til det pædagogiske grundlag, og som sætter spot på de pædagogiske læringsmiljøer og deres betydning for børnenes udbytte.

Med den nye lovgivning skal Byrådet fastsætte og offentliggøre rammer for tilsynet, ligesom det skal beskrives, hvordan tilsynet tilrettelægges. Af samme årsag har udvalget allerede drøftet den nye lovgivning på mødet den 9. februar 2022.

Næste skridt i processen er, at udvalget den 30. marts præsenteres for resultatet af høringsen af forslaget til udmøntning af den nye lovgivning, mens det endelige forslag behandles i byrådet den 25. maj 2022 og den 8. juni 2022.

FORVENTET NY TILSYNSLOVGIVNING PÅ SKOLEOMRÅDET

Folkeskoleforligskredsen på Christiansborg har den 29. oktober 2021 indgået en politisk aftale om folkeskolens fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem. En del af den politiske aftale er, at der fremover stilles krav om minimum én årlig 'skoleudviklingssamtale'. Skoleudviklingssamtalen skal være datainformeret og har til formål at styrke den fælles forståelse af skolens udfordringer og indsatsområder. Hensigten med den foreslåede skoleudviklingssamtale vurderes at være i overensstemmelse, og foreneligt, med de nuværende 'læringssamtaler' i Børn og Unge.

Den politiske aftale lægger ligeledes op til at afskaffe det lovpligtige krav om en kvalitetsrapport på folkeskoleområdet minimum hvert andet år. Dette er relevant i relation til Børn og Unges lokale ramme for kvalitetsopfølgning og tilsyn, hvor der hvert andet år udarbejdes en statusopdatering på det lokale arbejde til udvalg og byråd som følge af det lovgivningsmæssige krav.

Endelig lægger aftalen op til, at opfølgningen over for skoler styrkes, så kommunalbestyrelserne følger op på flere skoler end i dag, og der tidligt kommer fokus på de skoler, der ikke løfter eleverne som forventet. Det skal bl.a. ske gennem en national udviklingsliste over skoler med bekymrende kvalitet, som forventes at omfatte op til 10 pct. af skolerne, inkl. skoler i tilsyn. Kommunerne vil skulle udarbejde en udviklingsplan for de enkelte skoler, og udviklingsplaner anvendes i forbindelse med skoleudviklingssamtalen med skoler på udviklingslisten. Der vil fortsat kunne pålægges handlingsplaner for skoler ved vedvarende dårlig kvalitet.

Arbejdet med den konkrete udmøntning af den politiske aftale pågår stadig, hvorfor der ikke på nuværende tidspunkt foreligger en konkret udmøntning af den politiske aftale. Ministeriet har i forbindelse med udmøntningen indgået et tæt samarbejde med parterne i 'Sammen om Skolen', der fungerer som en arbejdsgruppe, som repræsenterer både elever, forældre, lærer, ledere, pædagoger og kommuner.

RISIKOBASERET TILSYN PÅ SKOLEOMRÅDET

Som beskrevet tidligere vedtog Byrådet den 12. maj 2021 den nye ramme for lokal kvalitetsopfølgning og tilsyn. I rammen beskrives det, hvordan det løbende tilsyn i Børn og Unge varetages i ledelseslinjen. Konkret betyder det, at Børn og Unge-chefernes ledelsesmæssige tilsyn er forankret i seks årlige ledelsesopfølgninger med lokal leder.

I forbindelse med sagen om Søndervangskolen har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) rejst spørgsmål ved Børn og Unges tilsynspraksis på skoleområdet. I Børn og Unges redegørelse til STUK om Søndervangskolen den 28. oktober 2021 blev STUK inviteret ind i en dialog med mulighed for at komme med eventuelle forslag til en styrkelse af Børn og Unges tilsyn med skolerne. På baggrund af denne invitation til dialog har Børn og Unge den 10. december 2021 holdt møde med STUK med henblik på rådgivning om tilsynspraksis på skoleområdet.

BLANDT DE VÆSENTLIGSTE POINTER OG INPUTS FRA STUK TIL BØRN OG UNGES TILSYNSPRAKSIS VAR:

1

STUK anbefaler, at der er et balanceret forhold mellem det dialog- og tillidsbaserede tilsyn og det risikobaserede tilsyn.

2

STUKs umiddelbare vurderingen er, at den dialog- og tillidsbaserede tilgang fylder mest i Aarhus, mens det systematiske, risikobaserede tilsyn kan styrkes.

3

Ved en styrkelse af det risikobaserede tilsyn bør der være en klar systematik i gennemførelsen.

I dialogen med STUK har Børn og Unge desuden oplyst, at der i løbet af 2022 vil blive drøftet og taget stilling til, hvordan Børn og Unges fremadrettede tilsynspraksis vil blive tilrettelagt.

7

BAGGRUNDSMATERIALE

LOVMÆSSIGE RAMMER, SOM LIGGER TIL GRUND FOR BØRN OG UNGES RAMME

Jf. lovgrundlaget på børne- og ungeområdet er driften af dag- og fritidstilbud og folkeskoler en kommunal opgave, og byrådet har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses.

Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde, opgaverne udføres på. Det er byrådets overordnede ansvar at sikre og følge op på kvaliteten af de tilbud, der leveres til børn og unge i kommunen.

Tilsynet er i vid udstrækning delegeret til Børn og Unge, men den overordnede tilsynsforpligtelse påhviler byrådet, og kan ikke delegeres. Byrådets ansvarsområder er i den forbindelse beskrevet i henholdsvis dagtilbudsloven, folkeskoleloven og ungdomsskoleloven.

DAGTILBUDSOMRÅDET

Jf. dagtilbudslovens § 3a har byrådet ansvar for dagtilbuddene. Byrådet skal bl.a. fastsætte og offentliggøre kommunens rammer for dagtilbud, herunder eventuelle prioriterede indsatser på området.

Jf. §5 skal byrådet føre tilsyn med indholdet i dagtilbuddene og enheder i dagtilbuddene, herunder det pædagogiske indhold samt den måde opgaverne udføres, herunder at de rammer og eventuelle prioriterede indsatser, der er fastsat, efterleves. Byrådet skal fastsætte og offentliggøre rammerne for tilsynet herunder beskrive, hvordan tilsynet med det pædagogiske indhold tilrettelægges herunder de minimumskrav som lovgivningens stiller dertil det kommunale tilsyn.

Minimumskrav til det kommunale tilsyn i dagtilbud

- Anvende anmeldte og anmeldte tilsynsbesøg
- Sikre uvildighed
- Anvendelse af data og observationer i tilsynet
- Proces for iværksættelse af skærpet tilsyn og for udarbejdelse af handleplan
- Offentliggøre tilsynsrapport for hver enkelt enhed hvert andet år
- Offentliggøre tilsynsrapport for kommunens samlede dagpleje
- Beskrive hvordan tilsynet føres med afsæt i det pædagogiske grundlag
- Udarbejde samlet tilsynsrapport til byrådet hvert andet år

Byrådet skal derudover sikre, at udviklingen på dagtilbudsområdet drøftes politisk mindst hvert andet år, herunder om kommunens rammer for dagtilbuddene og eventuelt prioriterede indsatser bidrager til, at dagtilbuddene kan opfylde lovens krav til kvaliteten af de pædagogiske læringsmiljøer. På baggrund af denne drøftelse skal byrådet beslutte, om der skal iværksættes tiltag, som kan understøtte og kvalificere dagtilbuddenes arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

SKOLEOMRÅDET

Ifølge folkeskolelovens § 2 har byrådet ansvaret for folkeskolen og det endelige ansvar for undervisningens kvalitet. Byrådet fører tilsyn med skolerne og har pligt til at reagere over for tegn på vedvarende dårlig kvalitet på kommunens skoler. Byrådet har ligeledes ansvaret for styringen af folkeskolen i overensstemmelse med lovgrundlaget. Det indebærer et ansvar for den enkelte skole såvel som for kommunens samlede skolevæsen.

Inden for de i lovgivningen fastsatte rammer begrænses byrådets kompetence i forhold til skolerne alene af de beføjelser, der i folkeskoleloven ligger hos skolens leder og skolebestyrelsen. I praksis er en stor del af den konkrete beslutningskompetence dog delegeret til Børn og Unge og skolerne, jf. det bærende princip om decentralisering og lokalt råderum. Byrådet har ved en række lejligheder lagt vægt på at delegerede beslutninger ud til de enkelte skoler, så konkrete beslutninger træffes så tæt på praksis som muligt

Jf. folkeskolelovens § 40a skal byrådet sikre, at der udarbejdes en kvalitetsrapport² hvert andet år. Rapporten skal beskrive skolevæsenets og de enkelte skolars niveau i forhold til nationale og lokalt fastsatte mål, kommunalbestyrelsens vurdering af niveauet og opfølgning herpå samt kommunalbestyrelsens opfølgning på tidligere kvalitetsrapporter. Kvalitetsrapporten skal drøftes på et møde i kommunalbestyrelsen.

² Med folkeskoleforligskredsens aftale om et fremtidigt evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen bortfalder krav om kvalitetsrapporter og erstattes af årlige skoleudviklingsamtaler ml. skole og kommune fra 2022/23.

FRITIDSUNDERVISNING- OG KLUBTILBUD

Byrådet skal jf. lov om ungdomsskoler (Ungdomsskoleloven) sikre kommunens unge et alsidigt tilbud om ungdomsskolevirksomhed for unge mellem 14 år og 18 år. Ungdomsskoleloven er lovgrundlaget for al fritids- og ungdomsskolevirksomhed i UngiAarhus for børn og unge fra 4. klasse til og med 17 år (20 år for unge med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse).

Ifølge dagtilbudslovens § 3 skal byrådet sørge for, at der er de nødvendige klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge. Byrådet skal også sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige klubtilbud til større børn og unge, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte.

Ifølge dagtilbudslovens § 5 skal byrådet føre tilsyn med indholdet af fritids- og klubtilbuddene, og den måde, hvorpå opgaverne udføres, herunder at de mål og rammer, der er fastsat, efterleves. Byrådet skal fastsætte og offentliggøre rammerne for tilsynet. Ungdomsskoleloven har ikke bestemmelser, der eksplicit berører tilsyn. Tilsynet tager dermed afsæt i de generelle bestemmelser om tilsyn samt underretningspligt.

Børn og Unges ramme for lokal kvalitetsopfølgning og tilsyn

v. forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen

Udvalgsseminar den 3 – 4. marts 2022

Det gode børneliv

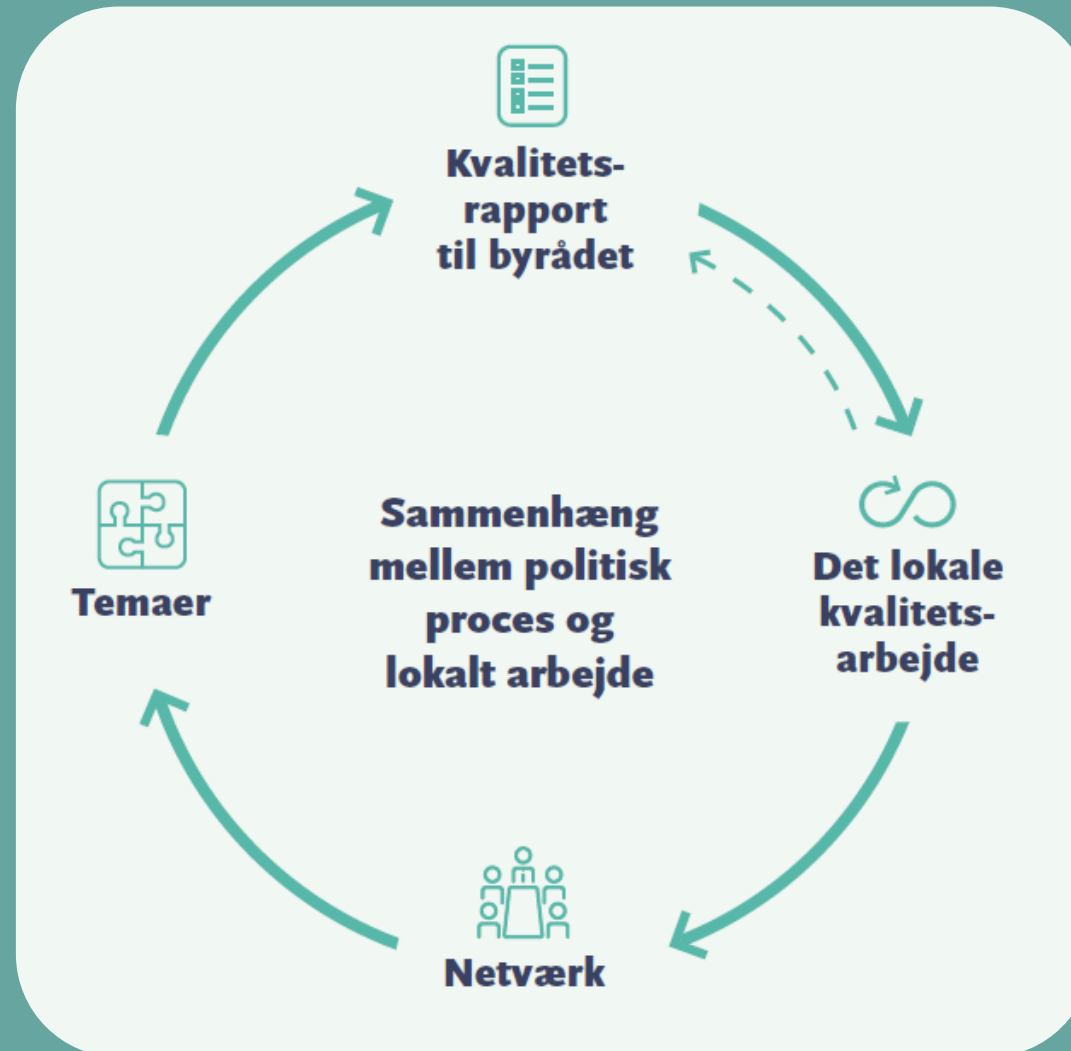
– Sammen om kvalitet for børnene og de unge

Formål med den ny ramme for lokal kvalitetsopfølgning

- Det er vores ambition at styrke læring, udvikling, trivsel og dannelse for alle børn og unge.
- Vi udvikler bedst kvaliteten i gennem åben og tillidsfuld dialog, hvor vi lærer af hinanden og bliver dygtigere sammen – og hvor vi sammen vælger de bedste løsninger.
- Stærkere Læringsfællesskaber er vores fælles grundlag
 - Vi arbejder systematisk med afsæt i data, refleksion, beslutninger, handlinger og opfølgning på disse handlinger.

Sammenhæng mellem det politiske og det lokale niveau

Det gode børneliv

– Sammen om kvalitet for børnene og de unge

Erfaringer fra læringssamtalerne v. børn og unge chef Susanne Holst

- En lærende samtale med fokus på børnenes læring, udvikling, trivsel og dannelse
- I dybden frem for i bredden
- Hvad er vi lykkedes med?
- Hvor kan vi (sammen) stadig blive endnu bedre – for børnenes skyld?

Eksterne forhold som forventes at medføre behov for justering af rammen i den kommende byrådsperiode

- Ny tilsynslovgivning på dagtilbudsområdet
- Forventet ny tilsynslovgivning på skoleområdet
- Øget fokus på systematisk og risikobaseret tilsyn på skoleområdet i Børn og Unge

Spørgsmål og dialog

Det gode børneliv

– Sammen om kvalitet for børnene og de unge

Giver beskrivelsen af rammen for kvalitetsopfølgning og tilsyn eller erfaringer med læringssamtaler anledning til spørgsmål?

Er der noget, som I hæfter jer særligt ved?

A photograph of a child swinging on a wooden swing set in a park. The child is wearing a grey sweater with a colorful patterned collar and blue jeans. In the background, another child in a purple outfit is standing on a path. The scene is outdoors with trees and a path covered in leaves.

**Introduktion til
Børn og Unge-udvalget om
Fornyelse af
børne- og unge-
politikken**

FORNYELSE AF BØRNE- OG UNGEPOLITIKKEN

Den nuværende børne- og ungepolitik (børne- og ungepolitikken fra 2015) blev vedtaget af et enigt byråd i december 2015 efter en længere, inddragende proces. Den udgør vores fælles fundament og er en vigtig værdimæssig ramme og styringsredskab for vores arbejde med børnene og de unge.

Børn og Unge har stærke værdier, som lever både i dagtilbud, skoler, UngiAarhus og i forvaltningen, og dem skal vi fortsat stå på. Men vi udvikler os hele tiden – som organisation, som samfund og i vores måde at arbejde med børnene og de unge – og derfor går vi i gang med at forny børne- og ungepolitikken.

EKSEMPLER PÅ UDVIKLINGEN SIDEN 2015

Vi udvikler hele tiden vores praksis og kerneopgave ift. børnene og de unge f.eks. i vores måde at itale sætte de voksnes rolle, vigtigheden af relationskompetence, børneperspektiv og børneinddragelse, leg, det gode børneliv mv.

Samtidig har vi initiativer, tiltag mv. der har sat ord på noget af den udvikling, f.eks.:

- Stærkere læringsfællesskaber
- Aarhuskompasset med øget fokus på værdi for borgerne
- Fælles pædagogisk grundlag for dagtilbud
- Ny vision for fritidspædagogikken
- Arbejdet med Melleformer
- Ståsted for arbejdet med mental sundhed

STEMMER FRA BØRN, UNGE OG DERES FORÆLDRE I CENTRUM

Vi starter med at spørge børnene, de unge og familierne om, hvad der er vigtigt i deres hverdag og hvordan vi kan skabe rammerne om det gode børneliv: Hvad siger børnene, de unge og forældrene om det gode børneliv i Aarhus? Hvad betyder ordene i praksis? Og hvilken forandring vil vi gerne se?

Deres stemmer kommer til at danne udgangspunktet for den videre involvering af medarbejdere og ledere, organisationer, foreninger, andre magistratsafdelinger og interesserede borgere på vejen mod en fornyelse af børne- og ungepolitikken.

Dialogerne i processen skal bane vejen for en fælles forståelse af vores børnesyn, og hvad vi kan, vil og skal for at sikre børn og unge et godt børneliv. Tiden vil vise, om det danner grobund for at ændre ordlyden i vores børne- og ungepolitik. Det vigtigste er, at vi får omsat visionen for børn og unge til reel praksis, der skaber værdi for børnene, de unge og deres forældre.

Den fælles forståelse skal munde ud i en børne- og ungepolitik i foråret 2023, der fortsat skal være det fælles fundament for, hvad vi ønsker at opnå for og sammen med børnene og de unge. Den sætter ord på værdier, principper og retning for alle, der arbejder med børn og unge, og dem, der gør en forskel for børn og unge i Aarhus.

Læs mere om fornyelsen af børne- og ungepolitikken [her](#) og se procesplanen for inddragelsen via [dette link](#)

Børn og Unge

Aarhus Kommune

Fornyelse af børne- og ungepolitikken

Fornyelse af børne- og ungepolitikken

- Kort oplæg om fornyelse af børne- og ungepolitikken v. forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen
- Dialogi mindre grupper på baggrund af hjemmeopgave om det gode børneliv i Aarhus
- Fælles opsamling og drøftelse

Børne- og ungepolitikken

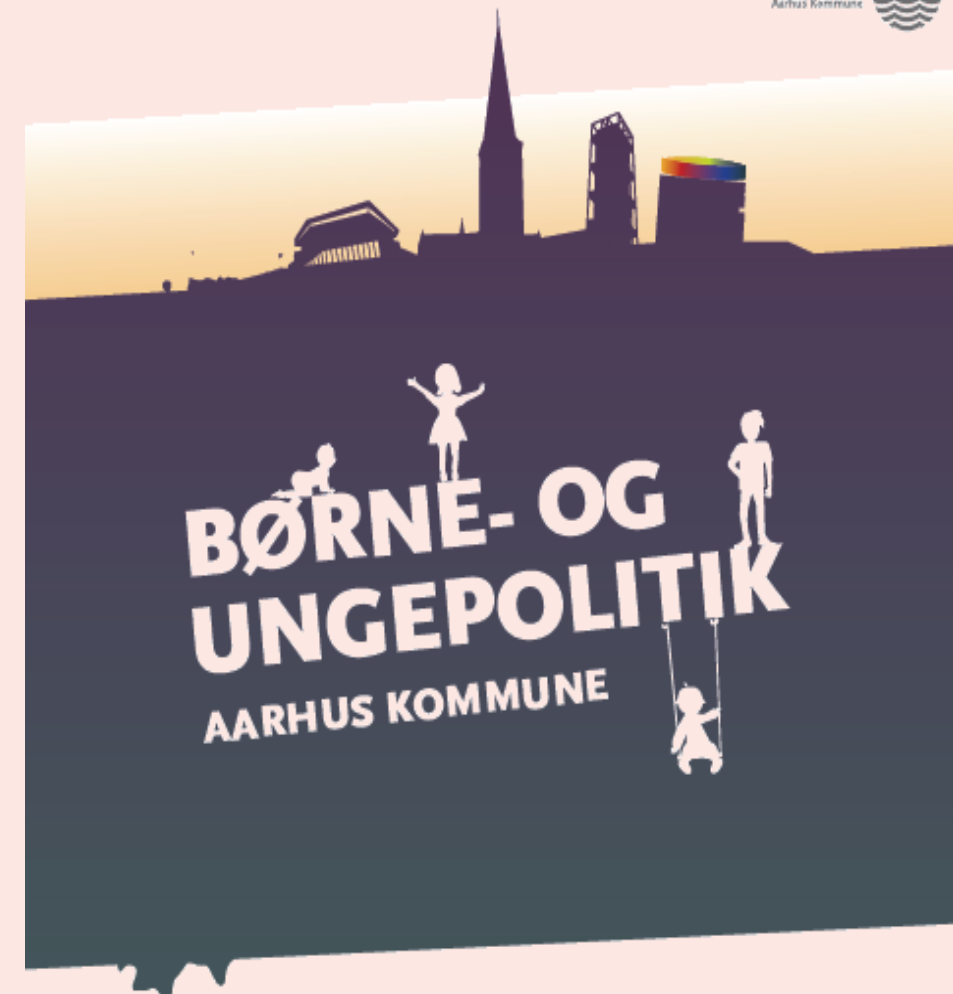
*Børne- og ungepolitikken er vores **fælles fundament** og udgør en vigtig værdimæssig **ramme og styringsredskab** for vores arbejde med børnene og de unge.*

Børn og Unge har **stærke værdier**, som lever både i dagtilbud, skoler, UngiAarhus og i forvaltningen. Dem skal vi fortsat stå på

- Politikken sætter retningen for, hvordan vi arbejder med børnene og de unge ift.
 - Læring og udvikling,
 - Fællesskaber,
 - Sundhed og trivsel

Børne- og ungepolitikken bruges fx:

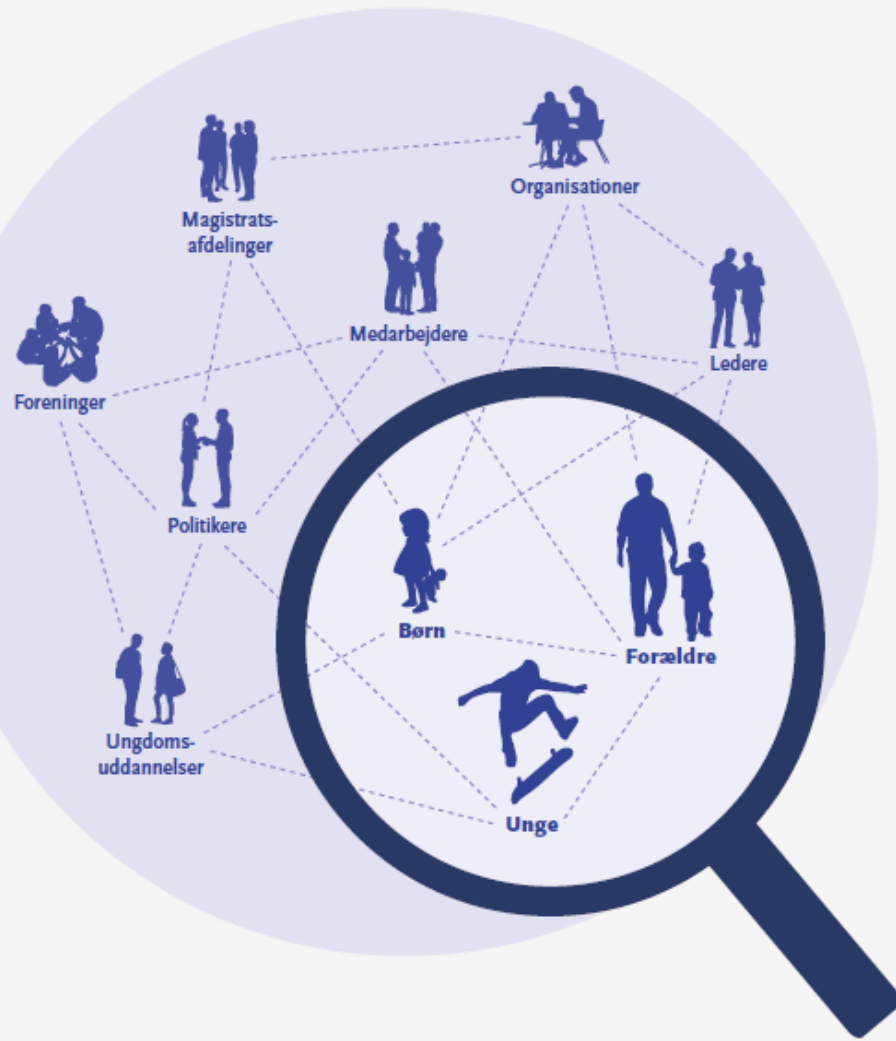
- Af nye ledere og medarbejdere som introduktion til hvad Børn og Unge står for
- Af forvaltningen, dagtilbud, skoler og UngiAarhus som pejlemærke, når vi udvikler indsatser og tiltag
- Af forældre og samarbejdspartnere til at se, hvad de kan forvente af os – og hvordan vi gerne vil involvere dem.

Fornyelse af børne- og ungepolitikken

- Den nuværende politik er fra 2015
- Vi udvikler os hele tiden:
 - Som organisation, som samfund og i vores måde at arbejde med børnene og de unge
- Derfor går vi i gang med en fornyelse af børne- og ungepolitikken

Principper for fornyelsesprocessen

- Fokus på det gode børneliv set fra børnenes, de unges og forældrenes perspektiv
- Vigtige dialoger med hinanden om, hvordan vi skaber de bedste rammer for børnene og de unge

Proces for fornyelse af...

Børne- og ungepolitik

Første kvartal

Input fra børn, unge og forældre

- Fokus: Det gode børneliv
- Interviews med børn, unge og forældre
- Introduktion og indledende dialog på udvalgsseminar

Senere på foråret og resten af 2022:

Den brede inddragelse - lokale dialoger og større events:

- Fokus: Hvad giver børnenes og forældrenes input og perspektiver anledning til?
- Hvem:
 - Medarbejdere og ledere i Børn og Unge og andre magistratsafdelinger.
 - Alle, som har lyst til at bidrage: borgere, foreningsliv, frivillige, etc.
 - Temadrøftelse i Børn- og Ungeudvalget (okt./nov.)
 - Børne- og ungebyrådet, senaterne

Primo 2023

- Udkast til fornyet børne- og ungepolitik i høring

Gruppedrøftelser pba. hjemmeopgave om det gode børneliv i Aarhus

I har alle modtaget en hjemmeopgave om det gode børneliv i Aarhus.

I skal nu ud i mindre grupper og drøfte den:

- Del hvad I hver især har fået ud af hjemmeopgaven
- Er der er temaer eller andet, der er fælles for de historier, I har fået?
- Hvad tænker I er vigtigt, at der er særligt fokus på i en børne- og ungepolitik?

HVAD ER DET GODE BØRNELIV?

Vælg mellem et til fire billeder, der viser det gode børneliv i din optik.
Beskriv kort, hvorfor du har valgt billederne.

Hvad kan stå i vejen for det gode børneliv.
Bliv gerne så konkret som mulig.

Opsamling på drøftelser og spørgsmål

Hvad er vigtigt for børnene og de unge i deres hverdag?

Fornyelse af børne- og ungepolitikken

HVAD ER VIGTIGT FOR BØRNE og DE UNGE I DERES HVERDAG?

Børne- og ungepolitikken er en vigtig værdimæssig ramme og styringsredskab for vores arbejde med børnene og de unge i Aarhus Kommune. Men vi udfolder os hele tiden – som organisation, som samfund og i vores måde at arbejde på – så derfor skal vi i gang med en fornyelse af politikken.

Vi starter med at spørge børnene og de unge om, hvad de synes, der er vigtigt, og i kan

AARHUS KOMPASSET

Aarhusmånenes velfærdsmålinger

Børn og Unge Aarhus Kommune

BØRNE- OG UNGEPOLITIK AARHUS KOMMUNE

Nest – en skole for alle

Et godt børneliv

Vi udvikler os hele tiden som samfund, som organisation og i vores måde at arbejde på. Derfor går vi i Barn og Unge nu i gang med en proces for at forny børne- og ungepolitikken, der sætter rammerne for arbejdet med børn og unge i Aarhus.

→ Fornyelse af børne- og ungepolitikken

Baggrund
Hvorfor skal vi forny Børne- og Ungepolitikken?

Principper
Principper for fornyelse af Børne- og Ungepolitikken

Organisering
Styrelse med inddragelse af interessenter og samarbejdspartnere.

Børn og Unge-udvalget

Intro til økonomi

Dagsorden

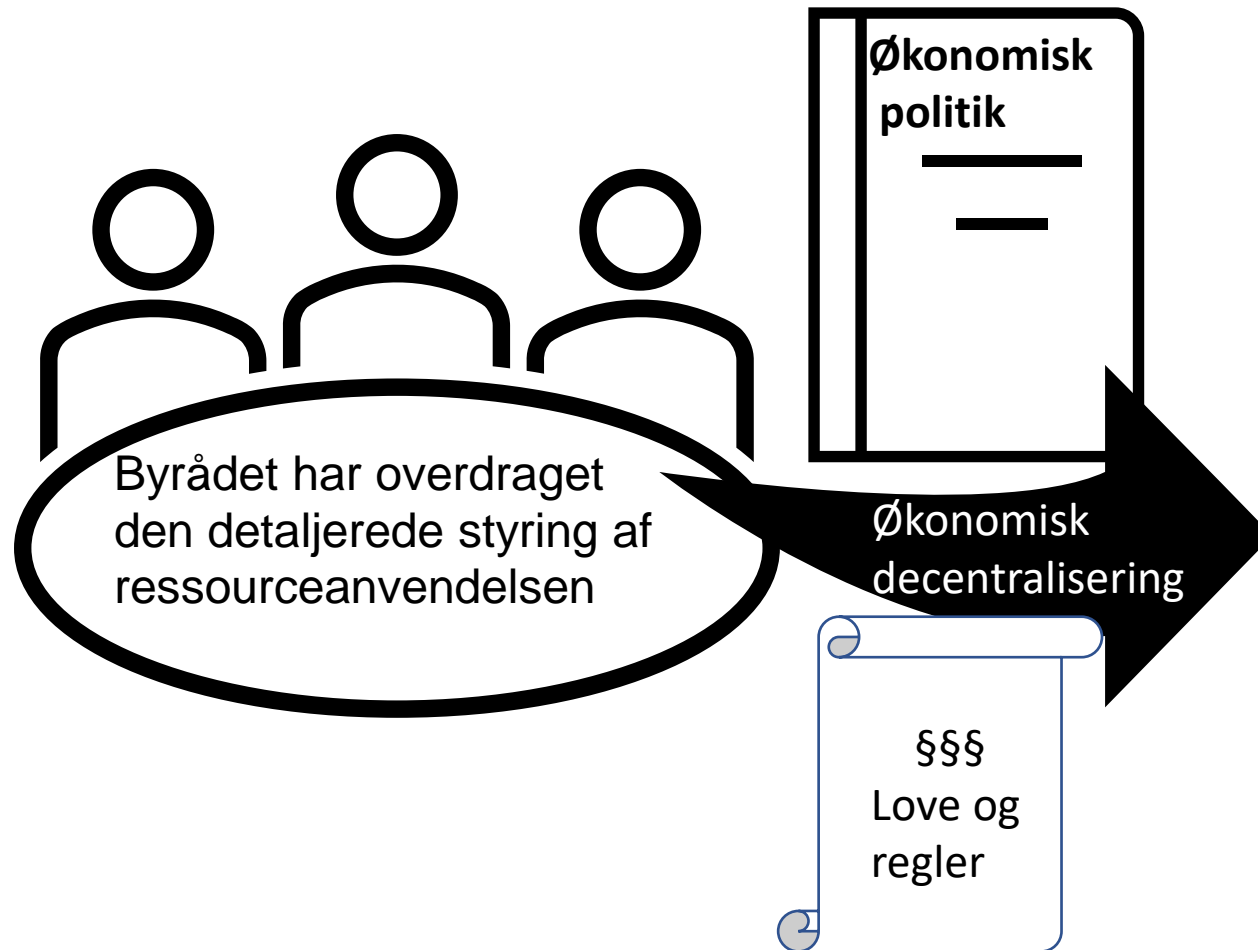
1. Styring og decentraliseringsordning
2. Budgetmodeller og tildelingsmodeller
3. Budget og regnskab
4. Budgetprocessen
5. Budgetprocessen i Børn og Unge

A silhouette graphic at the top of the page. On the left, it shows a city skyline with a church spire, a tower, and a stadium. To the right, it depicts children playing: two boys with a ball, a girl with a dog, a girl with a book, and a boy on a skateboard. The background of the entire page is a gradient from dark blue at the bottom to white at the top.

Styring og decentraliseringsordning

Overordnet styring

Decentralisering i Børn og Unge

Vidtgående decentraliseringsordning

Budgettet flyttes til det udførende led, hvor kerneopgaverne varetages.

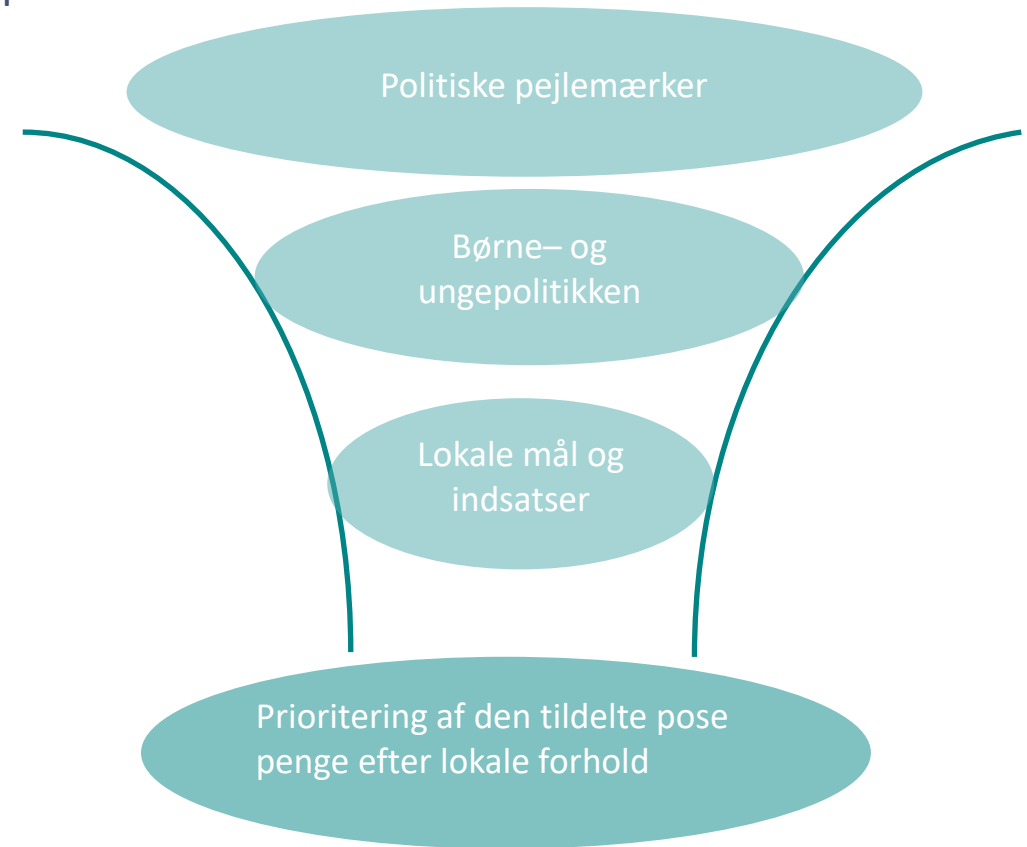
Tæt sammenhæng mellem økonomisk og faglig decentralisering

Budgetansvar og beslutningskompetence går hånd i hånd

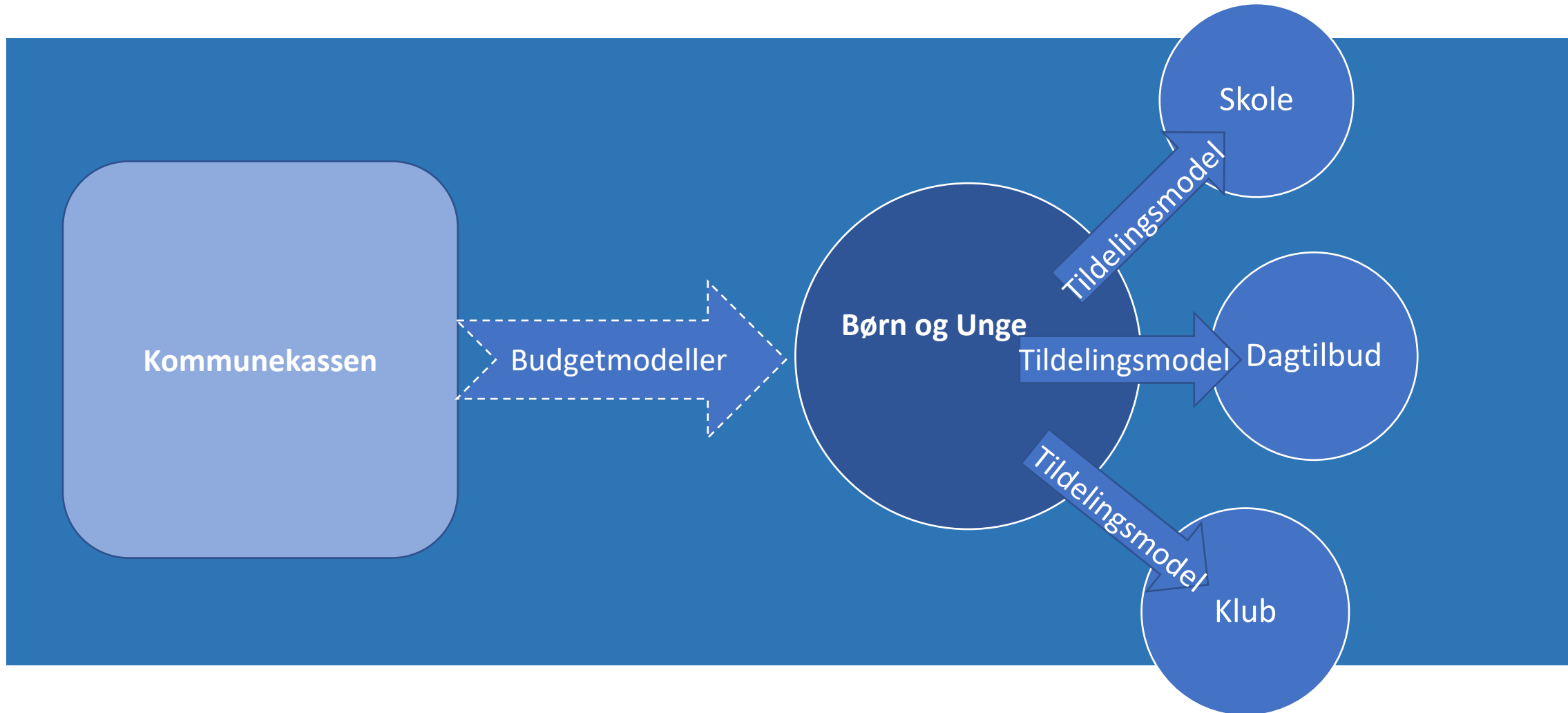
Én pose penge til prioriteres efter lokale forhold og ønsker

Budgetmodeller og tildelingsmodeller

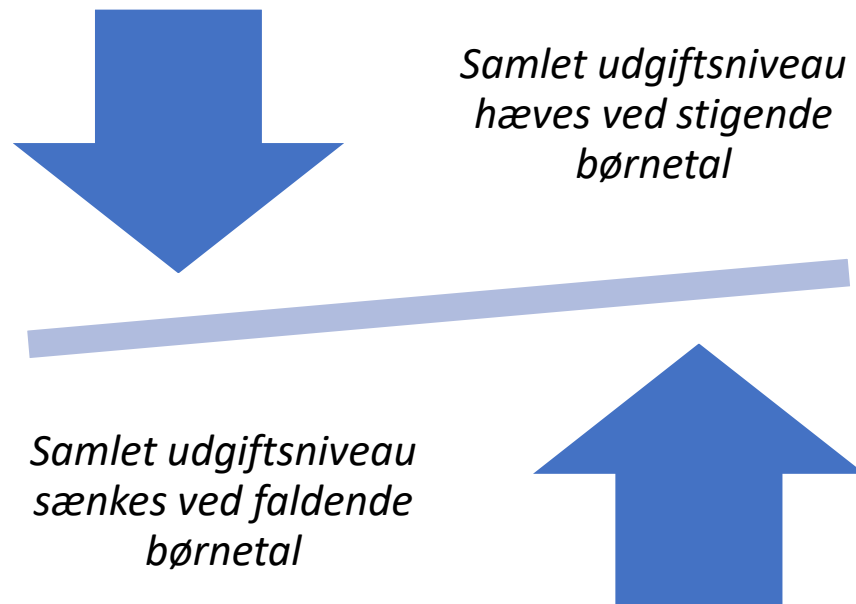
Budgetmodeller og tildelingsmodeller

Budgetmodeller og tildelingsmodeller

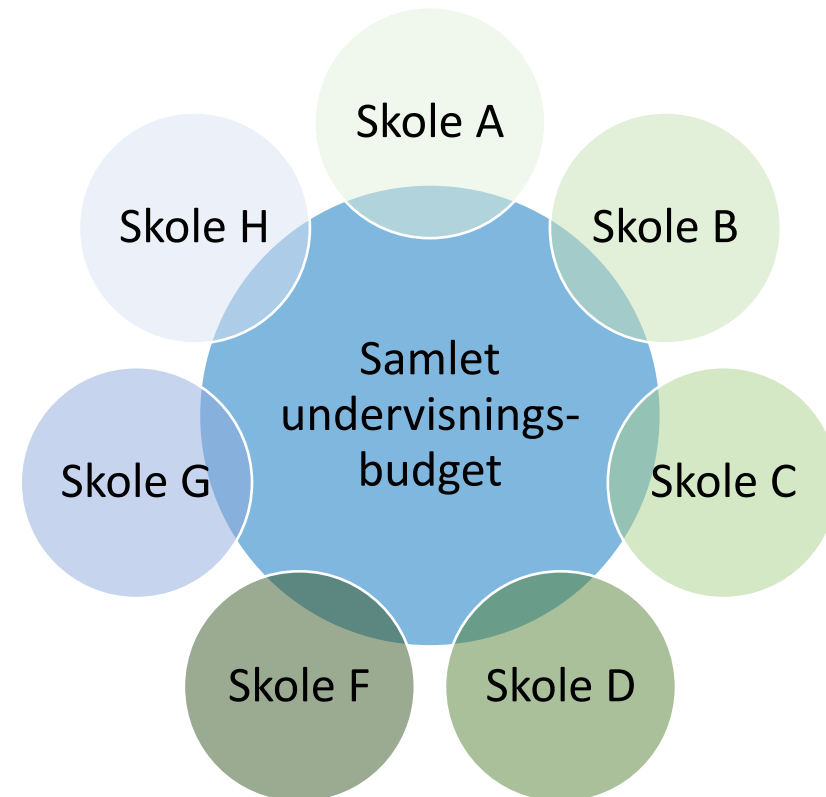
BUDGETMODELLER

Tildeler automatisk midler fra "kassen" efter demografisk udvikling for at sikre uændret serviceniveau:

TILDELINGSMODELLER

Fordeler det samlede budget ud til de konkrete institutioner:

Budgetmodeller

Principper for budgetmodeller på Børn og Unges område

- *Budgetmodeller regulerer Børn og Unges samlede budget
- *Budgetmodeller regulerer ved ændringer i demografi og efterspørgsel
 - *Eksempelvis indskrevne i dagtilbud, skoleelever eller børn i kommunen
- *Budgetmodellerne sikrer uændret serviceniveau

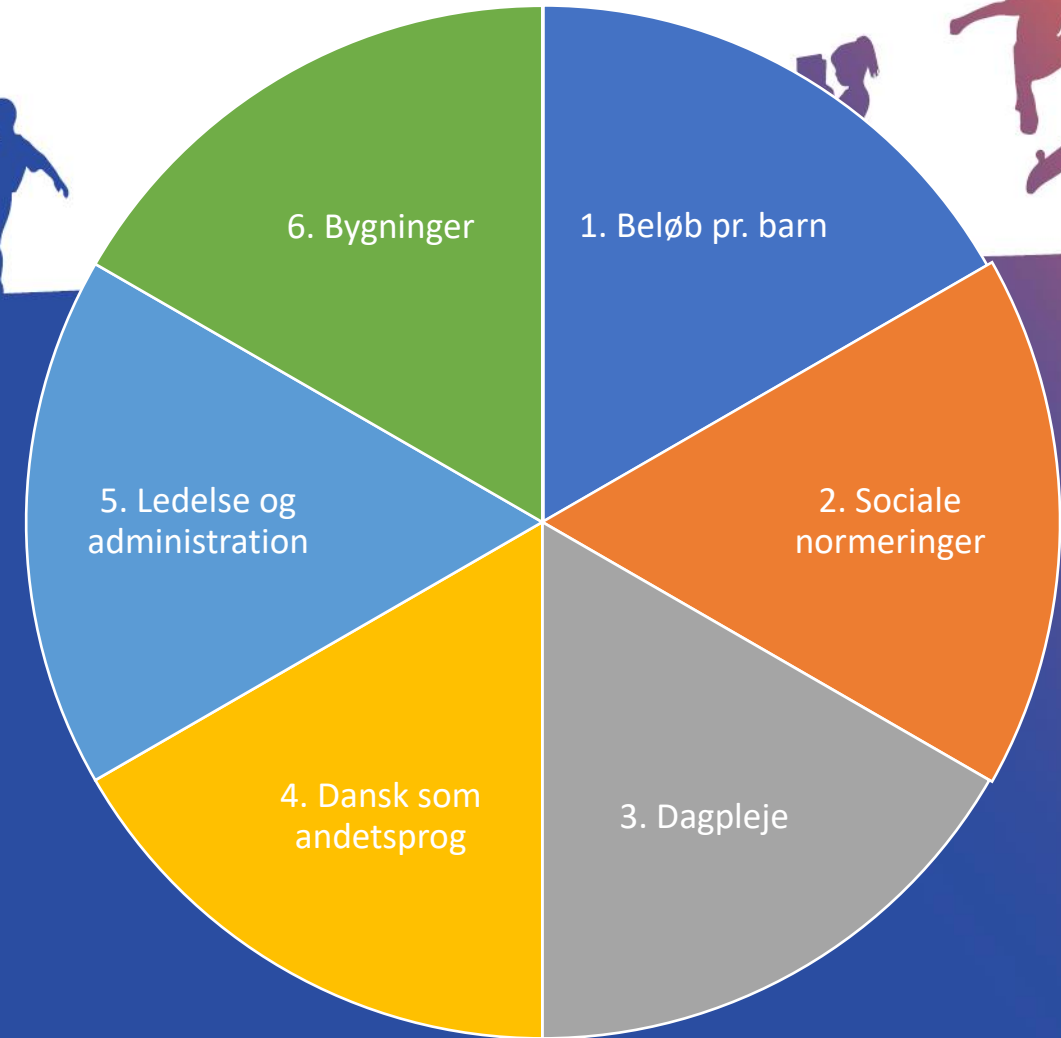
Budgetmodeller på Børn og Unges område

- *Skoler (almen og specialundervisning)
- *Dagtilbud
- *SFO
- *To-sprogsområdet
- *Børnesundhed
- *Børn og unge med handicap i pasnings- og fritidstilbud

Budgetmodeller

Beløb pr. barn efter demografi

Tildelingsmodeller

Tildelingsmodeller

Tildelingsmodeller

Principper for tildelingsmodeller på Børn og Unges område

- * Modellen skal tilstræbe ensartede økonomiske vilkår på tværs af enheder.
- * Modellen skal være skalerbar, således at den kan håndtere ændringer i de økonomiske rammer.
- * Modellen skal være enkel, forståelig og gennemsigtig, således at den er nem at kommunikere.
- * Modellen skal være bredt funderet som metode til at fordele ressourcer.

Tildelingsmodeller på Børn og Unges område

- * Skoler (almen og specialundervisning)
- * Dagtilbud
- * SFO
- * To-sprogsområdet
- * Børnesundhed
- * Børn og unge med handicap i pasnings- og fritidstilbud

Dagtilbudsområdet

- pengene følger barnet
- tildelingen består primært af et beløb pr. barn
- der findes også en tildelingsmodel til specialdagtilbud

Beløb pr. barn (til løn, vikardækning og øvrig drift ud fra to typer beløb pr. barn)

Sociale normeringer (til ekstra pædagogisk personale ud fra primært børnenes sårbarhed)

Dansk som andetsprog (til sprogstimulering mv. ud fra antal DSA-børn)

Dagpleje (til løn, gæste/vikardagplejer og øvrig drift ud fra primært antal børn)

Bygninger drift og vedligehold ud fra primært rengjort areal

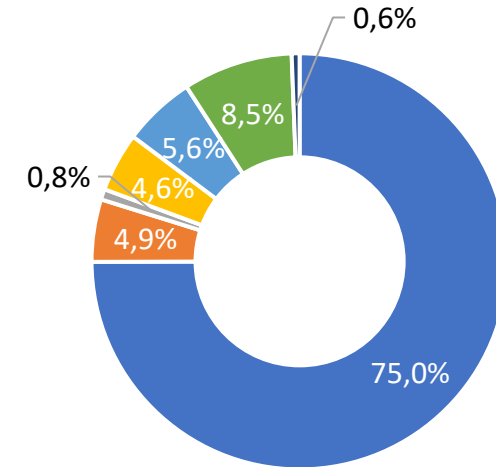

Ledelse og administration (løn og betaling til administrative fællesskaber ud fra grundtildeling og antal børnegrupper)

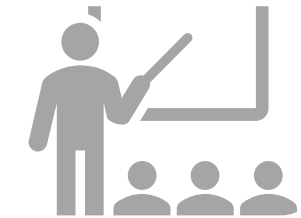

Øvrigt (til individuelle tillæg til små og specielle institutioner såsom skovbørnehaver ud fra lokale forhold)

Dagtilbudsbudget ekskl. puljer, ny model, B2021, pct.

På skoleområdet er den primære tildeling et beløb pr. klasse til almenundervisning. Der findes også en tildelingsmodel til specialskoler

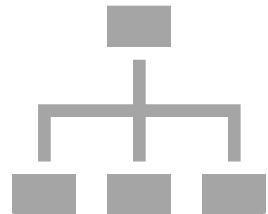
Almenundervisning (til undervisning ud fra primært beløb pr. klasse suppleret af holdtildeling)

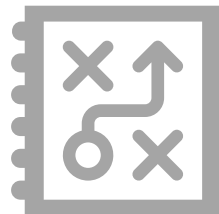
Specialundervisning (til støtte og betaling af specialklassepladser ud fra primært forventet behov samt til drift af specialklasser ud fra fx antal og type)

Dansk som andetsprog mv. (til fx modtagelsesklasser ud fra beløb pr. klasse og til øvrigt ud fra sproglige forhold)

Ledelse (til løn til skoleleder og viceskoleleder ud fra lønindplacering)

Administration (til betaling til administrative fællesskaber ud fra grundbeløb og antal vægtede elever)

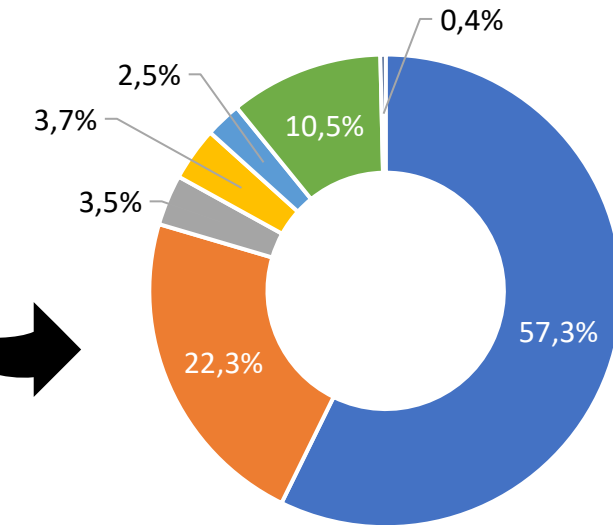

Bygningsdrift (til drift, vedligehold, tekniske servicemedarbejdere samt evt. svømmehal ud fra primært rengjort areal)

Øvrigt (til 10. klasser ud fra primært beløb pr. elev)

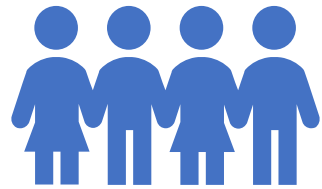
Skolebudget (undervisning) ekskl. puljer, B2021, pct.

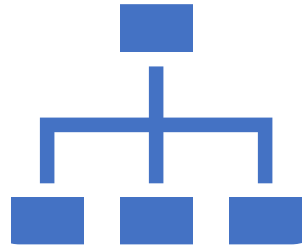
- Almenundervisning
- Specialundervisning
- Dansk som andetsprog mv.
- Ledelse
- Administration
- Bygningsdrift
- Øvrigt

Obs.: Tildelingskriterierne til **Søndervang og Ellehøj skolerne afviger delvist** fra kriterierne for de øvrige skoler

Skolerne modtager også et budget til SFO. Her er den primære tildeling et beløb pr. SFO-barn

Driftsbudget (til drift af SFO'en ud fra beløb pr. SFO-barn)

Ledelse (til ledelse af SFO'en ud fra grundtildeling og antal børnegrupper)

Bygningsbudget mv. (til drift af bygninger, hvis SFO'en har en ekstern bygning, ud fra bl.a. afdelingstillæg og areal)

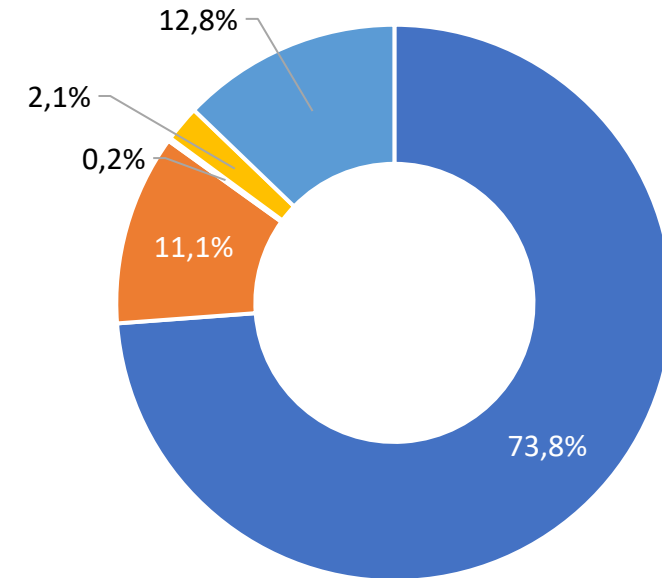
Udsatte børn (til socialt udsatte børn ud fra sociale og sproglige kriterier om børnene)

Decentraliserede handicap-midler (til børn med særlige støttebehov ud fra antal SFO-børn og antal specialklasselever uden støtteressourcer fra PPR)

Skolebudget (SFO) ekskl. puljer, B2021, pct.

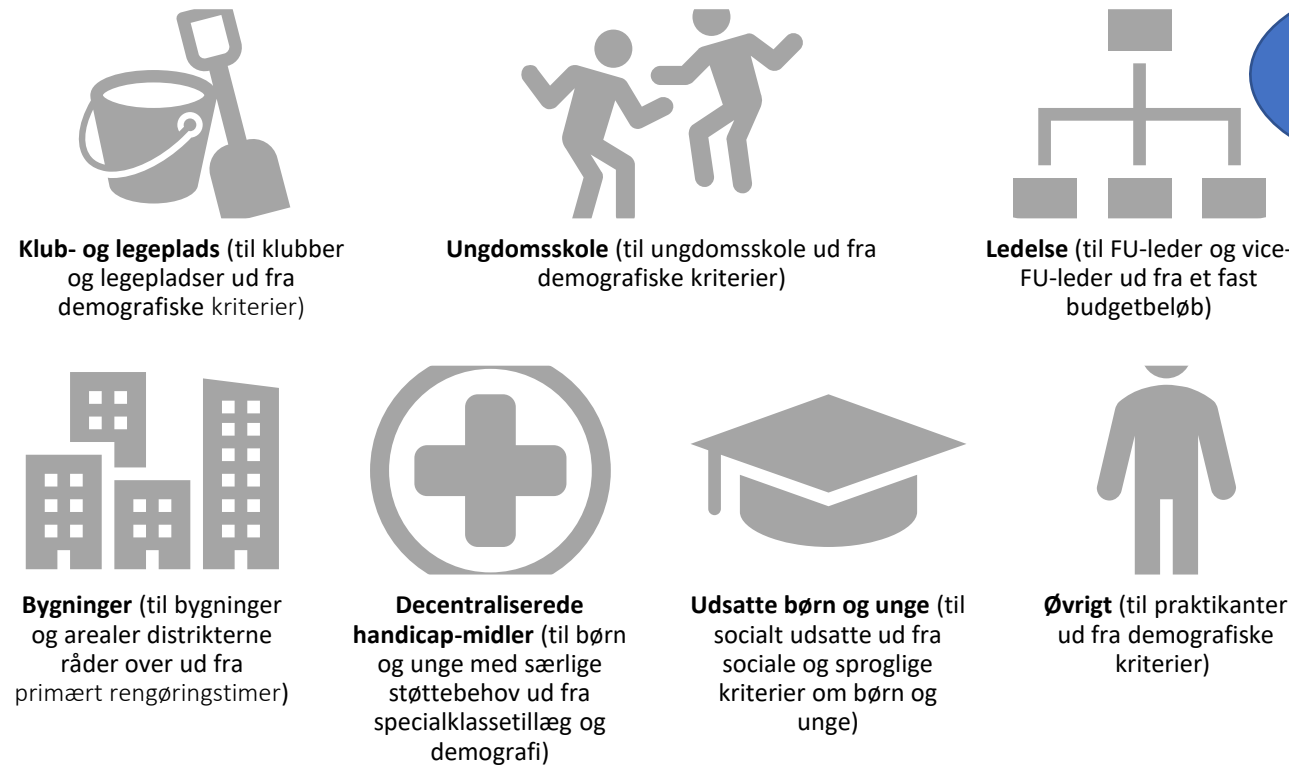

- Driftsbudget
- Ledelse
- Bygningsbudget mv.
- Udsatte børn
- Decentraliserede handicap-midler

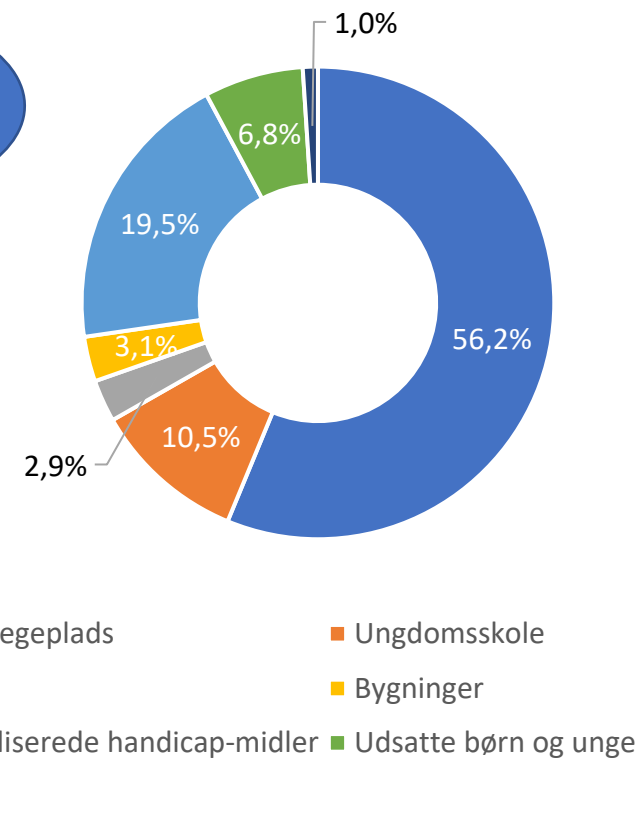
På FU-området fordeles budgettet mellem de fem distrikter

Dernæst fordeler hvert distrikt budgettet videre til fritidscentre og ungdomsskole

FU-budget ekskl. puljer og før fællesposter, B2021, pct.

Obs.: Hvert distrikt har egne tildelingskriterier

Fælles drøftelse

Budget og regnskab

Budget

- **Samlet budget i Børn og Unge**
- **Fordeling på hovedområder**
- **Fordeling mellem udgifter og indtægter**

Børn og Unges sektorer – budget 2022

Børn og Unge

Drift

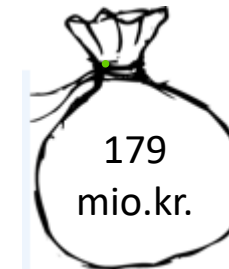
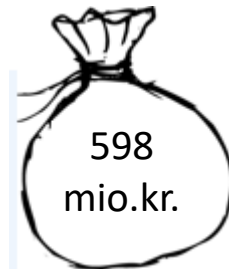
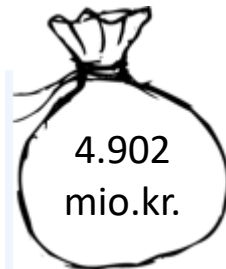
Anlæg

Decentraliseret
(sektor 5.51)

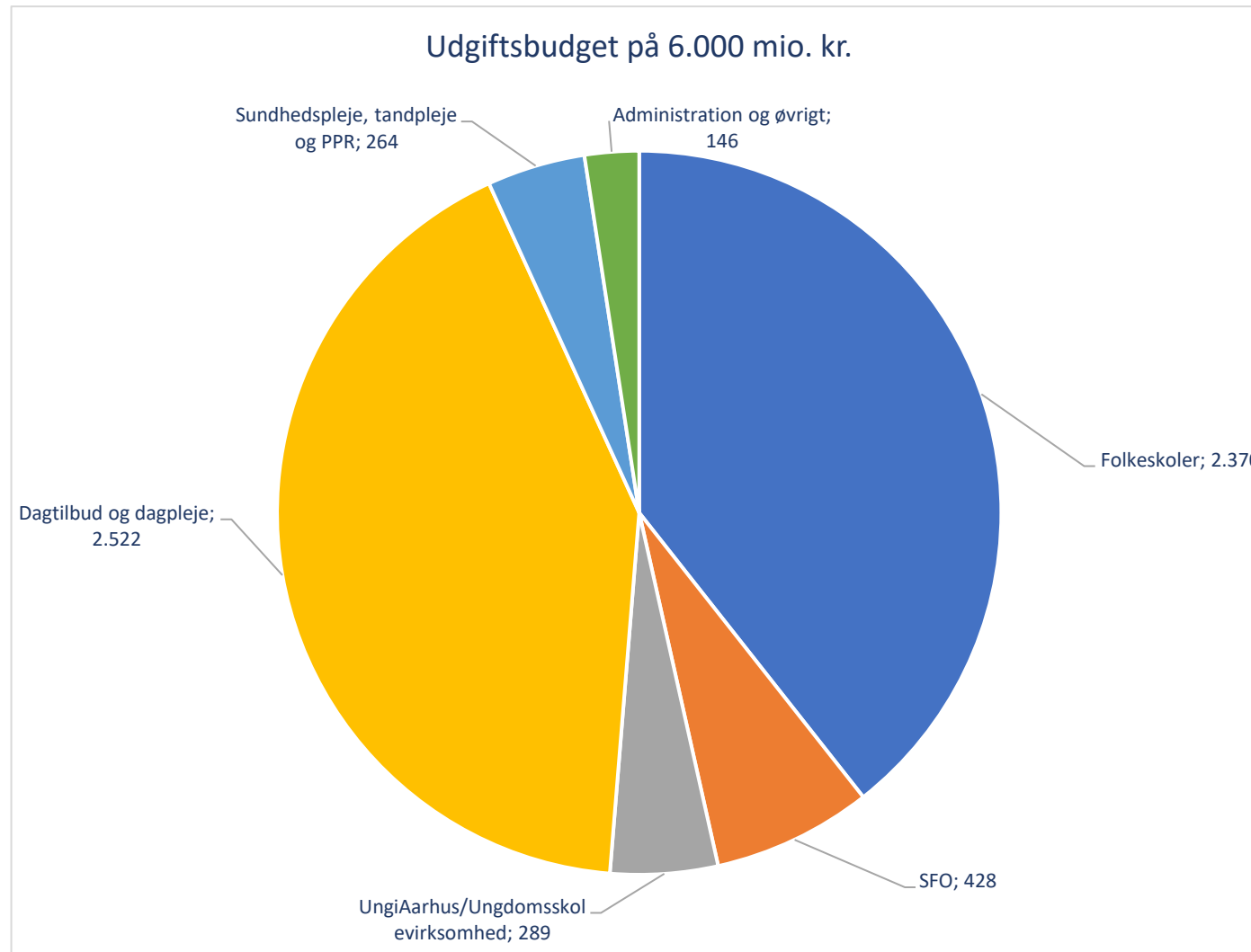
Ikke-decentraliseret
(sektor 5.52)

Kapitalbevillinger
(sektor 5.53)

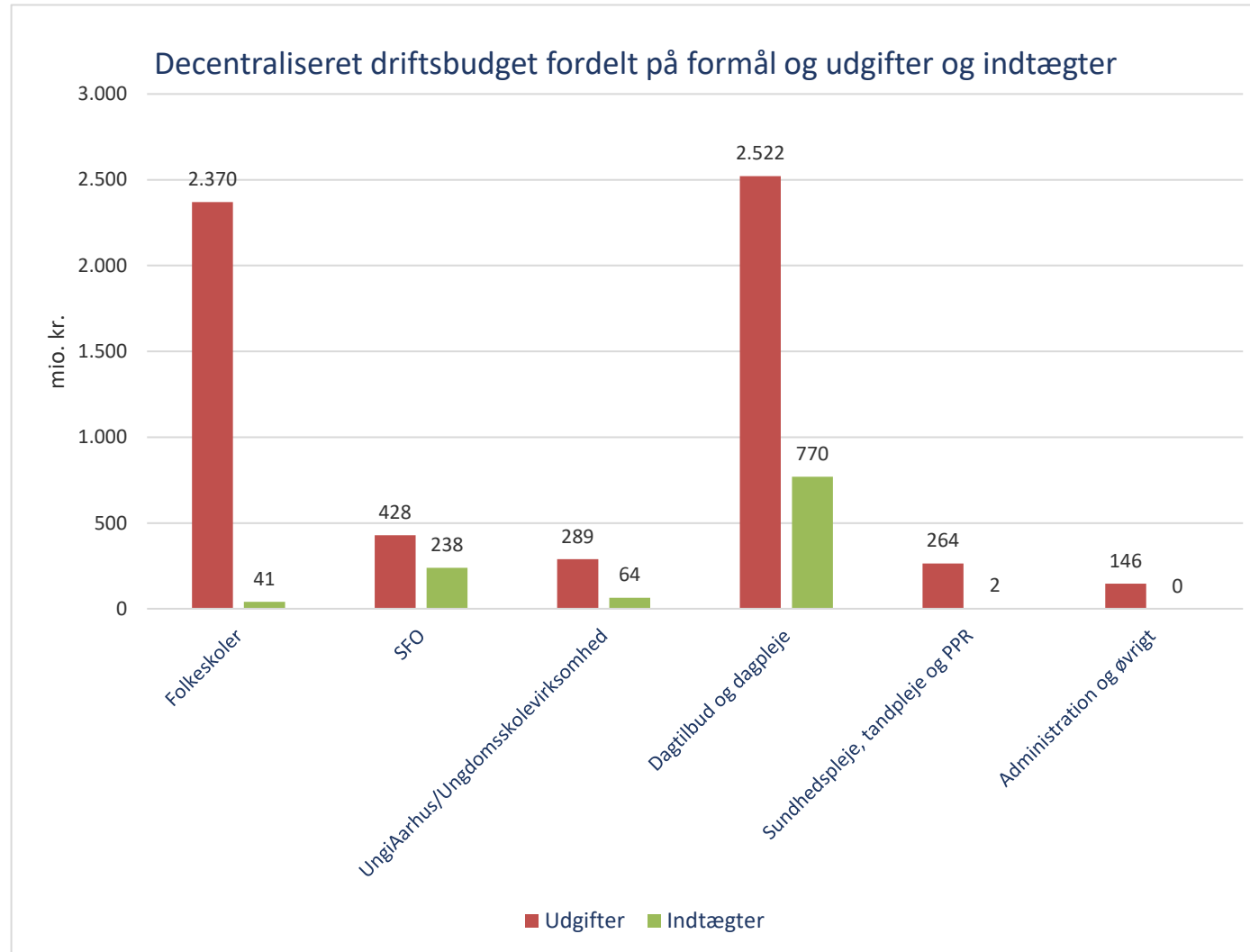
Anlæg
(Sektor 5.54)

Fordeling af budget på områder i Børn og Unge

Fordeling udgifter og indtægter i Børn og Unge

Regnskab

- **Årsregnskab og opsparing**
- **Fordeling på hovedområder**

Årets resultater og udvikling i opsparingen

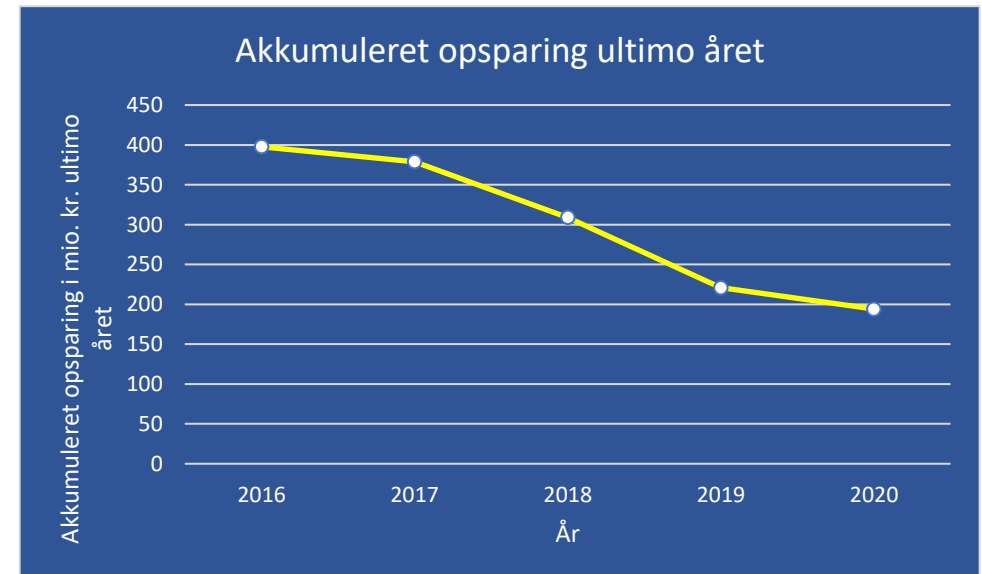
Data for 2021 udfyldes
når resultatet foreligger

	2019	2020	2021
Ramme	4.454	4.618	4.715
Forbrug	4.524	4.643	
Årets Resultat	-69	-25	
Opsparing	221	194	
Opsparing i %	5%	4%	

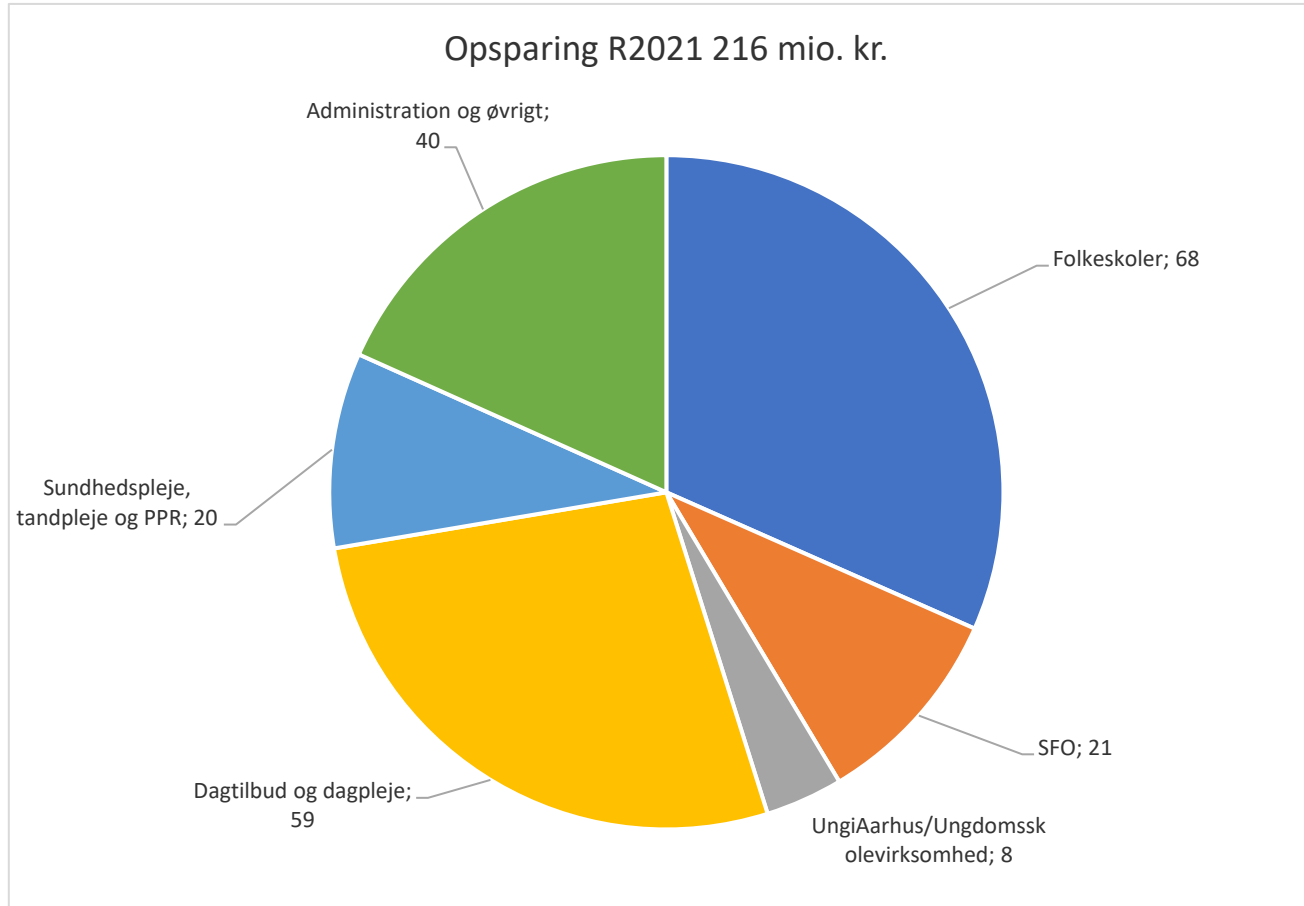
Udsvingsgrænser:

Årligt +/- 2,5 % fra 2019; 5 % ind til 2019.

Akkumuleret 5 % fra 2019; 10 % ind til 2019.

Fordeling af opsparing på hovedområder

Opdateres når data for 2021 foreligger

Økonomistyring i Børn og Unge

Økonomistyring

Ledelse og teknik

- Budgettet – lokal prioritering og strategi
 - Prioritering - ledelse
- Økonomiopfølgning: Forbrug og prognose
 - Primært teknik
- Justeringer på baggrund af økonomiopfølgningen
 - Ledelse

Fælles drøftelse

Budgetproces

- **Faser og indhold**
- **Politikerne der prioriterer midlerne**

Aarhus Kommunes overordnede budgetproces fastlægges i budgetproceduren

Budgetproceduren
vedtages typisk i
byrådet i januar
eller februar
måned

Aarhus kommunes proces vedrørende budget 2023 - 2026

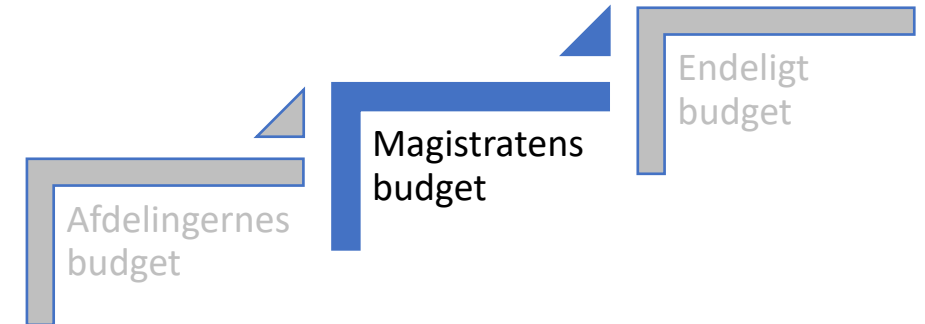
Hvad indgår i Afdelingernes budget?

- Budgetmodeller
- Omprioriteringer
- Øvrige tekniske tilretninger
- Mål / politiske pejlemærker
- Følgeskrivelse, hvor afdelingen kan redegøre for budgetudfordringer

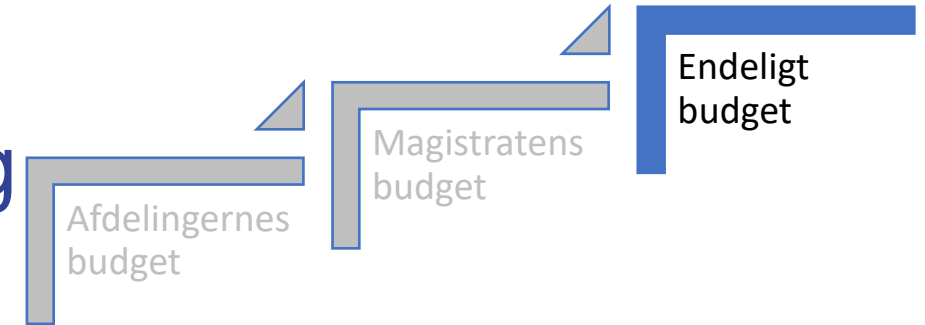
Hvad indgår i Magistratens budget?

- Magistratens budgetforslag
- Indtægtssiden indgår
- Lov og cirkulære-program
- Fremsendelse af **politiske** beslutningsforslag

Hvad er Endeligt budget?

- Politiske drøftelser af budgetforslag
- Budgetforlig med forligstekster

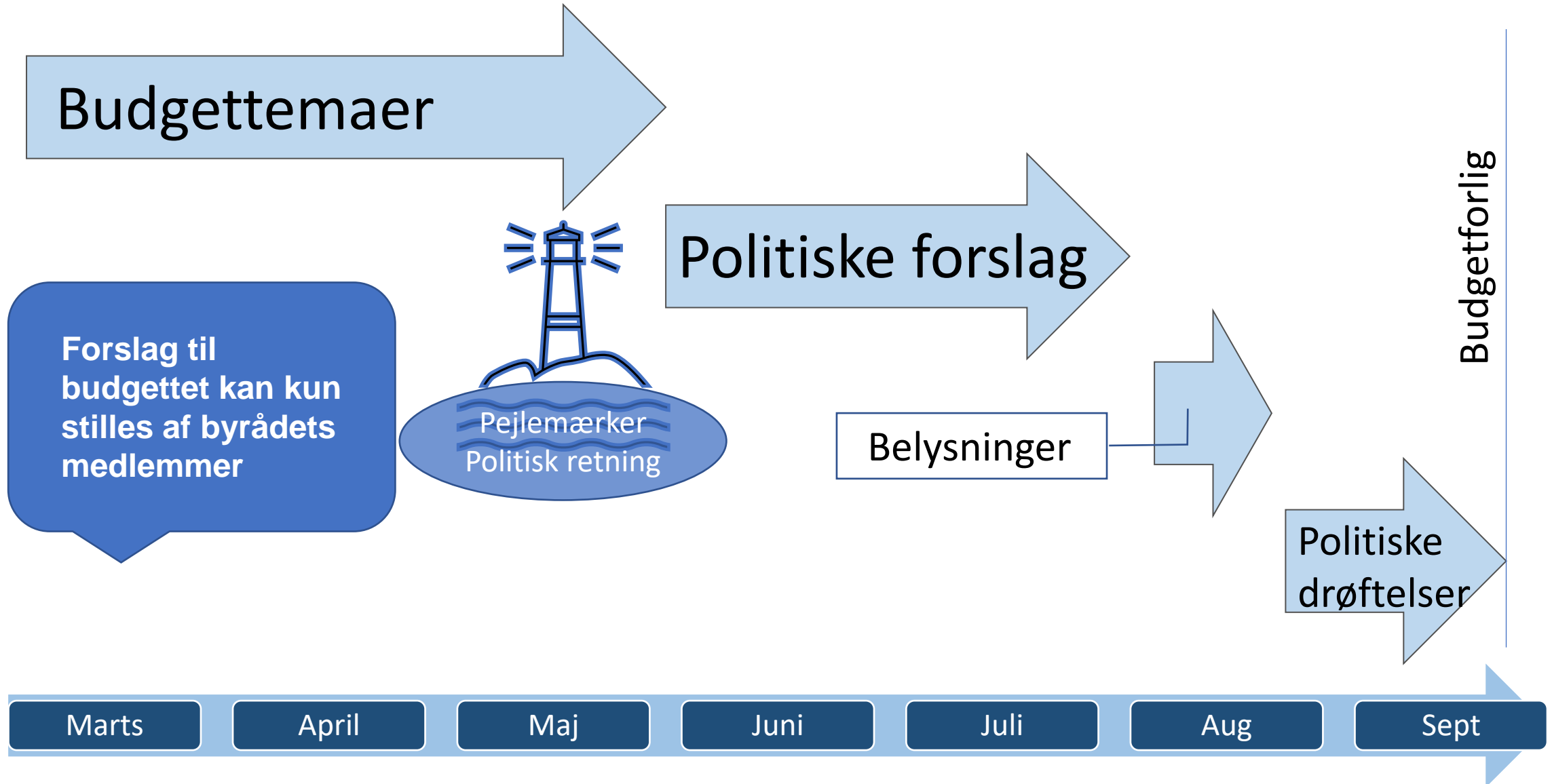

Budgetprocessen i Børn og Unge

- **Budgettemaer**

Processen i forhold til udvalget - tidsperspektiv

Politisk retning / pejlemærker

Aarhuskompasset sætter en ny ramme for, hvordan vi skal drive kommune fremadrettet.
Det gælder også for den måde vi:

styrer

- 5 principper

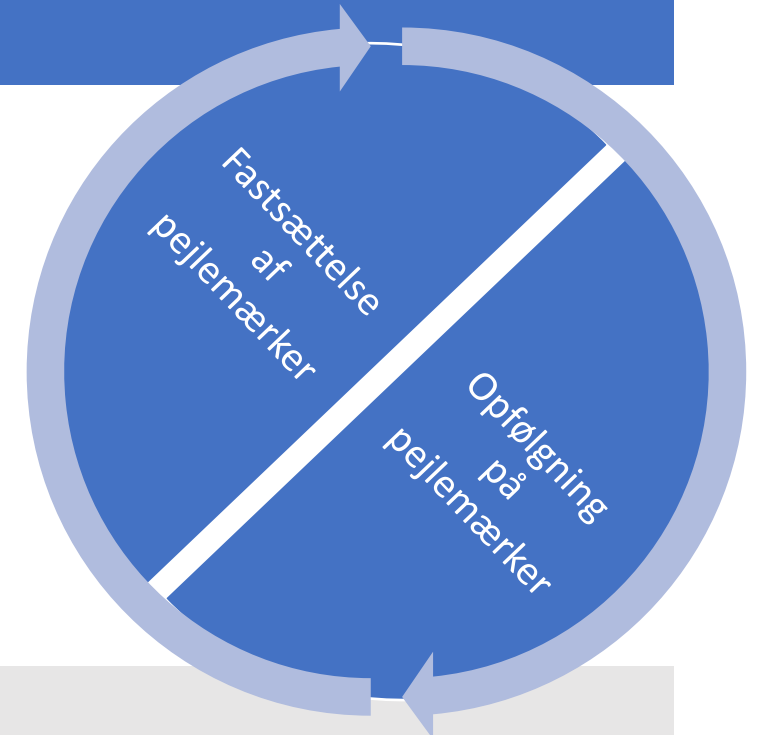
sætter retning

- Udgangspunkt i eksisterende politikker og strategier

følger op

- I år som del af intro mm.
- I B2024 opfølgning på de valgte pejlemærker

- 1) Skabe politisk rum til refleksioner over udfordringer på området
- 2) Gøre det muligt at sætte politisk retning på både kort og lang sigt
- 3) Forholde sig aktivt til, hvordan og på hvad der skal følges op – så politikerne bliver i stand til at sætte ny politisk retning
- 4) Skabe læring frem for kun at måle
- 5) Forholde sig til allerede eksisterende politikker og strategier fx Aarhusmålene.

Fritidsområdet

Fritidspædagogikken kan noget særligt i forhold til at understøtte børnenes og de unges muligheder for at indgå i de gode fællesskaber

Tilstedeværende voksne

Tid til børn og pædagogiske rammer

Budgettema

- Bedre normeringer i SFO

Uddannet pædagogisk personale

Mere uddannet og kompetent personale i dagtilbud vil forbedre hverdagen for både børn og ansatte

Stigende børnetal

Minimumsnormeringer

Ønske om høj andel af uddannet personale

Budgettema

- Rekruttering af uddannet personale i dagtilbud

Trivsel

Alle børn skal have en god og sund opvækst, hvor de trives, er glade og robuste, og de har selvværd og mod på tilværelsen

Flere børn henvises til specialtilbud

Stigende kompleksitet i hverdagen

Sårbare og udsatte har det sværere i de almene tilbud

Budgettemaer

- Behov for flere dagtilbudspladser til de mest udsatte
- Pres på Børneterapien
- Alle skal trives (mental sundhed)

Kvalitet i folkeskolen

Den lokale folkeskole skal være det nære og naturlige valg, hvor alle børn og unge udvikler og udfolder deres potentialer optimalt.

Styrket trivsel og motivation i skolen

Faglige udfordringer skal imødekommes

Aarhus bruger færre penge pr. elev end de fleste kommuner

Budgettemaer

- Færre elever i klasserne
- Skolemad

Understøttelse af kerneopgaven

Det pædagogiske personale skal have ro til at koncentrere sig om netop deres faglighed

Smidig drift

Ingen forstyrrelser i hverdagen

Budgettemaer

- Kvalitetsopfølgning 6-18-årige
- Justeringer af Adm. Fællesskaber
- Udskiftning af elevcomputere

Klima

Temadrøftelser

- 10. klasse
- Handleplan DSA
- Analyse af bredere børnefællesskaber på almenområdet, specialtilbud og PPR
- Vestby-analysen

Fælles drøftelse

Introduktion til økonomi i Børn og Unge

1

DECENTRALISERING I AARHUS KOMMUNE

Økonomisk politik

Decentralisering fra byrådet til Børn og Unge

Decentralisering til skoler, dag- og fritidstilbud

1.1 ØKONOMISK POLITIK

Den økonomiske politik definerer overordnede måltal og styringsprincipper for økonomistyringen i Aarhus Kommune. Herved tydeliggør den økonomiske politik retningen, og opstiller pejlemærker for økonomistyringen. Den sikrer, at der skabes et økonomisk råderum til politisk prioritering, og er med til at understøtte bevidste politiske prioriteringer.

Det fremgår i den økonomiske politik, at "Hovedprincippet i økonomistyringen i Aarhus Kommune er Økonomisk Decentralisering".

DEN ØKONOMISKE POLITIK BEHANDLES I BYRÅDET EN GANG I HVER BYRÅDSPERIODE

Mål og midler i den nuværende økonomiske politik:

- Måltal for finansiell egenkapital
- Måltal for likviditet – kassebeholdningen
- Budgetmodeller
- Fællesbidrag til budgetmodellerne
- Måltal for effektivisering
- Økonomisk decentralisering – rammestyring
- Målstyring
- Ikke-decentraliserede områder
- Investeringsmodeller
- Anlæg
- Transparens, enkelhed og helhedstænkning
- Den samlede økonomiske politik kan findes her:
[Økonomisk Politik \(aarhus.dk\)](http://aarhus.dk)

1.2 DECENTRALISERING FRA BYRÅDET TIL BØRN OG UNGE

Decentraliseringen på sektorniveau bygger på, at en større grad af handlefrihed giver bedre mulighed for at tilpasse ydelser til ændrede rammevilkår og omgivelser. Sideløbende hermed frigøres byrådspolitikkerne for at tage stilling til detailspørgsmål og kan dermed i højere grad koncentrere sig om de store linjer og den overordnede styring af kommunen. Decentraliseringen i Aarhus Kommune består af rammestyring, hvor ambitionerne for området fastlægges i børne- og ungepolitikken, diverse byrådsbeslutninger og det enkelte budgetårs pejlemærker.

Den økonomiske decentralisering til sektorniveau indebærer, at der gives en samlet bevilling til en decentraliseret sektor, og at merudgifter på et område kan finansieres via kompenserende besparelser på andre områder inden for den pågældende decentraliserede enhed/sektor, så længe den samlede målopfyldelse sikres

Det fremgår af Børn og Unges byrådsvedtagne decentraliseringsordning, at "Børn og Unge har kompetence til at tilrettelægge sin virksomhed ud fra de af byrådet fastsatte mål (budgetmål og andre byrådsvedtagne mål og politikker) samt til at disponere inden for rammen af det godkendte budget."

Med decentraliseringsordningen følger en overførselsadgang. Børn og Unge har således adgang til at flytte rundt mellem forskellige budgetposter.

Der er ligeledes adgang til at overføre budgetter mellem årene. Grænserne for overførselsadgangen (opsparingen) er:

- Der må i det enkelte år op- eller nedspares med 2,5 % af den årlige ramme
- Den samlede opsparing akkumuleret over årene må udgøre +/- 5 % af rammen

PEJLEMÆRKER

Tidligere har Aarhus Kommunes decentralisering bygget på mål og rammestyring.

Fra budget 2023 er de tidligere produktivets- og effektmål erstattet af pejlemærker.

Udvalget skal inddrages i forslaget til de politiske pejlemærker, og skal ligeledes inddrages i den opfølgning der vil ske på pejlemærkerne efter 2023.

1.3 DECENTRALISERING TIL SKOLER, DAG- OG FRITIDSTILBUD

Kendetegnende for decentraliseringen i Børn og Unge er, at ansvar og kompetence lægges så tæt på selve opgaveløsningen som muligt.

Idéen er, at beslutninger så vidt muligt bør træffes af de personer, der er i besiddelse af den største faglige viden på området, og som har et indgående kendskab til de lokale forhold. Hermed sigtes der på at opnå en bedre kvalitet og ressourceudnyttelse i arbejdet.

Der er en snæver sammenhæng mellem økonomisk og faglig decentralisering.

Højere grad af decentralisering vil give en højere grad af handlefrihed og give bedre mulighed for at tilpasse ydelser til ændrede omgivelser og særlige lokale omstændigheder, samt give øget mulighed for brugerinddragelse. Samtidig medfører den større handlefrihed et større engagement og arbejdsglæde på det decentrale niveau.

HOVEDPUNKTER OM DECENTRALISERINGEN

- Vidtgående decentraliseringsordning med snæver sammenhæng mellem økonomisk og faglig decentralisering
- Budgettet flyttes længst muligt ud til det udførende led, hvor kerneopgaverne varetages.
- Budgetansvar og beslutningskompetence går således hånd i hånd
- Den decentrale leder tildeles "én pose penge" som kan prioriteres efter de lokale forhold og ønsker

2

BUDGETMODELLER OG TILDELINGSMODELLER

Budgetmodeller og tildelingsmodeller

Principper i budgetmodellerne

Børn og Unges budgetmodeller

Tildelingsmodeller til skoler, dag- og fritidstilbud

2.1 BUDGETMODELLER OG TILDELINGSMODELLER

– Pengenes vej fra kommunekassen til den udførende institution

Budgetmodeller på Børn og Unges område:

- Skoler (almen og specialundervisning)
- Dagtilbud
- SFO
- To-sprogsområdet
- Børnesundhed
- Børn og unge med handicap i pasnings- og fritidstilbud

Der er tildelingsmodeller på de samme områder og derudover også en tildelingsmodel for fritids- og ungdomsskoleområdet.

- Budgetmodellerne regulerer de samlede budgetter
- Tildelingsmodellerne fordeler ressourcerne videre til det udførende led.
- Det er ikke de samme kriterier der ligger til grund for reguleringen af det samlede budget og fordelingen af budgetterne.

TILDELINGSMODELLER

BUDGETMODELLER

Beløb pr. barn efter demografi

2.2 PRINCIPPER I BUDGETMODELLERNE

”Budgetmodellerne sikrer, at områder, hvor en demografisk udvikling har umiddelbare konsekvenser for udgiftspresset, får reguleret deres variable budgetter i takt med denne. Herved sikres, at serviceniveauet fastholdes, når folketallet stiger og modsat, at der ikke sker en udgiftsglidning i form af stigende enhedspriser, når folketallet falder.”

Kilde: Aarhus Kommunes økonomiske politik

Det er Byrådet der beslutter, hvilke områder der skal være omfattet af en budgetmodel.

Budgetmodellerne anvendes på områder, hvor der er en relativ tæt sammenhæng mellem antal borgere og behovet for kommunale serviceydelser. Det gælder f.eks. dagpasning, skoleområdet og ældreplejen. Modsat er områder som kultur og det administrative område ikke omfattet af budgetmodeller

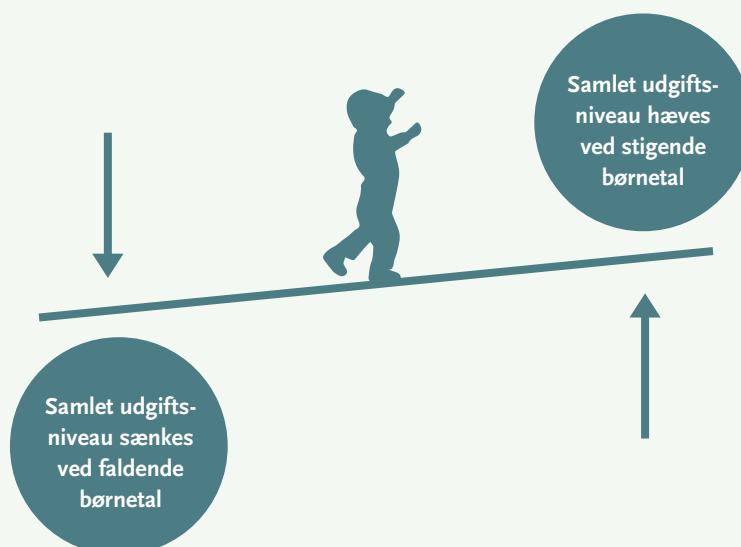
Budgetmodellerne kan inddeles i to typer:

1

Rene demografiske modeller, hvor budgetterne reguleres op eller ned i takt med udsving i antallet af borgere – som hovedregel i antallet i en bestemt aldersgruppe

2

Efterspørgselsstyrede modeller (folkeskoler og dagpasning), hvor budgetterne reguleres op eller ned alt efter hvor mange borgere, der faktisk modtager en bestemt ydelse.

2.3 BUDGETMODELLER I BØRN OG UNGE

1. Budgetmodel på skoleområdet
2. Budgetmodel på dagtilbudsområdet
3. Budgetmodel på SFO
4. Budgetmodel på klub (FU)
5. Budgetmodel på børnesundhedsområdet
6. Handicapmodel (pasnings- og fritidsområdet)

BUDGETMODEL PÅ SKOLEOMRÅDET

DECENTRALISERET OMRÅDE

IKKE-DECENTRALISERET OMRÅDE

Normalområdet:

Normalundervisning:

Enhedsbeløb pr. barn i følgende aldersgrupper:

- Børnehaveklasse: 5-årige
- Indskoling: 6-8-årige
- Mellemtrin: 9-11-årige
- Udskoling: 12-14-årige
- 10. klasse 15-årige

Øvrige driftsudgifter:

Enhedsbeløb pr. 5-15 årige.

Heldagsskoler:

Omfatter elever på Søndervangskolen og udløser et ekstra beløb pr. barn, der går her (udover ovenstående).

Specialundervisning:

Fast enhedsbeløb for bhv.kl. - 10.kl.

Efterspørgselsandele for:

- Folkeskole
- Privatskole
- Efterskole

Heldagsskoler:

Tillæg pr. elev til normalundervisningsmodel.

Enhedsbeløbet er ens uanset aldersgruppe.

To-sprogsundervisning:

Enhedsbeløb pr. barn fra 3. lande i følgende aldersgrupper:

- 6 årige
- 7-16-årige

Privat- og efterskoler:

Enhedsbeløb:

- 5-15-årige (privat)
- 5-8-årige (SFO privat)
- Efterskoleelever

Enhedsbeløb er KL's sats for den kommunale medfinansiering.

Ingen overførselsadgang mellem årene

Efterregulering:

Normalundervisningen: Der efterreguleres på forskellen mellem befolkningsprognosen og det faktiske elevtal.

Øvrige driftsudgifter, Specialundervisning, heldagsskoler og tosprogsundervisning: Der efterreguleres på forskellen mellem befolkningsprognosen og det faktiske elevtal.

Generelt:

BA udarbejder befolkningsprognoserne. Elevprognosen pr. budgetår fremkommer ved at fordele befolkningsprognoserne for skoleårene med hhv. 7/12 og 5/12 og gange med efterspørgslen.

Enhedsbeløbene fremskrives med rammefremskrivningen for hhv. løn eller øvrig drift. Det demografafhængige budget = elevprognosen pr. budgetår x pladspris

BUDGETMODEL PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET

DECENTRALISERET OMRÅDE

Normalområdet:

Følgende demografiske målgrupper indgår i modellen:

- Dagpleje: ½-3-årige og 3-5-årige
- Institutioner: ½-3-årige og 3-5-årige
- Fritvalgsordning: ½-3-årige og 3-5-årige (forældrene ansætter selv en børnepasser)

Overgangsalderen fra vuggestue til børnehave er 3 år

Sprogstøtte og generelle tosprogsmidler:

Sprogstøtte (§4a):

Fast beløb pr. 3-5-årige fra ikke vestlige lande.

Generelle tosprogsmidler:

Fast beløb pr. ½-5-årige fra ikke vestlige lande.

(samme model findes på SFO og klub for de generelle tosprogsmidler)

IKKE-DECENTRALISERET OMRÅDE

Fripladser og søskenderabat

Beregnes ved at gange forældrebetalingen med fripladsernes og søskenderabattens andel af forældrebetalingen for de forskellige pladstyper

Efterregulering:

I enhedspriserne pr. barn (jf. ovenfor) antages det, at alle pladser oprettes som nye pladser. Hvis dette i praksis ikke er tilfældet, bliver der efterreguleret med et lavere beløb, fordi der i så fald ikke gives til f.eks. ekstra bygninger og ledelse.

Efterregulering:

Der efterreguleres for forskellen i væksten i hhv. prognosebefolkningstallet og det faktiske antal ½-5-årige fra ikke vestlige lande.

Efterregulering:

Reguleres som en del af den årlige tilpasning af det ikke-decentraliserede område.

BUDGETMODEL PÅ SFO

DECENTRALISERET OMRÅDE

Normalområdet:

Enhedsbeløb til hhv. løn og øvrig drift pr. barn i følgende aldersgrupper:

- 5-8-årige (0.-3. kl.)

Generelle tosprogsmidler:

Fast beløb pr. 6-9-årige fra ikke vestlige lande.

IKKE-DECENTRALISERET OMRÅDE

Fripladser og søskenderabat

Beregnes ved at gange forældrebetalingen med fripladsernes og søskenderabattens andel af forældrebetalingen

Efterregulering:

Der efterreguleres på forskellen mellem befolkningsprognosen og det faktiske antal elever indmeldt i SFO.

Der er ikke efterregulering ift. heldags-skolernes SFO, da de indgår i budgettet til skolerne.

Efterregulering:

Der efterreguleres for forskellen i væksten i hhv. prognosebefolkningstallet og det faktiske antal 6-9-årige fra ikke vestlige lande.

Efterregulering:

Reguleres som en del af den årlige tilpasning af det ikke-decentraliserede område.

BUDGETMODEL PÅ KLUB (FU)

DECENTRALISERET OMRÅDE

Normalområdet:

Ingen budgetmodel – her er budgetrammen den samme uanset antal børn og unge i klubberne

Generelle tosprogsmidler:

Fast beløb pr. 10-13-årige fra ikke vestlige lande.

IKKE-DECENTRALISERET OMRÅDE

Fripladser

Ingen budgetmodel

Der tildeles ikke søskenderabat på FU-området

Efterregulering:

Der efterreguleres for forskellen i væksten i hhv. prognosebefolkningstallet og det faktiske antal 10-13-årige fra ikke vestlige lande.

BUDGETMODEL PÅ BØRNESUNDHEDSOMRÅDET

DECENTRALISERET OMRÅDE

Tandplejen

Følgende demografiske målgrupper indgår i modellen:

- 0-2-årige
- 3-15-årige
- 16-17-årige

Omfatter følgende udgifter:

Løn til hhv. tandlæger, klinikassistenter, tandplejere og vikarer

Sundhedsplejen

Følgende demografiske målgrupper indgår i modellen:

- Gravide (forudsættes at være sammen antal som 0-årige)
- 0-årige
- 1-årige
- 2-3-årige
- 4-5-årige
- 6-15-årige

Omfatter udgifter til sundspejersker

Børn og unge-lægerne

Følgende demografiske målgrupper indgår i modellen:

- 6-16-årige
- 12-årige
- 15-årige

Omfatter udgifter til sundhedsfagligt personale og vikarer

Modellerne efterreguleres for forskellen mellem væksten i hhv. prognosebefolkningstallet og det faktiske befolkningstal

HANDICAPMODEL - BØRN OG UNGE (PASNINGS- OG FRITIDSTILBUD)

DECENTRALISERET OMRÅDE

Handicapmodel:

Demografafhængigt enhedsbeløb pr. barn fordelt på følgende tilbud:

- Særlige dagtilbud
- Alm. dagtilbud
- Særlige SFO
- Alm. SFO
- Privatskole SFO
- Klub

Efterregulering:

Handicapmidler til klub og privatskole SFO efterreguleres for forskellen mellem væksten i hhv. prognosebefolkningstallet og det faktiske befolkningstal .

De øvrige områder efterreguleres på forskellen mellem befolkningsprognosen og det faktiske antal indskrevne børn og elever.

IKKE-DECENTRALISERET OMRÅDE

Fripladser og søskenderabat:

Beregnes ved at gange forældrebetalingen med fripladsernes og søskenderabattens andel af forældrebetalingen

Efterregulering:

Reguleres som en del af den årlige tilpasning af det ikke-decentraliserede område.

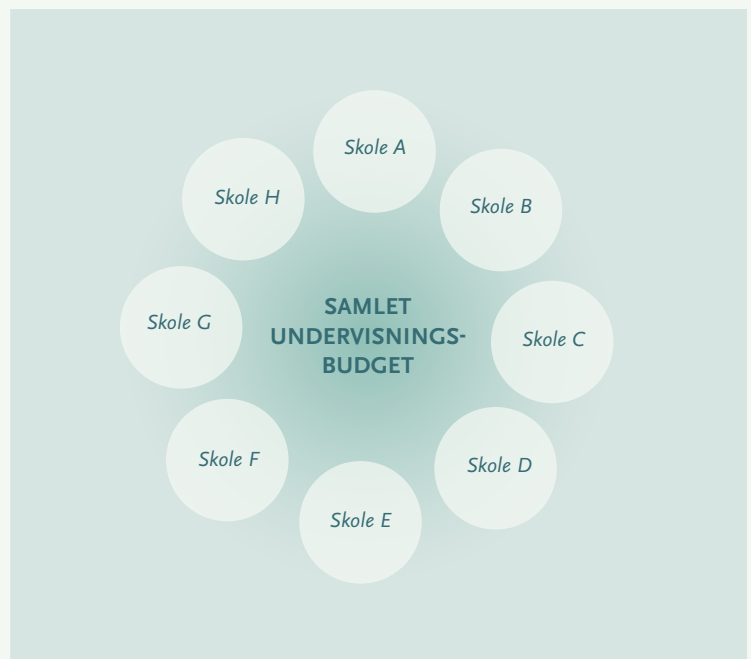
2.4 TILDELINGSMODELLER I BØRN OG UNGE

1. Principper for tildelingsmodeller
2. Tildelingsmodel på dagtilbudsområdet
3. Sammensætning af dagtilbudsbudgetter
4. Minimumsnormeringer
5. Tildelingsmodel på skoleområdet
6. Sammensætning af skolebudgetter
7. Tildelingsmodel til SFO

PRINCIPPER FOR TILDELINGS- MODELLER

- Modellen skal tilstræbe ensartede økonomiske vilkår på tværs af enheder.
- Modellen skal være skalerbar, således at den kan håndtere ændringer i de økonomiske rammer.
- Modellen skal være enkel, forståelig og gennemsigtig, således at den er nem at kommunikere.
- Modellen skal være bredt funderet som metode til at fordele ressourcer.

Tildelingsmodeller fordeler det samlede budget til skole, dag og fritidstilbud til den enkelte skole, det enkelte dagtilbud eller det enkelte fritidstilbud.

Sammensætningen af tildelingsmodellerne ligger indenfor decentraliseringsordningen.

Generelt er tildelingsmodellerne sammensat således, at en ændret opgavemængde - eksempelvis ved flere børn - afføder et ændret budget.

TILDELINGSMODEL PÅ DAGTILBUDDSOMRÅDET

- Pengene følger barnet
- Tildelingen består primært af et beløb pr. barn
- Der findes også en tildeling til specialtilbud

Beløb pr. barn (til løn, vikardækning og øvrig drift ud fra to typer beløb pr. barn)

Sociale normeringer (til ekstra pædagogisk personale ud fra primært børnenes sårbarhed)

Dansk som andetsprog (til sprogstimulering mv. ud fra antal DSA-børn)

Dagpleje (til løn, gæste/vikardagplejer og øvrig drift ud fra primært antal børn)

Bygninger (drift og vedligehold ud fra primært rengjort areal)

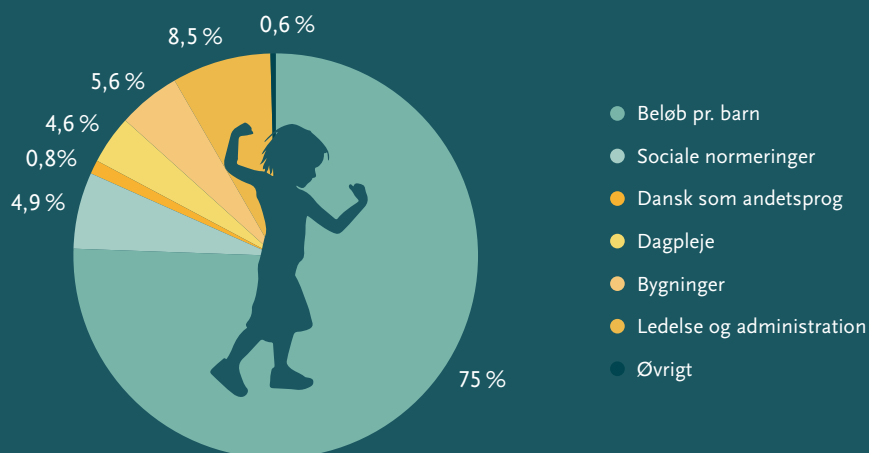

Ledelse og administration (løn og betaling til administrative fællesskaber ud fra grundtildeling og antal børnegrupper)

Øvrigt (til individuelle tillæg til små og specielle institutioner såsom skovbørnehaver ud fra lokale forhold)

DAGTILBUDSBUDGET EKSKL. PULJER, NY MODEL, B2021, PCT.

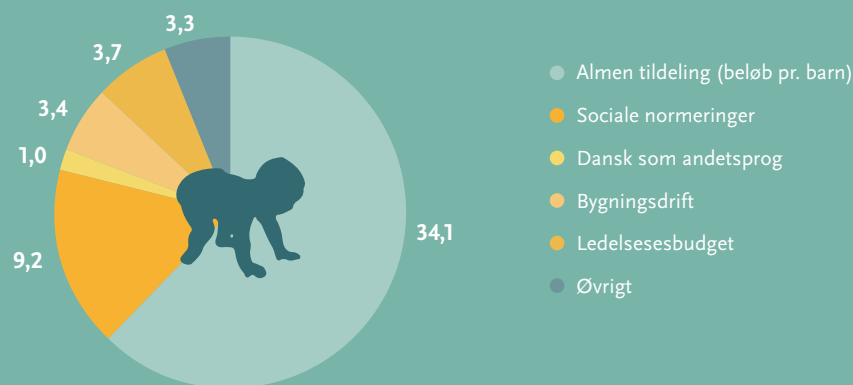

SAMMENSÆTNING AF DAGTILBUDSBUDGETTER

Både størrelsen og sammensætningen af dagtilbuddenes budgetter varierer, idet tildelingerne til de enkelte budgetdele afhænger af forskellige faktorer.

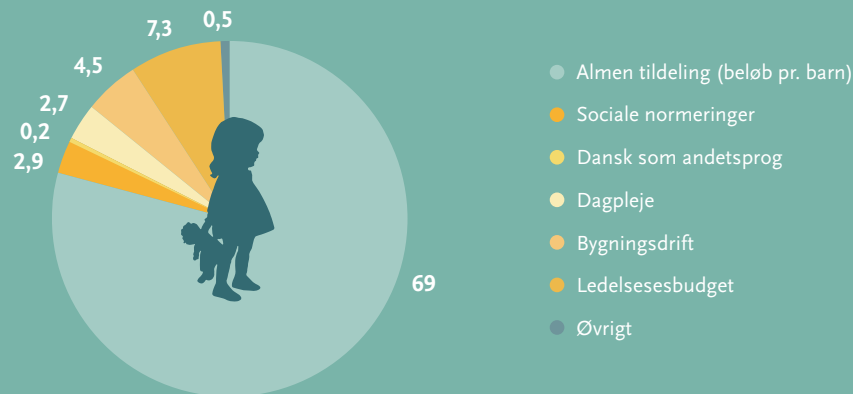
TOVSHØJS DAGTILBUD – BUDGET 2022

I alt 55,6 mio. kr.

SOLBJERG-MÅRSLET DAGTILBUD – BUDGET 2022

I alt 87 mio. kr.

Forskelle i lokale forhold afspejles i budgettet.

Børnetal	0-2-årige	3-5-årige	Dagplejen
Tovshøj dagtilbud	144	249	-
Solbjerg-Mårslet dagtilbud	277	461	21

NORMERINGER AARHUS 2020

2,7 **5,8**
0-3-årige pr. voksen 3-6-årige pr. voksen

Kilde: Danmarks Statistik

Loven om minimumsnormeringer indføres med virkning fra d. 1. januar 2024

Loven gælder på kommuneniveau og målt som et årligt gennemsnit

- 1 pædagogisk personale pr. 3 børn i vuggestuer
- 1 pædagogisk personale pr. 6 børn i børnehaver

Intentionen er en bund for alle børn.

Der er ligeledes fokus på følge udviklingen i uddannelsessammensætningen blandt det pædagogiske personale i dagtilbud.

I Aarhus er finansieringen af minimumsnormeringer fremrykket – både af byrådet og af rådmanden for Børn og Unge.

NORMERINGER 2021

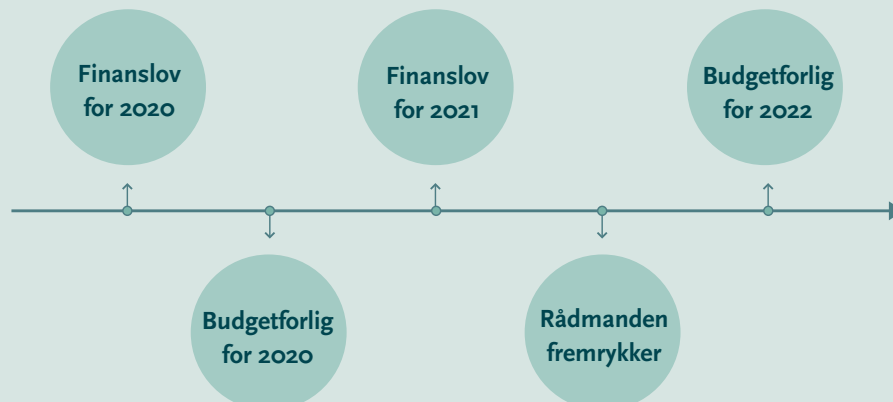
TOVSHØJ DAGTILBUD

2,0 **3,83**
0-3-årige pr. voksen 3-6-årige pr. voksen

SOLBJERG-MÅRSLET DAGTILBUD

2,71 **5,83**
0-3-årige pr. voksen 3-6-årige pr. voksen

Kilde: Grafisk LIS

TILDELINGSMODEL PÅ SKOLEOMRÅDET

- Pengene følger barnet
- Tildelingen består primært af en tildeling pr. klasse
- Der findes også en tildelingsmodel til specialskoler

Almenundervisning (til undervisning ud fra primært beløb pr. klasse suppleret af holdtildeling)

Specialundervisning (til støtte og betaling af specialklassepladser ud fra primært forventet behov samt til drift af specialklasser ud fra fx antal og type)

Dansk som andetsprog mv. (til fx modtagelsesklasser ud fra beløb pr. klasse og til øvrigt ud fra sproglige forhold)

Ledelse (til løn til skoleleder og viceskoleleder ud fra lønindplacering)

Administration (til betaling til administrative fællesskaber ud fra grundbeløb og antal vægtede elever)

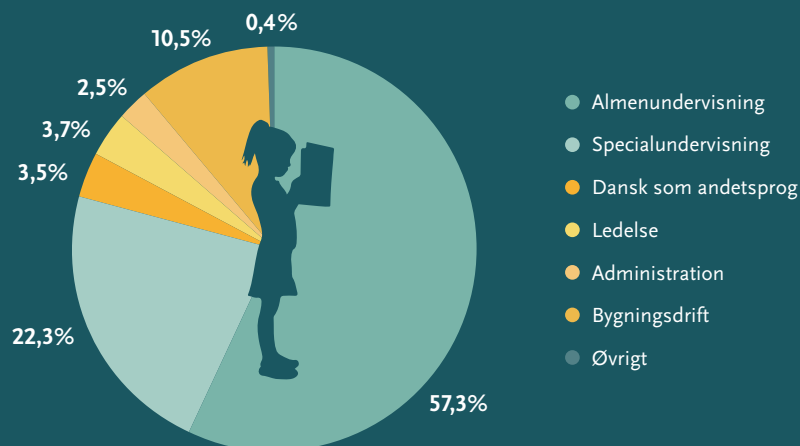

Bygningsdrift (til drift, vedligehold, tekniske servicemedarbejdere samt evt. svømmehal ud fra primært rengjort areal)

Øvrigt (til 10. klasser ud fra primært beløb pr. elev)

SKOLEBUDGET (UNDERVISNING) EKSKL. PULJER, B2021, PCT.

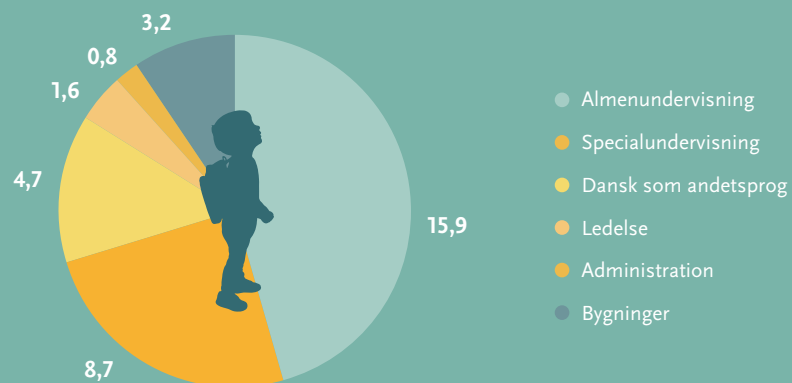

SAMMENSETNING AF SKOLEBUDGETTER

Både størrelsen og sammensætningen af dagtilbuddenes budgetter varierer, idet tildelingerne til de enkelte budgetdele afhænger af forskellige faktorer.

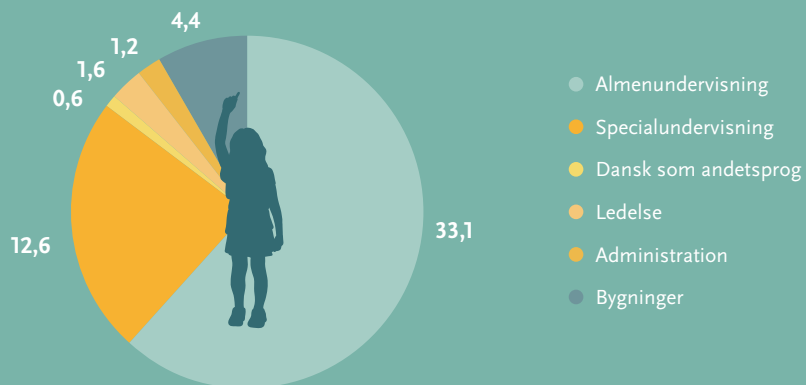
SØDALSKOLEN – BUDGET 2022

Budget i alt 34,9 mio. kr.

RISSKOV SKOLE – BUDGET 2022

Budget i alt 53,4 mio. kr.

Forskelle i lokale forhold afspejles i budgettet.

Børnetal	Almene klasser	Specialklasser	Modtageklasser
Risskov Skole	878	41	-
Sødalskolen	321	-	17

TILDELINGSMODEL TIL SFO

- Pengene følger barnet
- Tildelingen består primært af et beløb pr. barn
- SFO får sin egen pose penge

Driftsbudget (til drift af SFO'en ud fra beløb pr. SFO-barn)

Ledelse (til ledelse af SFO'en ud fra grundtildeling og antal børnegrupper)

Bygningsbudget mv. (til drift af bygninger, hvis SFO'en har en ekstern bygning, ud fra bl.a. afdelingstillæg og areal)

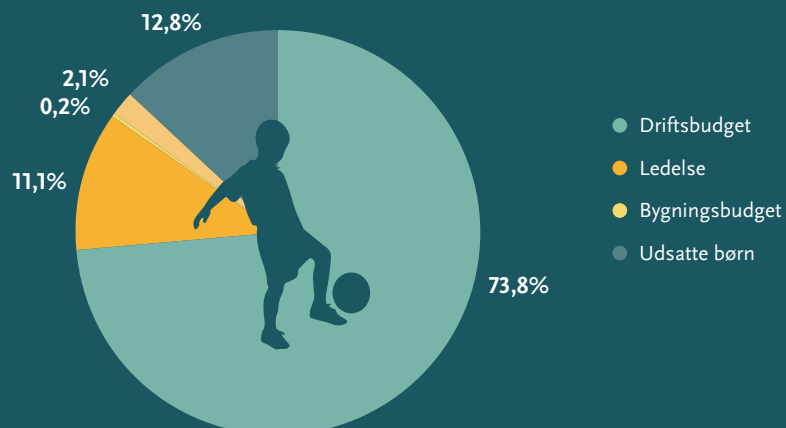

Udsatte børn (til socialt udsatte børn ud fra sociale og sproglige kriterier om børnene)

Decentraliserede handicapmidler (til børn med særlige støttebehov ud fra antal SFO-børn og antal specialklasse-elever uden støtteressourcer fra PPR)

SKOLEBUDGET (SFO) EKSKL. PULJER, B2021, PCT.

TILDELINGSMODEL TIL FU-OMRÅDET

- På FU-området fordeles budgettet mellem de fem distrikter efter demografi
- Dernæst fordeler hvert distrikt budgettet videre til fritidscentre og ungdomsskole

Klub- og legeplads (til klubber og legepladser ud fra demografiske kriterier)

Ungdomsskole (til ungdomsskole ud fra demografiske kriterier)

Ledelse (til FU-leder og vice-FU-leder ud fra et fast budgetbeløb)

Bygninger (til bygninger og arealer distrikterne råder over ud fra primært rengøringstimer)

Decentraliserede handicapmidler (til børn og unge med særlige støttebehov ud fra specialklassetillæg og demografi)

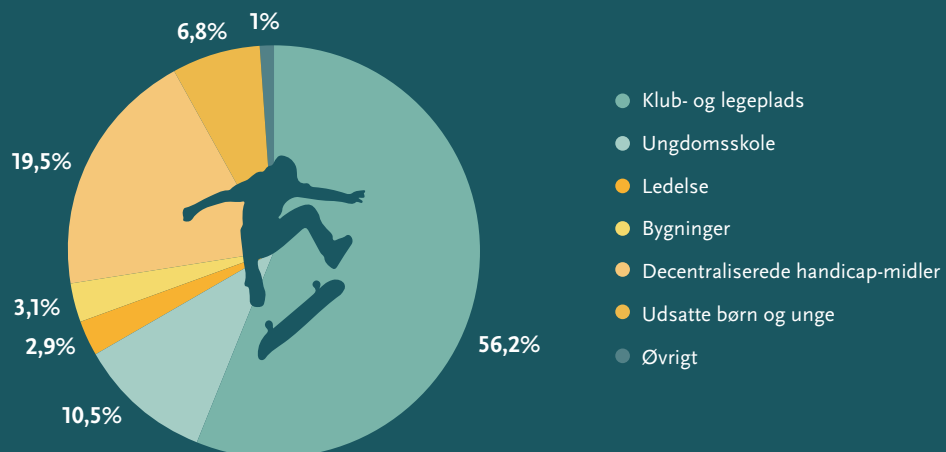

Udsatte børn og unge (til socialt udsatte ud fra sociale og sproglige kriterier om børn og unge)

Øvrigt (til praktikanter ud fra demografiske kriterier)

FU-BUDGET EKSKL. PULJER OG FØR FÆLLESPOSTER, B2021 PCT.

3

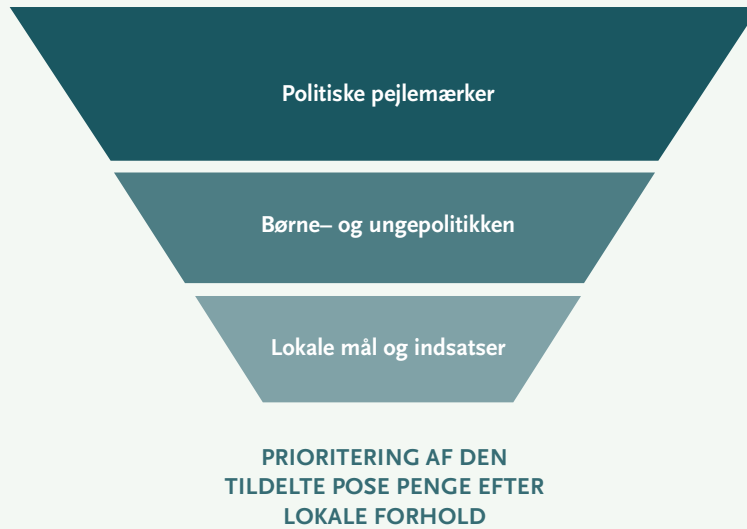
ØKONOMISTYRING I ET DECENTRALT PERSPEKTIV

Den decentrale budgetlægning

Den decentrale økonomistyring

3.1 DEN DECENTRALE BUDGETLÆGNING

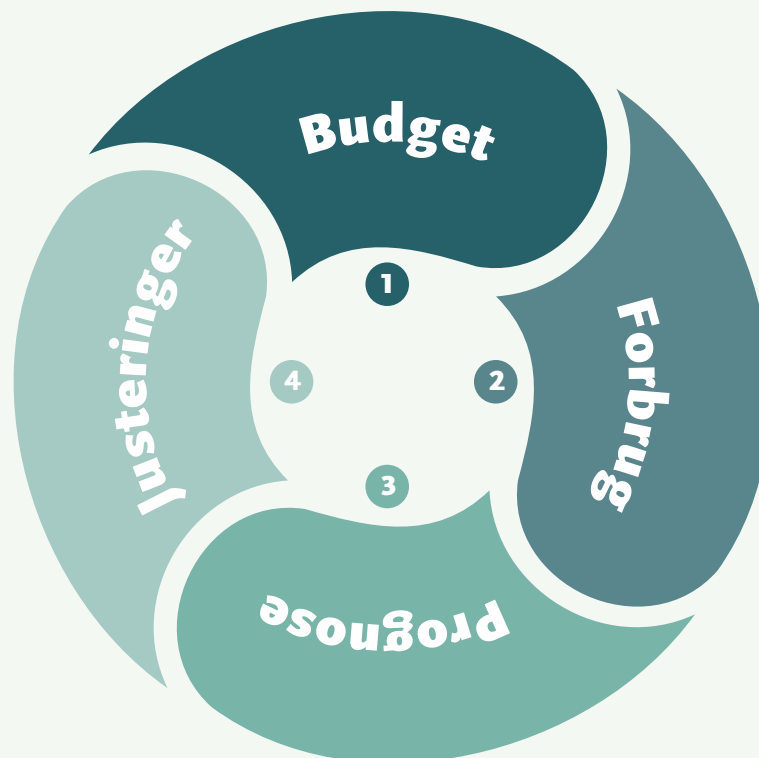
LOKAL BUDGETLÆGNING

- De generelle mål skal omsættes til konkrete indsatser
- Udgangspunkt i lokale målsætninger og strategier
- Budgettet bliver et strategisk værktøj for lederen

3.2 DEN DECENTRALE ØKONOMISTYRING

Økonomistyring— et samspil mellem ledelse og teknik

- Budgettet – lokal prioritering og strategi
= Primært ledelse
- Økonomiopfølgning – forbrug og prognose
= Primært teknik
- Justeringer på baggrund af økonomiopfølgningen
= Primært ledelse

Prioriteringen af ressourcer sker i budgetlægningen og når der foretages justeringer af den oprindelige plan

4

ØKONOMIEN I BØRN OG UNGE

Sektorinddeling

Sammensætning af budgettet

Det decentraliserede område

Sammensætningen af udgifter og indtægter

4.1 SEKTORINDELING

Børn og Unges økonomi ligger på én hovedsektor. Sektor 5.50 Børn og Unge. Sektoren er opdelt i fire sektorer. Sektorerne bruges bl.a. til afrapportering i forbindelse med årsregnskabet.

Børn og Unge decentraliseret drift (Sektor 551):

Børn og Unges decentraliserede sektor omfatter størstedelen af Børn og Unges serviceydelser, herunder driften af skoler, dag- og fritidstilbud.

Børn og Unge ikke-decentraliserede drift (Sektor 552):

Omfatter en række udgiftsposter som er vanskeligt styrbare. De væsentligste poster er friplads i dagtilbud, søskendetilskud i dag- og fritidstilbud, samt tilskud til staten til privat- og efterskoler.

Børn og Unges decentraliserede anlægsudgifter (Sektor 553):

Omfatter Børn og Unges decentraliserede anlægsbudgetter. Kapitalbevillinger er ét-årige anlægsbevillinger.

Børn og Unges Anlægsbevillinger (Sektor 554):

Ikke decentraliserede anlægsudgifter. Anlægsprojekter, hvor hvert projekt har en egentlig anlægsbevilling.

BØRN OG UNGE

DRIFT		ANLÆG	
Decentraliseret (sektor 5.51)	Ikke-decentraliseret (sektor 5.52)	Kapitalbevillinger (sektor 5.53)	Anlæg (sektor 5.54)
↓	↓	↓	↓
4.902 mio. kr.	598 mio. kr.	14 mio. kr.	179 mio. kr.

4.2 SAMMENSÆTNING AF BUDGETTET

De fire sektorer indeholder både udgifter og indtægter:

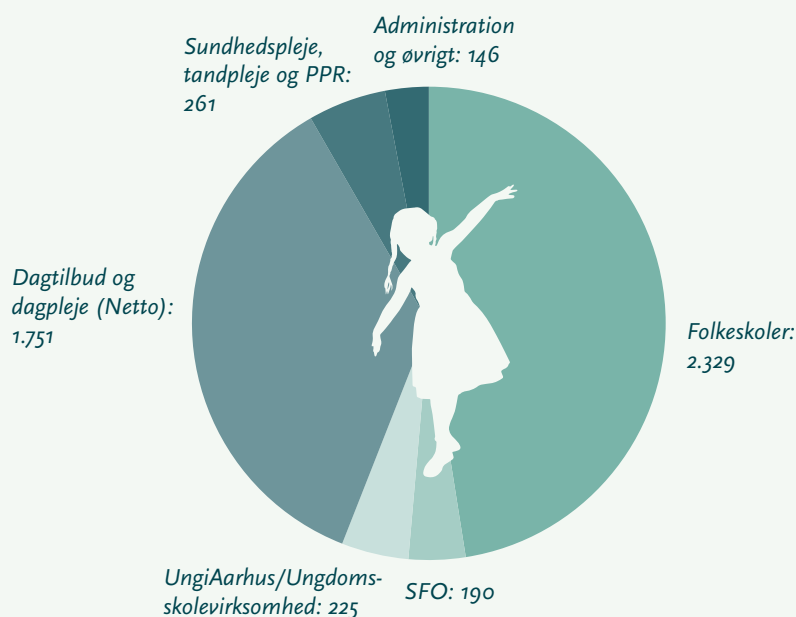
	Udgiftsbudget i 2022 i mio. kr.	Indtægtsbudget i 2022 i mio. kr.
551 Børn og ungeområdet - Decentral	6.018	1.117
552 Børn og ungeområdet - Ikke decentral	624	19
553 Børn og ungeområdet kapitalbevillinger Decentral (Anlæg)	14	0
554 Børn og ungeområdet - Anlæg	188	9

4.3 DET DECENTRALISEREDE OMRÅDE

Størstedelen af Børn og Unges driftsudgifter ligger indenfor det decentraliserede område jf. afsnittet om decentralisering ovenfor.

Det er her budgetterne til blandt andet skoler, dag- og fritidstilbud ligger. Nettobudgettet er på 4,9 mia. kr. Det kan opdeles således:

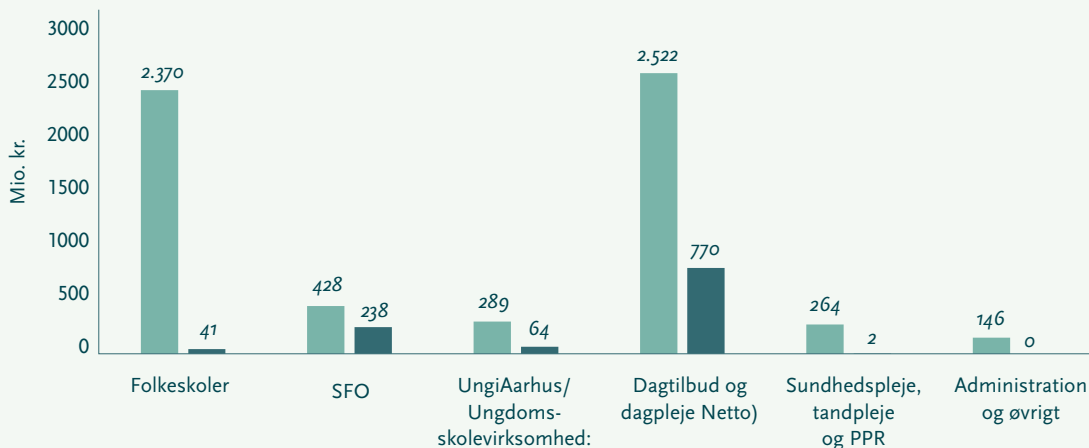
DECENTRALISERET NETTODRIFTSBUDGET 4,9 MIA. KR.

Note: Budgetterne er opgjort ud fra funktionsområderne i Budget- og Regnskabssystemet for kommuner.

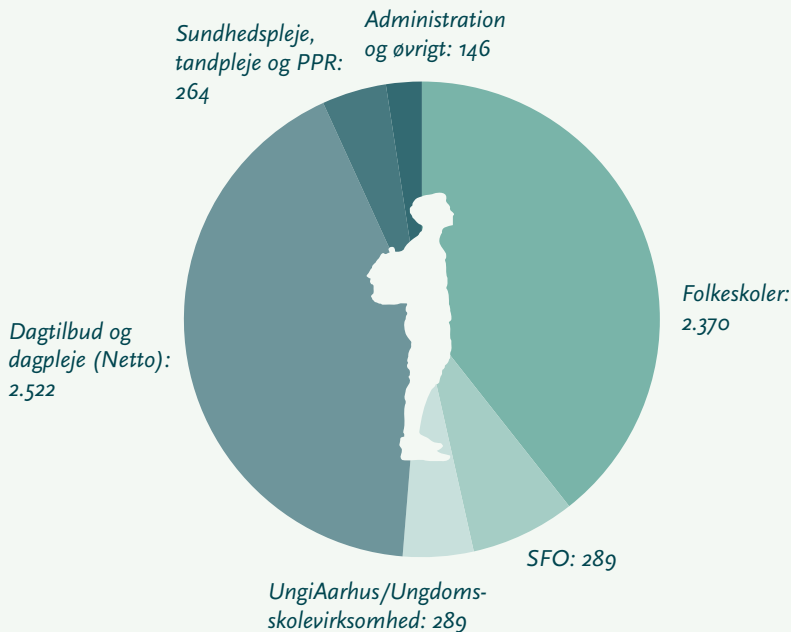
Det decentraliserede område indeholder både udgifter og indtægter. Men de fordeler sig forskelligt mellem områderne.

DECENTRALISERET DRIFTSBUDGET FORDELT PÅ FORMÅL OG UDGIFTER OG INDTÆGTER

Hvis man kun ser på udgifterne fordeler budgetterne sig relativt set således:

UDGIFTSBUDGET PÅ 6.000 MIO. KR.

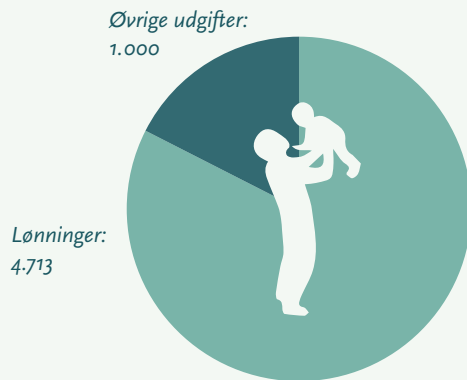
Note: Budgetterne er opgjort ud fra funktionsområderne i Budget- og Regnskabssystemet for kommuner.

4.4 SAMMENSÆTNING AF UDGIFTER OG INDTÆGTER

Hvis man ser på udgifterne, kan man se, at størstedelen af udgifterne i Børn og Unge går til løn.

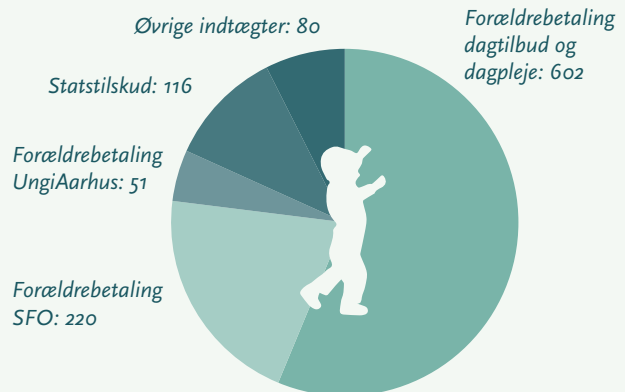
Størstedelen af Børn og Unges udgifter er kommunalt finansierede. Men der er også betydelige direkte indtægter fra bl.a. forældrebetaling.

UDGIFTER 5.713 MIO. KR.

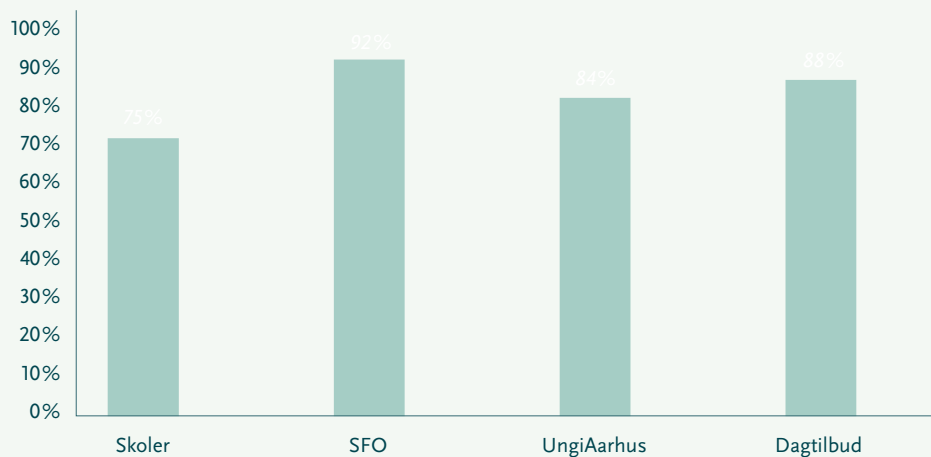
Opdelingen baserer sig på regnskabet for 2020. Løn er opgjort som udgifter på art 1. Interne indtægter er indregnet i bruttoudgifterne

INDTÆGTER 1.070 MIO. KR.

Opdelingen baserer sig på regnskabet for 2020. Der er alene tale om indtægter på sektor 551. Udgifter til søskenderabat og friplads er ikke indregnet. Der er statstilskud bl.a. fra statslige puljer til flere lærere og minimumsnormeringer

LØNANDEL

5

REGNSKAB I BØRN OG UNGE

Regnskabsresultater

Opsparing

5 REGNSKAB

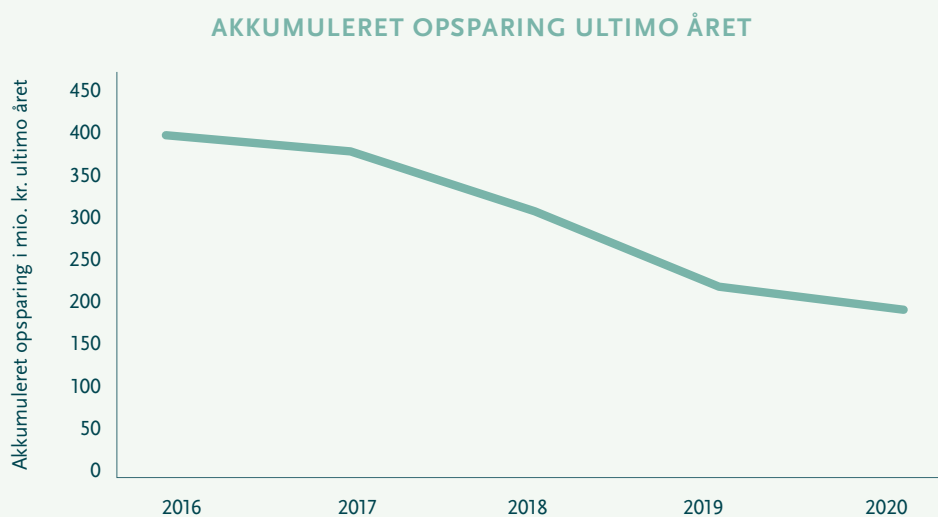
	2017	2018	2019	2020	2021
Ramme	4.397	4.440	4.454	4.618	4.715
Samlet forbrug	4.411	4.544	4.524	4.643	
Årets resultat	-13	-105	-69	-25	
Korrektioner til de opsparede midler	-5	35	-19	-2	
Akkumuleret opsparing ultimo året	379	309	221	194	
Akkumuleret opsparing i % af rammen	9%	7%	5%	4%	

Rammen er den årlige bevilling på Børn og Unges decentraliserede område. Rammen reguleres i forbindelse med budgettilførsler og budgetreduktioner.

Rammen reguleres bl.a. med udviklingen i antallet børn i skoler, dagtilbud og SFO. Der indlægges korrektioner i opsparingen både som følge af ændre børnetal, men også i forhold til andre reduktioner. Yderligere kan byrådet godkende indstillinger, hvor opsparede midler bruges til eksempelvis at finansieres anlægsprojekter.

En stor del af opsparingen er den lokale opsparing i skoler, dag- og fritidstilbud. Opsparinger i udførende enheder kan bl.a. opstå som følge af bevidste beslutninger, men også som et resultat af ikke-tilsigtede vakancer og lignende.

Børn og Unges opsparing er de seneste år reduceret, bl.a. som følge af bevidste investeringer i tidlige indsatser

6

DEN OVERORDNEDE BUDGETPROCES

Budgetprocedure
Faser i budgetprocessen

6 BUDGETPROCEDURE OG FASER I BUDGETLÆGNINGEN

Tidsplanen for budgettet og indholdet i budgetprocessen fastsættes i budgetproceduren
Budgetproceduren vedtages sædvanligvis i byrådet i januar eller februar.

FASER I BUDGETLÆGNINGEN

- Budgetmodeller
- Omprioriteringer
- Øvrige tekniske tilretninger
- Politiske pejlemærker
- Følgeskrivelse, hvor magistratsafdelingen kan redegøre for budgetudfordringer

- Magistratens (borgmesterens) budgetforslag
- Indtægtssiden indgår
- Lov- og Cirkulæreprogram
- Partierne fremsender politiske beslutningsforslag

- Politiske drøftelser af budgetforslag
- Budgetforlig med forligstekster

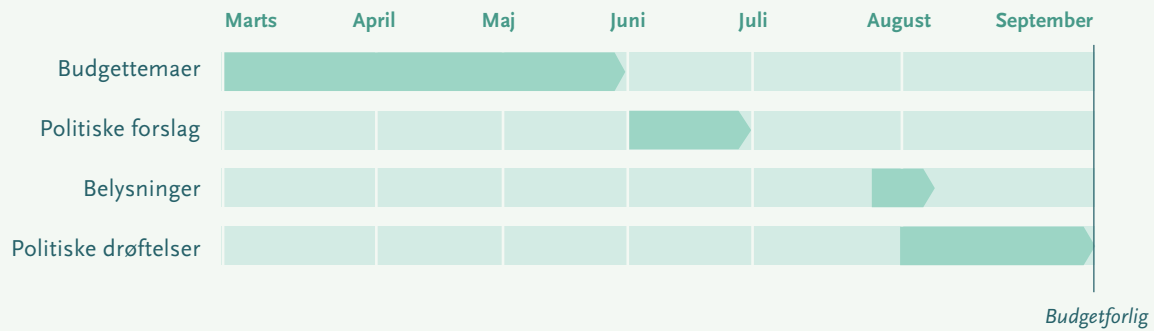
7

BUDGETPROCESSEN I BØRN OG UNGE

Budgetprocessen i Børn og Unge
Budgettemaer

7.1 BUDGETPROCESSEN I BØRN OG UNGE

**Det er kun byrå-
dets medlemmer,
som kan stille for-
slag til budgettet**

- Drøftelse i udvalget af budgettemaer
- Inspiration til beslutningsforslag
- Besvares i belysninger af beslutningsforslag
- Beslutningsforslag kan prioriteres i budgetforlig

Økonomi for dagtilbud

I Aarhus Kommune er dagtilbudsområdet organiseret i kommunale og selvejende dagtilbud samt private institutioner, private pasningsordninger og puljeordninger.

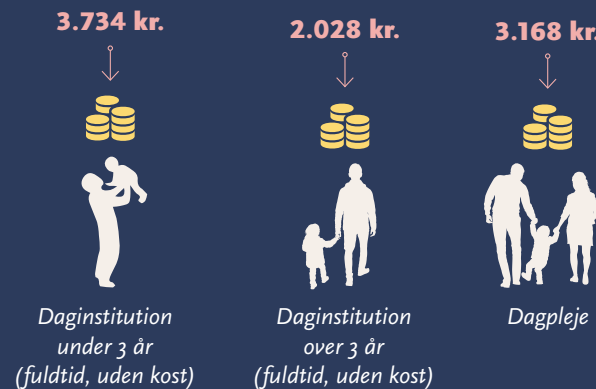
I Aarhus Kommune kaldes den enkelte vuggestue, børnehave eller integrerede institution for en dagtilbudsafdeling. Dagtilbudsafdelingerne er organiseret i dagtilbud.

Dagtilbuddenes budgetter tildeles med udgangspunkt i en budgettildelingsmodel. Det er herefter op til det enkelte dagtilbud at disponere og budgetlægge de samlede midler. Den økonomiske decentralisering går hånd i hånd med den faglige decentralisering, så det økonomiske ansvar er tæt knyttet til den faglige beslutningskompetence.

Forældrene kan hovedsageligt vælge mellem en fuldtidsplads på 52 timer om ugen eller en deltidsplads på 30 timer i daginstitutioner, mens det for dagplejen primært er 48 timer om ugen. Forældrebetalingen udgør 25 pct. af de budgetterede bruttodriftsudgifter.

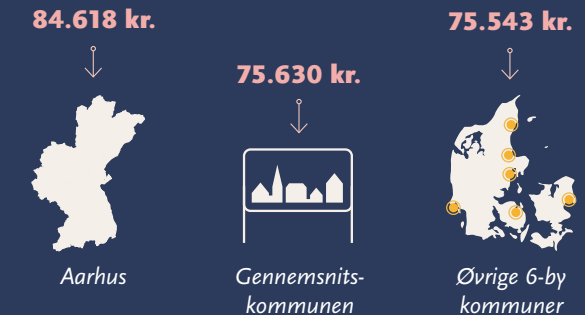
Forældrebetaling¹

Pr. måned i 2022

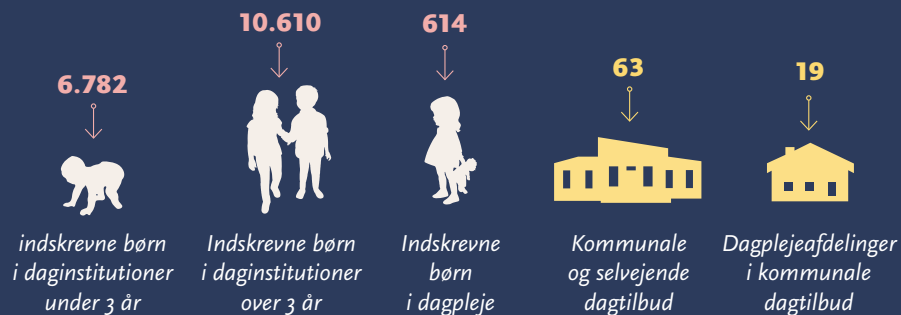
Udgifter²

Nettodriftsudgifter til dagtilbud pr. 0-5-årig i 2020 (22-pl)

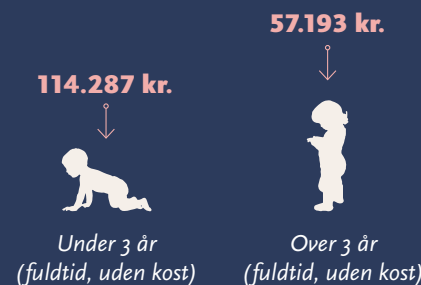
Antal børn og enheder³

Antal børn og dagtilbud bag budgetudmelding for 2022

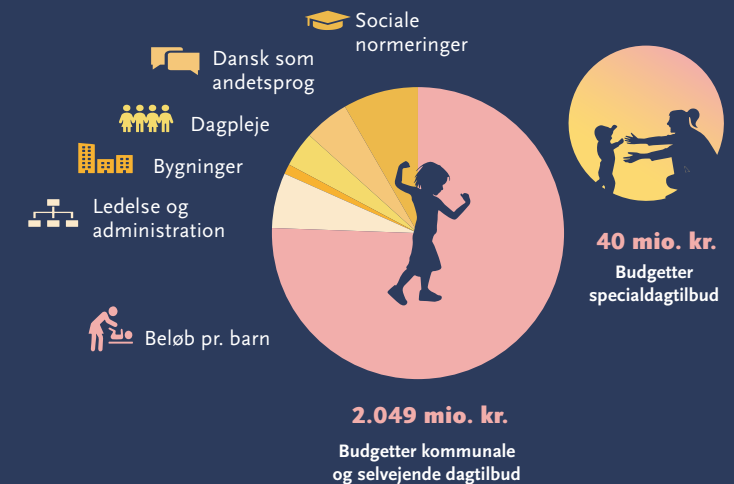
Takster i budgettildelingsmodel⁴

Årligt beløb pr. barn i 2022

Budgetter⁵

Oprindeligt udmeldt budgetramme i 2022

¹ Kilde: Børn og Unge, Aarhus Kommune Note: Juli måned er betalingsfri Link: Hvad koster pasning i Aarhus i 2022? ² Kilde: Kend din Kommune Link: Kend din kommune (kl.dk)

³ Kilde: LIS Note: Børnetallene bag budgetudmeldingen er baseret på de forventede indskrivningstal pr. 1. januar 2022 opgjort november året før. ⁴ Kilde: Børn og Unge, Aarhus Kommune

⁵ Kilde: OPUS Note: Det enkelte dagtilbud får reguleret sit budget ift. det faktiske antal indskrevne børn i 2022. Der er set bort fra en række mindre øvrige budgettildelinger Link: Økonomi i dagtilbud, SFO og skole (aarhus.dk)

Økonomi for skoler

I Aarhus Kommune er skoleområdet primært organiseret i folkeskoler suppleret af en række øvrige skoletyper som fx privatskoler og specialskoler. I Aarhus Kommune har flere af folkeskolerne specialklasser og/eller modtagelsesklasser ud over normalklasser.

Skolernes budgetter tildeles med udgangspunkt i en budgettildelingsmodel. Det er herefter op til den enkelte skole at disponere og budgetlægge de samlede midler. Den økonomiske decentralisering går hånd i hånd med den faglige decentralisering, så det økonomiske ansvar er tæt knyttet til den faglige beslutningskompetence.

Alle kommunale skoler er gratis for forældrene.

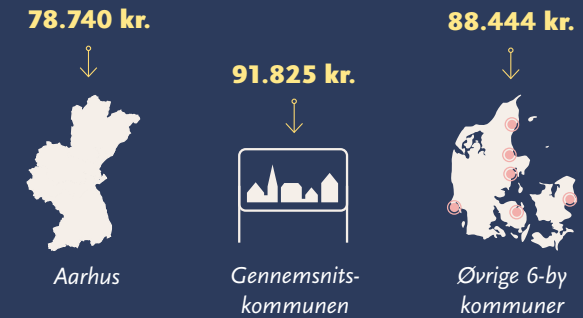
Forældrebetaling¹

Pr. måned i 2022

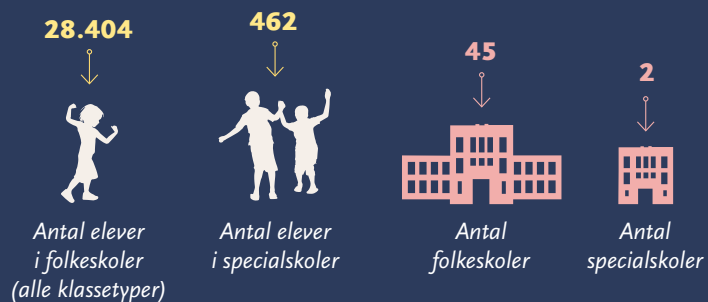
Udgifter²

Udgifter pr. elev inkl. specialundervisning i 2020 (22-pl)

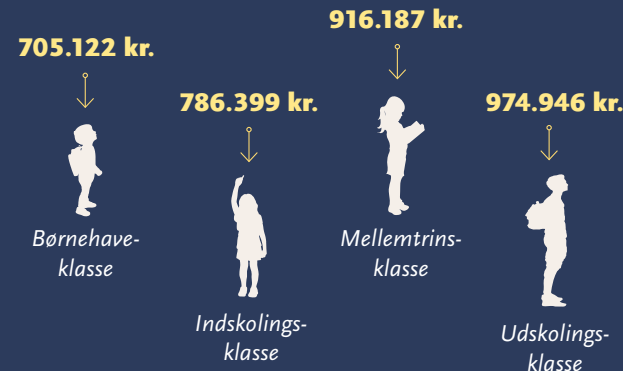
Antal elever og enheder³

Antal elever og skoler bag budgetudmelding for 2022

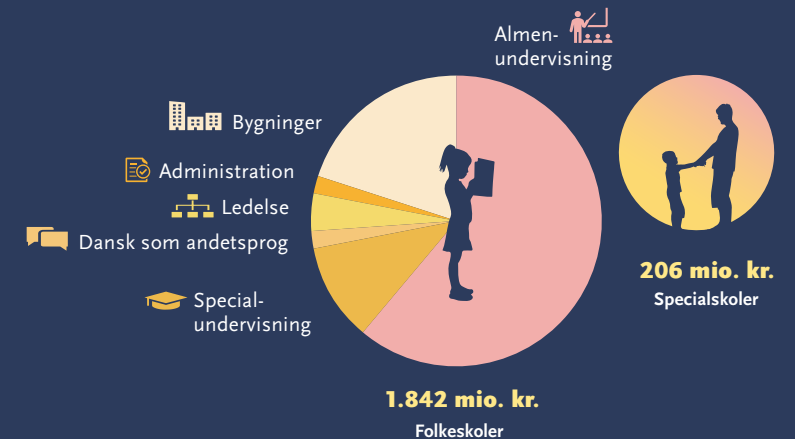
Takster i budgettildelingsmodel⁴

Tildeling pr. klasse pr. år til almenundervisning i 2022

Budgetter⁵

Oprindeligt udmeldt budgetramme i 2022

¹ **Note:** I henhold til Grundloven og Folkeskoleloven er folkeskolens undervisning gratis ² **Kilde:** Kend din Kommune **Link:** Kend din kommune (kl.dk) ³ **Kilde:** LIS **Note:** Elevtal pr. 5/9 2021 ⁴ **Kilde:** Børn og Unge, Aarhus Kommune

⁵ **Kilde:** OPUS **Note:** Den enkelte skole får reguleret sit budget for det faktiske antal indskrevne elever i 2022. Der er set bort fra en række mindre øvrige budgetudmeldinger **Link:** Økonomi i dagtilbud, SFO og skole (aarhus.dk)

Økonomi for SFO og UngiAarhus

I Aarhus Kommune er fritidstilbuddene organiseret under henholdsvis skoler og UngiAarhus.

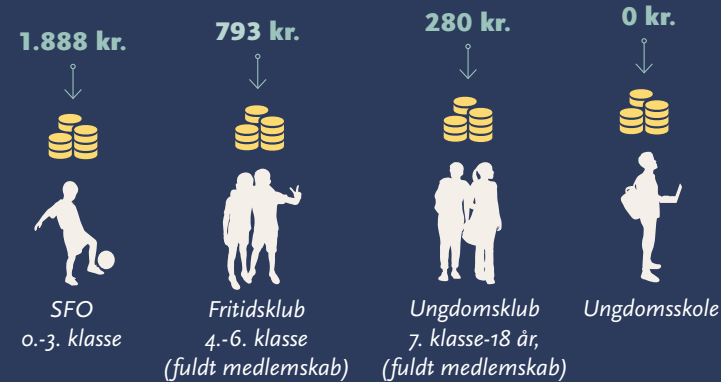
Stort set alle folkeskoler har en SFO - SkoleFritidsOrdning. SFO'en er et tilbud til alle børn i 0.-3. klasse (morgenpasning i SFO er også en mulighed for børn i 4. klasse). UngiAarhus består af fritidscentre opdelt i fritids- og ungdomsklubber. Fritidsklubber er for 4.-6. klasse og ungdomsklubber for 7. klasse til 18 år. Hertil kommer pædagogisk ledede legepladser knyttet til klubtilbuddene samt ungdomsskolen.

Budgetterne til både SFO'er og UngiAarhus fordeles med afsæt i budgettildelingsmodeller - SFO'ernes budgetter tildeles skolerne, mens budgetterne for UngiAarhus tildeles fem distrikter i kommunen, som herefter fordeles budgettet videre til fritidscentre og ungdomsskole i hvert distrikt. På den vis går den økonomiske decentralisering hånd i hånd med den faglige decentralisering, så det økonomiske ansvar er tæt knyttet til den faglige beslutningskompetence.

Forældrene skal betale for en plads i SFO og klubber, mens ungdomsskolen er gratis.

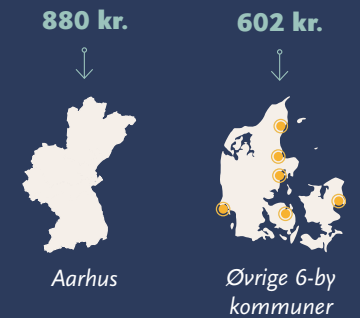
Forældrebetaling¹

Pr. måned i 2022

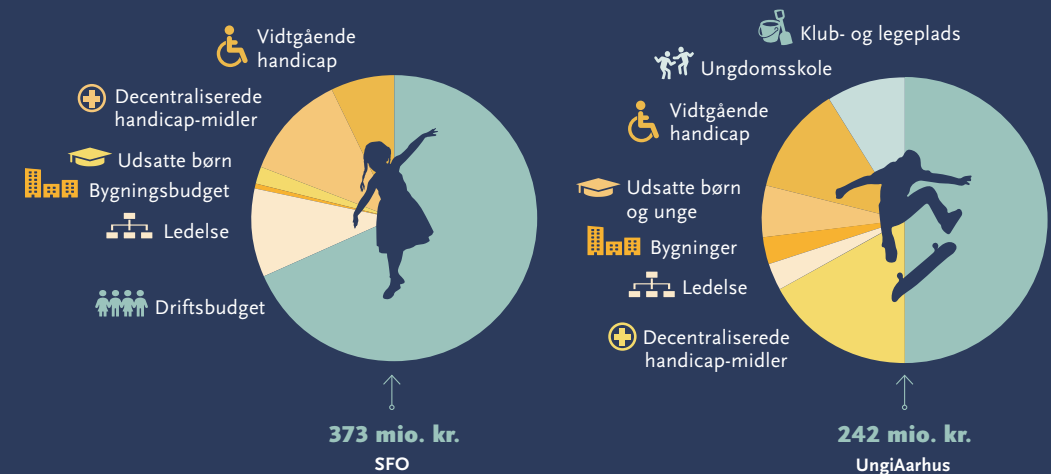
Udgifter²

Nettodriftsudgifter til SFO og fritidshjem pr. 6-9-årig i 2020 (20-pl)

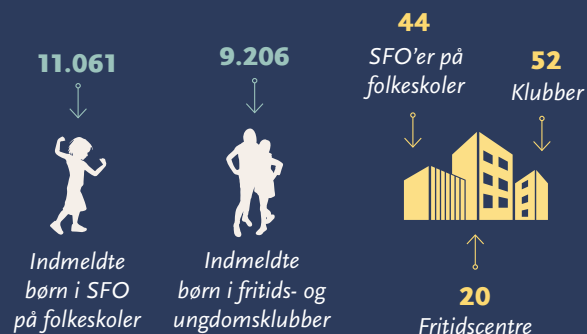
Budgetter⁵

Oprindeligt udmeldt budgetramme i 2022

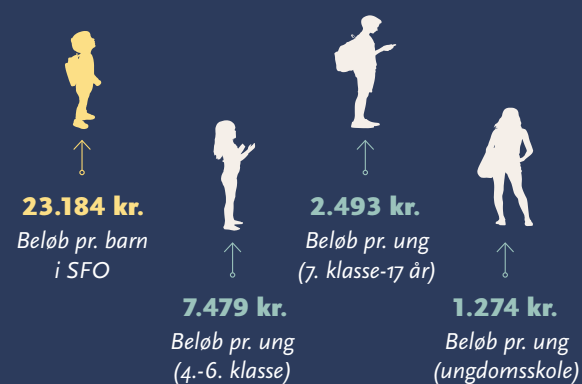
Antal børn og enheder³

Antal børn og tilbud ultimo 2021

Takster i budgettildelingsmodeller⁴

Årlige beløb i 2022

¹ Kilde: Børn og Unge, Aarhus Kommune Link: [Hvad koster pasning i Aarhus i 2022?](#) ² Kilde: 6-by nøgletal 2021 Link: [6-by-noegletalsrapport-2021.pdf \(aarhus.dk\)](#) ³ Kilde: LIS Note: Opgjort pr. 16. december 2021

⁴ Kilde: Børn og Unge, Aarhus Kommune ⁵ Kilde: OPUS Note: Budgettet reguleres ift. forældrebetalingsindtægter. Der er set bort fra en række mindre øvrige budgetudmeldinger Link: [Økonomi i dagtilbud, SFO og skole \(aarhus.dk\)](#)

Ramme for udvalgenes drøftelse af samarbejds-kulturen i byråds-perioden 2022-25

31. januar 2022
Side 1 af 3

1. Opgaven i udvalgene

De seks faste udvalg skal drøfte, hvordan der i udvalgene kan skabes en god samarbejds-kultur med afsæt i den drøftelse, der har været på byrådets døgnsseminar:

- udvalgsmedlemmerne imellem
- mellem udvalget og forvaltning/rådmand/borgmester
- mellem udvalget og omverdenen

Det blev i drøftelsen på døgnsseminaret bemærket, at man primært havde kredset omkring den første dimension (samarbejdet politikerne imellem), hvorfor det i udvalgene vil være relevant også at fokusere på samarbejdet med forvaltningen og omverdenen.

Udvalgsdrøftelsen skal styrke samarbejdet i det enkelte udvalg, hvilken drøftelsen i sig selv skal understøtte. Udvalgene skal ikke hver især have eget "kodeks". Men temaer, der er relevante på den fælles bane, drøftes af udvalgsformændene på møde, inden den afrundende temadrøftelse i byrådet om samarbejds-kultur finder sted 6. april. Derefter udarbejdes et samlet kodeks for byrådet, Magistraten og udvalgene. Derudover vil de løbende erfaringsopsamlinger i udvalgene i byrådsperioden give mulighed for at samle op på de mere principielle temaer i et udvalg.

2. Processen hidtil

På døgnsseminaret 24.-25. januar drøftede byrådet særlig relationerne internt i byrådet, og hvordan der kan skabes en god samarbejds-kultur. Her følger en række udsagn og gennemgående pointer fra drøftelsen.

A) Troværdighed:

- Vi skal huske de etiske værdier, når der er problemsager. Vi kan ikke undgå at komme på kanten. Vi skal ikke "gokke hinanden i nødden", når nogen træder ved siden af. Vi skal prøve at forstå hinanden.

- Tillid er svær at bygge op og nem at rive ned. Vi skal kunne rumme hinanden og vise omverdenen, at vi kan arbejde sammen.

- Det er vigtigt at overholde aftaler, holde ord og være åbne samt ærlige. Vi skal skabe rum for god dialog, der giver troværdighed.

- Vi skal stå sammen om aftalerne og repræsentere kommunen, så vi fremstår seriøst.

- Vi skal kunne stole på hinanden og dele ting i fortrolighed.

BORGMESTERENS AFDELING

HR og Jura
Aarhus Kommune

Byrådssekretariatet
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 89 40 22 47

Direkte e-mail:
kbn@aarhus.dk

Sag: 21/118414-20
Sagsbehandler:
Kasper Bang Nielsen

31. januar 2022

Side 2 af 3

B) Respekt:

- *Vi skal være generøse i vores arbejde – vi kan spille hinanden gode, fx invitere andre partier ind på beslutningsforslag, vise reel vilje til at ændre det og generelt byde ind med input fra vores civile liv.*
- *Vi skal anerkende de gode idéer på tværs af partierne.*
- *Vi skal vise respekt for, at andre kan have fremsat forslag og være ærlige, hvis vi bygger videre på det forslag. Vi skal ikke tage æren for andres forslag.*
- *Vi bør kunne forvente, at vi taler ordentligt til og med hinanden. Det er vigtigt at tage konflikter på tomandshånd og ikke på åbne møder. Vi skal have god tone og være gode til at sige fra, hvis andre bliver udsat for noget – det øger tillid internt og udadtil.*
- *Borgmesteren på byrådsmøder og formanden på udvalgmøder har den "røde knap" og skal bringe debatten tilbage på rette spor, hvis den gode tone eller adfærd brydes.*
- *Vi skal lytte til hinanden og ikke bare være i grøfterne.*
- *Jo mere indflydelse man har med en rådmands-/borgmesterpost eller i partiet, desto mere plads bør man give til dem, der ikke umiddelbart har samme indflydelse.*

C) Engagement:

- *Vi har som politikere forskellige udgangspunkter, men vi vil gerne mødes af en forvaltning samt rådmand/borgmester, som er nysgerrige på intentionen bag forslag. Rådmanden kan gøre sit system "spilbart" og har musklerne til at realisere forslag.*
- *Vi skal være velforberejdede i både byråds- og udvalgsarbejdet. Det giver gode møder, og vi kan træffe beslutninger på oplyst grundlag.*
- *Vi skal give noget af os selv og vores personlighed. Kende hinandens baggrunde med arbejde og familie. Når ting bliver svære, kender vi hinanden på et dybere plan.*
- *Når bølgerne går højt, skal vi have øje for, at det er fordi, vi vil det så meget.*

3. Hvad sker der fremadrettet?

- Uge 6-12: Udvalgene drøfter deres samarbejdskultur på introseminarer.
- Uge 13: Udvalgsformændene samler op på emner fra udvalgsdrøftelserne, der er relevante på den fælles bane.
- 6. april: Temadrøftelse om samarbejdskultur i forbindelse med byrådsmødet
- Ultimo april: Magistraten drøfter egen samarbejdskultur.
- Ultimo maj: Byrådets dagsseminar.

31. januar 2022

Side 3 af 3

Pga. ansættelse af ny stadsdirektør afholdes der samtaler mellem denne og byrådet, når vedkommende er tiltrådt.

Børn og Unge-udvalgets leveregler

2. februar 2022
Side 1 af 3

Følgende beskrivelse tager udgangspunkt i den praksis der har været i Børn og Unge-udvalget i byrådsperioden 2018-2021.

Beskrivelsen danner udgangspunkt for det nye Børn og Unge-udvalgs drøftelse af leveregler for udvalget i den kommende byrådsperiode.

Dagsorden til et udvalgs møde

Udvalgets dagsorden fastlægges af formanden for det enkelte udvalg i samarbejde med forvaltningen. Dagsordenerne består af byrådshenviste sager, orienteringer samt temadrøftelser. Dagsorden godkendes af udvalgsformanden mens bilagene er rådmandens ansvar.

Børn og Unge
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Den konkrete praksis aftales mellem udvalgsformanden og sekretariatschefen.

Sekretariat-Rådhuset
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Det tilstræbes, at alle bilag til udvalgenes dagsordener er åbne. Bilag kan dog lukkes af hensyn til indledende politiske sonderinger, fortrolige oplysninger vedrørende udbudssager eller lignende.

Direkte telefon: 41 85 84 92

Udvalgsmedlemmerne kan anmode om, at konkrete emner belyses med oplæg mv. på et udvalgs møde.

Direkte e-mail:
njaf@aarhus.dk

Spørgsmål fra udvalgsmedlemmer

Det forsøges i vides mulige omfang at svare på spørgsmål fra udvalgets medlemmer på selve mødet.

Sag: 22/013856-2
Sagsbehandler:
Jacob Nørmølle

Hvis det ikke er muligt at svare på spørgsmålet på mødet, bedes udvalgsmedlemmet fremsende spørgsmålet på mail til sekretariatschefen, der vil indhente svar fra forvaltningen. Svaret sendes til hele udvalget.

Derudover har udvalgsmedlemmerne adgang til at stille skriftlige spørgsmål til forvaltningen. Disse sendes på mail til sekretariatschefen, der vil indhente svar fra forvaltningen. Svaret sendes til spørgsmålsstilleren.

Sager på vej

Forvaltningen vedligeholder løbende en liste over sager, der er på vej til behandling i Magistraten og Byrådet.

Listen fremgår af dagsordenen på udvalgs møderne. Udvalget kan på baggrund af listen ønske en tidlig inddragelse i sager, hvor der kan ventes særlig bevågenhed omkring, ligesom udvalgene kan bede om at blive orienteret om bestemte sager på listen.

Ligeledes fremgår liste over foreløbig plan over kommende udvalgsmøder. Af listen fremgår hvilke temadrøftelser der er planlagt. Listen løber for en halvårlig periode.

2. februar 2022
Side 2 af 3

Embedsmændenes deltagelse på udvalgsmøderne

Ud over udvalgets medlemmer og udvalgets sekretær deltager direktør, rådmand og relevante embedsmænd fast i udvalgsmøderne.

Øvrig deltagelse fra embedsmænd, for eksempel i forbindelse med præsentation af en sag, afvikles som udgangspunkt med virtuel deltagelse.

Meddelelser fra forvaltningen på udvalgsmøder

Udvalgsmøder indledes med meddelelser fra forvaltningen ved enten rådmanden eller direktøren.

Meddelelserne har karakter af mindre orienteringer og vil ikke blive ført til referat. Hvis en meddelelse ønskes yderligere belyst af udvalget, kan udvalget anmode om at sagen gøres til punkt på et kommende udvalgsmøde.

Skriftlige orienteringer

Forvaltningen fremsender løbende skriftlige orienteringer til udvalget via mail.

De skriftlige orienteringer der er sendt ud, vil også løbende fremgå af et punkt på udvalgsdagsordenen.

Praksis for afvikling af foretræde og besøg af interessenter

Borgere og andre interessenter har mulighed for at søge om foretræde for udvalgene i behandlingen af henviste sager. Praksis for foretræde er beskrevet på Aarhus Kommunes hjemmeside: [foretaerde-boern-og-unge-udvalget-jan-2022.pdf \(aarhus.dk\)](#)

Tilsvarende er der også mulighed for at udvalget inviterer eksterne interessenter ind på udvalgsmøder i behandling af øvrige sager. Det er udvalgsformanden der beslutter hvem der inviteres, efter forslag fra udvalgsmedlemmerne eller forvaltningen.

Foretræde og besøg kan afvikles enten fysisk eller virtuelt.

Mødeforplejning

På den fælles udvalgsmødedag er der en samlet spisepause 18:30 – 19:00.

På udvalgsmøderne bestilles der kaffe, sodavand samt frugt og grønt.

Deltagelse i konferencer og øvrige møder

Udvalg inviteres til at deltage i eksterne konferencer, årsmøder og lignende.

Rådmanden afholder løbende dialogmøder med skolernes og dagtilbud-
nes bestyrelser. Udvalget inviteres som udgangspunkt til at deltage i disse.

2. februar 2022

Side 3 af 3

Beslutningsmemo

8. februar 2022

Side 1 af 2

Emne **Kendte voksne i skolernes vikardækning – forslag om udsættelse af arbejdet med vikarmodellen**
Til Rådmandsmøde d. 22. februar 2022

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Helle Bach Lauridsen og Børn og Unge chef Stefan Møller Christiansen har sat punktet på dagsordenen med henblik på, at rådmanden tager stilling til det videre forløb for skolernes arbejde med vikarmodellen, som har til hensigt at sikre flere kendte voksne i skolernes vikardækning.

Sekretariat-Grøndalsvej
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 89 40 23 82

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden:

- godkender forslaget om at udskyde skolernes arbejde med vikarmodellen.

Direkte e-mail:
kom@aarhus.dk

Sag: 22/015806-1
Sagsbehandler:
Karen Marie Overgaard Madsen

Baggrund

Projektet Kendte voksne i skolernes vikardækning resulterede i foråret 2021 i godkendelsen af et forslag til vikarmodel for folkeskolerne i Aarhus Kommune.

Med vikarmodellen skal skolerne formulere en vikarmodel for egen skole på baggrund af en række parametre og fastlagte definitioner, der er ens for alle folkeskoler i Aarhus Kommune. Arbejdet kobles op på bilag 1 drøftelser om skoleårets planlægning.

Efter planen skulle skolernes arbejde med at formulere egen vikarmodel pågå i skoleåret 2021/22 med ikrafttræden af skolernes vikarmodeller fra skoleåret 2022/2023 (august 2022). Arbejdet er igangsat, bl.a. gennem præsentation af vikarmodellen i forskellige sammenhænge, jf. figuren nedenfor. Samtidig er opgaven beskrevet i overblik til skoleårets planlægning.

Grundet Coronaepidemien og den udbredte smitte – og den deraf følgende pressede situation skolerne står i for at opretholde driften – foreslås det at sætte skolernes arbejde med vikarmodellen i bero.

Det foreslås, at arbejdet startes op igen pr. 1. august 2022 og forløber i skoleåret 2022/2023 med ikrafttræden af vikarmodellen for skoleåret 2023/2024 (august 2023). Vikarmodellernes ikrafttræden udskydes dermed med et år.

8. februar 2022
Side 2 af 2

Præsentation af vikarmodellen	
Dato	Forum
14. juni 2021	Skoleledernetværksmøde
16. juni 2021	Udvalgsmøde
1. september 2021	HMU Underudvalg for skoler
20. september 2021	Skoleledernetværksmøde
5. november	Møde for administrationsledere

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Forslaget betyder, at skolernes arbejde med vikarmodellen sættes i bero. Arbejdet startes op igen pr. 1. august 2022 og forløber i skoleåret 2022/2023 med ikrafttræden af vikarmodellen for skoleåret 2023/2024. Skolernes vikarmodeller træder dermed i kraft et år senere end først planlagt.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Vikarmodellen blev præsenteret på møde i Børn og Unge-udvalget d. 16. juni 2021. Her blev også økonomien forbundet med modellen præsenteret (se vedlagte bilag). En udskydelse af arbejdet med vikarmodellen har ikke umiddelbart økonomiske konsekvenser.

5. Videre proces og kommunikation

Hvis rådmanden godkender forslaget om at udskyde skolernes arbejde med vikarmodellen, skal skolerne og de faglige organisationer orienteres.

Børn og Unge, 2. juni 2021,
 Kontaktpersoner: Karen Marie Overgaard Madsen, Sekretariat, Lene Wenshøj Horsager, Personale
 og Anders Hovmark, Budget og Regnskab
 Dato for udvalgsbehandling: 16. juni 2021

Kendte voksne på skoleområdet

Projektet Kendte voksne tager afsæt i budgetforliget for Aarhus Kommunes Budget 2020-23. Af forligsteksten fremgår: *"Forligspartierne ønsker, at elever i folkeskolen og børn i dagtilbud i størst muligt omfang møder kendte voksne, når det er nødvendigt at vikardække undervisningstimer. Forligspartierne er enige om, at der skal igangsættes prøvehandlinger for at afprøve skoler og dagtilbuds nuværende forskellige tilgange til vikardækning med henblik på at sikre læring på tværs af skoler og dagtilbud for at sikre den bedste kvalitet og de mest omkostningseffektive tilgange til dækning af fravær med kendte voksne. Der afsættes 0,5 mio. kr. til formålet i 2020."*

Relevante data, økonomi og nøgletal:

Rosenvangskolen, Søndervangskolen og Strandskolen enten arbejder med eller er i opstarten af (Strandskolen) at arbejde med en vikarmodel. På Rosenvangskolen og Søndervangskolen har man i en årrække arbejdet målrettet med intern vikardækning og fleksible skemaer. Dette sker bl.a. ud fra et fokus på kerneopgaven, herunder vikardækning, som "et fælles anliggende" for medarbejderne på skolen og med en erfaring om, at en højere grad af kendte voksne giver eleverne en øget trivsel og dermed et bedre fundament for læring. For begge skoler gælder det, at der planlægges med et årligt antal timer til intern vikardækning på team-/individniveau. Begge skoler har et meget lavt forbrug af timelønnede lærervikarer, da de primært vikardækker med allerede ansatte medarbejdere.

Skolernes vikardækning blev også undersøgt i forbindelse med analysen af folkeskolernes økonomi. Her fremgår følgende: "På baggrund af analyserne i dette kapitel kan vi konkludere, at folkeskolerne i Aarhus primært anvender eksterne ikke-uddannede vikarer i forbindelse med dækning af korttidsfravær. Herefter følger vikardækning med henholdsvis en ekstern læreruddannet vikar og intern dækning af fravær med en læreruddannet. En del af de ikke-uddannede vikarer lader dog til at være lærerstuderende. Vi kan også se, at der er en meget stor spredning i forhold til, hvor ofte skolerne anvender de enkelte former for intern og ekstern vikardækning. At eksterne ikke-uddannede vikarer er den hyppigste form for vikardækning dækker således over, at enkelte skoler oplyser, at de aldrig anvender denne form for vikardækning, mens andre oplyser, at de hen ved altid anvender denne type af vikarer."

Arbejdet med afdækningen i projektet kendte voksne har bl.a. udmøntet sig i en vikarmodel. Vikarmodellen beskrives nærmere i de vedlagte bilag 2 og 2a.

Løsningsmuligheder og politiske handlemuligheder:

"Kendte voksne" er i vikarmodellen afgrænset til at være "en for eleverne kendt lærer, pædagog eller pædagogisk assistent". Dette vil primært være ansatte medarbejdere på skolen og dermed ikke timelønnede (fx tilkaldevikarer). Der henvises til bilag 2 og 2a for en nærmere beskrivelse af vikarmodellen.

Ved i højere grad at dække fravær med kendte voksne på skolerne, vil der fremadrettet blive anvendt færre timelønnede i forbindelse med kendt fravær. Dermed vil behovet for flere fastansatte månedslønnede stige. Ændringen fra at vikardække kendt fravær med timelønnede til allerede ansatte medarbejdere er forbundet med en øget udgift, da bruttoudgifter pr. undervisningstime er større til månedslønnede end til timelønnede.

Børn og Unge, 2. juni 2021,

Kontaktpersoner: Karen Marie Overgaard Madsen, Sekretariat, Lene Wenshøj Horsager, Personale og Anders Hovmark, Budget og Regnskab

Dato for udvalgsbehandling: 16. juni 2021

Månedslønnet pædagogisk personale på skolerne er omfattet af Aarhusaftalens bestemmelser. Konkret for månedslønnede lærere er der i Aarhusaftalen aftalt en øvre grænseværdi for det årlige undervisningstimal. En månedslønnet lærer vil således ikke kunne undervise i hele arbejdstiden. Dette medfører, at lønudgiften pr. undervisningstime skal ses i forhold til den aftalte grænseværdi. En timelønnet medarbejder kan derimod principielt undervise i en langt større andel af den samlede arbejdstid.

Der er således en merudgift på ca. 455 kr. pr. undervisningstime, hvis den timelønnede vikar skal erstattes af en månedslønnet lærer.

For den månedslønnede pædagog er der i Aarhusaftalen aftalt en øvre grænse for elevtiden. Dette resulterer i en merudgift på ca. 60 kr. ift. den ikke-uddannede timelærer. Det indskærpes, at bruttolønsudgiften til pædagogen er ca. 60 kr. højere, hvis pædagogen ifm. det kendte fravær varetager undervisningen i de fagopdelte timer fra 0.-3- årgang, inklusive forberedelse og efterbehandlingen af undervisningen.

I nedenstående tabel er det beregnet, hvor mange undervisningslektioner à 45 minutter, der ved forskellige niveauer af finansiering vil kunne ændres fra timelønnede ikke-uddannede lærere til månedslønnet pædagogisk personale. Antallet af lektioner er angivet som det gennemsnitlige ugentlige lektioner pr. normalskole.

Det understreges, at der i udgangspunktet er en lineær sammenhæng mellem finansieringen og antallet af undervisningstimer, der kan ændres fra timelønnet vikardækning til vikardækning af kendte voksne. Indsatsen omkring vikardækning kan således skaleres. I nedenstående er ikke indregnet øvrige følgeudgifter til flere månedslønnede.

Antal lektioner ugentligt pr. skole, der kan konverteres fra ikke-uddannet til kendt voksen	Kendt voksen = månedslønnet lærer	Kendt voksen = månedslønnet pædagog i fagopdelt undervisning	Kendt voksen = månedslønnet pædagog i understøttende undervisning
10 mio. kr.	16	60	116
20 mio. kr.	32	120	233
30 mio. kr.	48	180	348

Øvrige bemærkninger

Som ovenfor nævnt er der en merudgift ved at anvende fastansat månedslønnet pædagogisk personale i forhold til timelønnede vikarer. I modeller, hvor der for de fastansatte lærere afsættes en timeramme til vikardækning, er der en fare for at den anvendte ramme ikke anvendes fuldt ud. Kendte voksne kan derfor med fordel tænkes sammen med to-voksenordninger. Såfremt der prioriteres midler til tovoksen-ordning, vil der i forbindelse med fravær kunne vikardækkes ved, at den tilbageværende dækker undervisningstimen. Der vil således ikke være behov for vikardækning ved brug af vikarmodellen.

Beslutningsmemo

11. februar 2022

Side 1 af 2

Emne **Aarhus for fællesskab og medborgerskab**

Til Rådmandsmøde d. 22. februar 2022

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltnings Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på en fælles drøftelse og godkendelse af strategien inden den behandles i byrådet. Planen har været drøftet i både udvalg og i byrådet, hvor politikerne kom med input til strategien.

Fællesfunktionen, Sektion 2

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden:

- godkender og dermed tilkendegiver at ville underskrive Byrådsindstillingen indeholdende *Den fælles strategi for forebyggelse af ensomhed*.

Direkte telefon: 51 57 51 37

Direkte e-mail:
lef@aarhus.dk

Baggrund

Byrådet besluttede d. 12. august 2020, at igangsætte et arbejde med en fælles ensomhedsplan i Aarhus Kommune (bilag 1). Planen er nu færdiggjort på baggrund af et samarbejde mellem magistratsafdelingerne, og med MSO som tovholder, hver afdeling har budt ind med deres perspektiver til strategien.

Sag:
Sagsbehandler:
Lis Fenger

Den fælles ensomhedsplan skal ses som en del af *Fortællingen om Aarhus* som en god by for alle med medborgerskab og fællesskaber. Oplevelsen af ensomhed kan have store konsekvenser for hvordan vores liv former sig og vores helbred og trivsel.

Strategien sætter fokus på følgende fire temaer:

- Byrum og samlingssteder
- Støtte i livsovergange
- Fællesskaber for alle
- Naboskab og medborgerskab

Børn og Unge har særligt fokus på de to temaer i Ensomhedsplanen som omhandler "Støtte i livsovergange" og "Fællesskaber for alle".

I Børn og Unge forebygger vi ensomhed blandt børn og unge gennem arbejdet med forpligtende og positive fællesskaber, hvor børnene og de unge føler sig set og hørt og oplever at kunne bidrage. Børn har brug for voksne

rollemodeller, som kan støtte deres sociale udvikling, trivsel og livsmestring og ikke mindst deres relationer til andre børn.

11. februar 2022
Side 2 af 2

Udvikling og faglig understøttelse af trygge fællesskaber for både forældre og børn etableres allerede i børnenes tidlige barndom og op gennem alder i mødregrupper, forældreundervisningsforløb, dagtilbud og senere i skoler og fritid.

Et vigtigt punkt er endvidere Børn og Unges samarbejde med civilsamfund.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Strategien bliver behandlet i byrådet d. 9.3-22 (Se Byrådsindstillingen i bilag 2), og i fald byrådet vedtager strategien, forpligter magistratsafdelingerne sig til, at der i de enkelte afdelinger, på tværs af magistratsafdelingerne og sammen med civilsamfund, medborgere, boligorganisationer m.fl., igangsættes konkrete initiativer indenfor strategiens fire forebyggende temaer.

4. Økonomiske konsekvenser for forslaget

Der tilføres ikke ressourcer til arbejdet med implementering af Byrådsindstillingen om "*Den fælles ensomhedsplan*". Det er forventningen, at forebyggelse af ensomhed integreres i afdelingernes øvrige arbejde og indsatser. Bliver strategien vedtaget i byrådet vil de enkelte afdelinger således forpligtes til at arbejde med at integrere strategiens fire fokuspunkter i egen magistratsafdeling og på tværs af kommunen sammen med relevante samarbejdspartnere.

Aarhus for fællesskab og medborgerskab

Fælles strategi for forebyggelse af ensomhed

Aarhus for fællesskab og medborgerskab.
Fælles strategi for forebyggelse af ensomhed
Udgiver: Aarhus Kommune
Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C.

Kontaktperson: Mia Saskia Olesen,
mail: omis@aarhus.dk

Strategien er blevet til på baggrund af inddragelse og dialog med politiske udvalg, råd, nævn, magistratsafdelingerne, et åbent møde for erhvervsliv og aktører i civilsamfundet samt på baggrund af en byrådstemadrøftelse i maj 2021. Strategien var i offentlig høring fra d. 26.11-06.12 2021, hvor der også var mulighed for at komme fordi til dialog-kaffe i parken ved MarselisborgCentret. Det benyttede mange sig af. Flere citater i strategien stammer fra den dag og fra opfølgende personlige interviews med aarhusianere, der har haft ensomhed inde på livet.

Endvidere er der hentet viden og inspiration fra følgende kilder:

- Røde Kors, Ældresagen m.fl. (2021): Sammen mod ensomhed – Inspirationsoplæg om en national politisk strategi mod ensomhed.
- Lasgaard, Mathias et. al. (2020): Ensomhed i Danmark – analyse af befolkningsdata fra 2017. Temaanalyse, vol. 8, "Hvordan har du det?". Aarhus, DEFACTUM, Region Midtjylland.
- Frivilligrådet, Frivilligcentre & Selvhjælp Danmark m.fl. (2021): Civilsamfundsstrategi. Forslag til en ny model for støtten til og samarbejdet med civilsamfundet
- Fællesskabsmålingen (2017): SFI (nu VIVE) for TrygFonden
- Sundhedsstyrelsen (2016): Sygdomsbyrden i Danmark
- Hjelholt, M et al. (2018): Digital marginalisering af udsatte ældre, Arbejdsrapport 2, empiriske fund og anbefalinger. IT-Universitetet i København i samarbejde med Ensomme Gamles Værn

Indhold

Aarhus skal være en god by for alle	4
Visionen: Vi skal forebygge ensomhed i alle aldre	7
Hvad ved vi om ensomhed?	8
Hvem oplever ensomhed?	10
Politikker og strategier	16
Hvordan kan vi forebygge ensomhed?	18
Fire forebyggende temaer:	
<hr/>	
Byrum og samlingssteder	21
Støtte i livsovergange	25
Fællesskaber for alle	28
Naboskab og medborgerskab	32
<hr/>	

Aarhus skal være en god by for alle

At Aarhus er en by og kommune med fællesskab og medborgerskab udgør en vigtig grundsten i vores fælles fortælling. Vi ved, at følelsen af ensomhed har stor betydning for vores trivsel og helbred.

Alt for mange i Aarhus føler sig ensomme. De menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser er store, og det er på tide at se i øjnene, at ensomhed er blevet en samfunds- og folkesundhedsudfordring. Det skal vi gøre noget ved, for Aarhus skal være en god by for alle.

Hvad vi lærte i 2020:

Medborgerskab i aarhusianernes DNA

For Aarhus, Danmark og resten af verden har de konsekvenser, som corona-krisens indtog har haft for vores liv og hverdag, været en stor øjenåbner. Mange har for første gang mærket, hvordan isolationen fra familie, venner, kolleger, klasse- og studiekammerater har påvirket trivslen, og for dem, der i forvejen oplevede at være uønsket alene, blev det en særlig svær tid.

Men corona-krisen har også vist et stort samfundssind og medborgerskab blandt aarhusianere, der har stået i kø for at hjælpe til, og blandt de mange foreninger, fællesskaber og organisationer, der har fundet på nye måder at række ud til deres brugere og medlemmer på. Det har vist, at medborgerskabet ligger i aarhusianernes DNA og bekræftet, at fællesskaber og medborgerskab netop udgør en grundsten i vores fælles fortælling om Aarhus som en god by for alle.

I Aarhus har vi mange gode og vigtige initiativer, som på forskellig vis hjælper mennesker i alle aldre, der oplever at være uønsket alene. Men de bekæmpende indsatser kan ikke stå alene, og der er behov for at sætte yderligere ind, der hvor vi kan forebygge, at mennesker ender i ensomhed.

Med en fælles strategi for forebyggelse af ensomhed bygger vi ovenpå ved at sætte et fælles fokus på initiativer, der kan sætte ind mod ensomhed på et strukturelt niveau og forebygge, at aarhusianere i alle aldersgrupper oplever at være uønsket alene.

Tak til alle jer, der har bidraget til strategiens tilbliven ved at dele jeres viden og erfaringer både før, under og efter corona.

Med strategien som trædesten kan vi nu sætte det lange lys på og være sammen om, hvordan vi bekæmper ensomheden, der hvor den opstår, men i høj grad også hvordan vi målrettet kan sætte ind med forebyggende initiativer, så vi undgår, at aarhusianere ender i ensomhed.

Christian Budde
Rådmand for
Sundhed og Omsorg

Jacob Bundsgaard
Borgmester

Thomas Medom
Rådmand for
Børn og Unge

Rabih Azah-Ahmad
Rådmand for
Kultur og Borgerservice

Steen Stavnsbo
Rådmand for
Teknik og Miljø

Anders Winnerskjold
Rådmand for Sociale
Forhold og Beskæftigelse

SIF, Skolebørnsundersøgelsen, 2018

Lasgaard, M. m.fl.
– Ensomhed i Danmark, 2020

Tid til et nyt syn på ensomhed:

”Der har i mange år været tendens til at betragte ensomhed som et personligt eller socialt problem, der hang tæt sammen med det at være isoleret eller fysisk alene. Et problem, der skulle afhjælpes, primært gennem civilsamfundets indsatser og fællesskaber. [...] Erfaringer fra udlandet viser, at ensomhed med fordel kan ses i et bredere perspektiv. [...] Skal vi for alvor vende udviklingen, er der brug for at tænke på tværs af både sektorer, fagområder og ressortområder – også i forhold til arenaer, vi ikke normalt ser som centrale for ensomhed.”

Røde Kors, Ældresagen m.fl. (2021):
Sammen mod ensomhed – Inspirationsoplæg om
en national politisk strategi mod ensomhed

Visionen:

Vi skal forebygge ensomhed i alle aldre

Ensomhed er ikke et individuelt problem – det er et samfundsproblem. Antallet af børn, unge, voksne og ældre, der rammes af vedvarende ensomhed, har de seneste år været stigende, og den udvikling skal vendes i Aarhus.

Visionen med en fælles strategi mod ensomhed i Aarhus er, at alle i Aarhus skal have mulighed for at bidrage og være en del af et fællesskab.

Der er brug for, at vi sætter ind med forebyggende indsatser, så vi kan bremse udviklingen og undgå, at Aarhusianere ender i ensomhed.

Forebyggelse af ensomhed forudsætter – ligesom bekæmpelse af ensomhed – samarbejde på tværs af civilsamfund, kommune, region, uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer, almene boligorganisationer, erhvervsliv m.fl.

Strategien skal derfor gå på tværs af sektorer og fagområder og understøtte, at relationer og fællesskaber tænkes ind som en naturlig del af den måde, hvorpå vi i Aarhus:

- Tilrettelægger vores dagtilbud, skole- og uddannelsesforløb
- Gør sociale fællesskaber tilgængelige for alle
- Forebygger og støtter mennesker i livets overgange
- Behandler og støtter mennesker i kontakt med det specialiserede socialområde, sundhedsvæsenet eller plejesektoren
- Fremmer den sociale trivsel på vores arbejdspladser – og samtidig har blik for trivsel blandt mennesker, der er udenfor arbejdsmarkedet
- Udvikler vores byrum, natur, lokalmiljøer og infrastruktur
- Italesætter et fælles ansvar for, at vi tager os af dem, der har brug for det

Hvad ved vi om ensomhed?

Ensomhed er en ubehagelig følelse af, at de sociale relationer, vi har i vores liv, ikke er så mange eller så dybe, som vi kunne ønske os. En kortvarig følelse af ensomhed er en naturlig del af livet, som vi kommer igennem. Den svære eller alvorlige ensomhed, der bider sig fast over længere tid, kan være svær at ryste af sig igen. Det er den, der har negative konsekvenser for vores trivsel og helbred. Derfor skal vi forebygge og afhjælpe, at aarhusianere i alle aldre rammes af svær ensomhed.

”Ensomhed kan betragtes som en subjektiv, ubehagelig følelse, der kan opstå, når ens sociale relationer ikke opfylder de behov, man har for social kontakt. Ensomhed kan både være relateret til antallet og kvaliteten af ens sociale relationer.”

Kilde: Lasgaard et al. 2020.

Ensomhed kan opstå, når antallet af sociale kontakter, man har, eller mængden af tid, man er sammen med andre, ikke opfylder det behov man har, for at være social. Men det kan også handle om relationernes eller samværrets karakter.

Selvom der er en sammenhæng mellem ensomhed og social isolation, er det vigtigt at skelne mellem disse. Man kan føle sig ensom uden at være alene, og omvendt kan man være alene uden at føle sig ensom.

Ensomhed er en subjektiv følelse, og derfor er det ikke muligt udefra at vurdere, om et menneske føler sig ensomt. Samtidig er det svært for mange – måske særligt den ældre generation – at tale om ensomhed. Et kendskab til livssituationer, der øger risikoen for ensomhed, kan være en hjælp, hvis man som forening, organisation eller kommune gerne vil række ud til mennesker, der oplever ensomhed.

”Jeg er udadvendt af natur. Men der er stor forskel på at snakke med alle og på at have tætte relationer.”

Kvinde, 29 år

Individuelle konsekvenser

- Børn og unge, som over længere tid føler sig ensomme og føler, at de ikke hører til, bærer ofte ensomheden med sig ind i voksenlivet
- En mand, der oplever alvorlig ensomhed, lever i gennemsnit ni år kortere end andre mænd
- En kvinde, der oplever alvorlig ensomhed, lever i gennemsnit seks år kortere end andre kvinder
- Ensomhed berøver 50+ årige flere gode leveår end alvorlig fysisk sygdom
- Ensomhed øger risikoen for depression, søvnproblemer og inaktivitet
- Ensomhed øger risikoen for helbredsproblemer, mens sygdom omvendt kan øge risikoen for ensomhed
- Ensomhed øger risikoen for hjertekarsygdom og tidlig død

Samfundsmæssige konsekvenser

- Ensomhed koster samfundet 8 mia. kr. årligt
- Ekstra omkostninger på 2,2 mia. kr. til behandling og pleje blandt personer, der er ensomme, i forhold til personer, der ikke er ensomme
- Flere end 1000 danskere kontakter dagligt egen læge grundet ensomhed
- Hvert år er der 19.000 ekstra somatiske indlæggelser og 3.800 ekstra psykiatriske indlæggelser blandt personer, der er ensomme, i forhold til personer, der ikke er ensomme
- Hvert år er der 10.000 ekstra somatiske skadestuebesøg og 8.300 ekstra psykiatriske skadestuebesøg blandt personer, der er ensomme, i forhold til personer, der ikke er ensomme
- 470.000 ekstra dage med langvarigt sygefravær blandt personer, der er ensomme, i forhold til personer, der ikke er ensomme
- 1.100 ekstra nytilkendte førtidspensioner blandt personer, der er ensomme, i forhold til personer, der ikke er ensomme

Sygdomsbyrden i Danmark, Sundhedsstyrelsen 2016

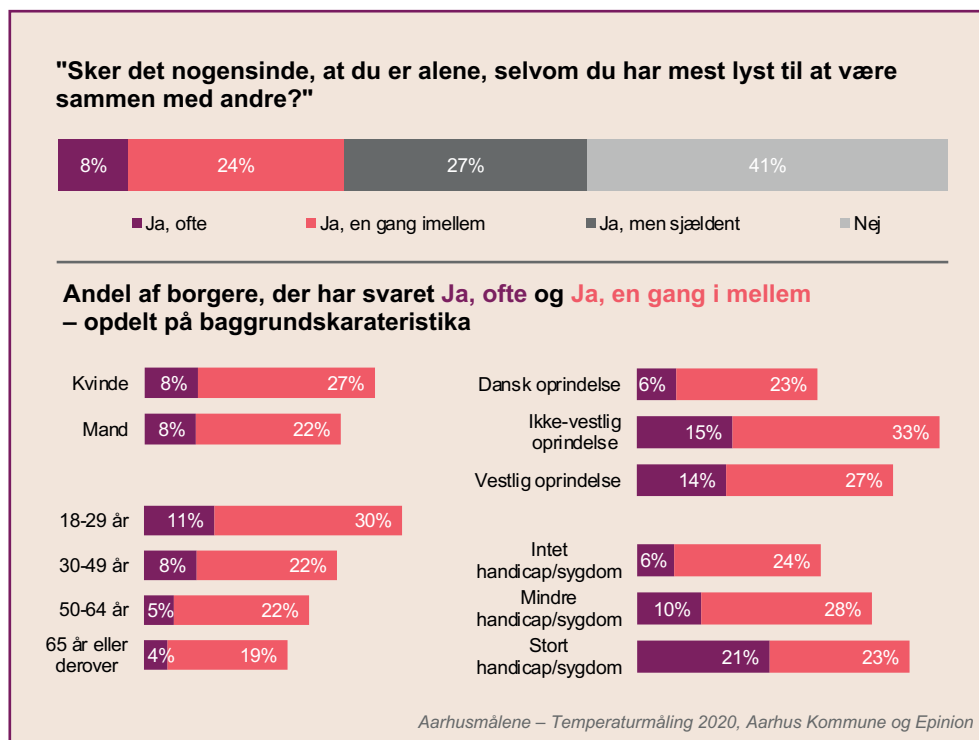
Hvem oplever ensomhed?

Alle kan blive ramt af ensomhed – også svær ensomhed – uanset alder og samfundsgruppe. Ensomhed rammer børn, unge, voksne og ældre, og vejene dertil er mange. Når vi skal forebygge ensomhed, er det derfor vigtigt, at vi ser på tværs af målgrupper.

En temperaturmåling for Aarhusmålene i 2020 viste os, at 32% af aarhusianerne ofte eller en gang imellem oplever at være uønsket alene.

I både temperaturmålingen og i data fra landsplan dækker gennemsnittet imidlertid over en social ulighed i ensomhed. Risikoen for at opleve ensomhed er markant forøget blandt mennesker, som er uden for arbejdsmarkedet.

Ligeledes ved vi at mennesker, der lever med et handicap eller en fysisk eller psykisk sygdom oftere oplever at stå uden for de fællesskaber, som findes på arbejdsmarkedet, på uddannelsesinstitutioner og i civilsamfundet. Desuden er forekomsten af ensomhed højere blandt mennesker, der tilhører en seksuel eller etnisk minoritet.

Tal og statistik

- **Hver 10. ung i alderen 16-24 år er uden tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, og blandt dem føler hver fjerde sig ensom**
Røde Kors, Ældresagen m.fl. (2021): Sammen mod ensomhed – Inspirationsoplæg om en national politisk strategi mod ensomhed
- **Blandt arbejdsløse personer oplever 23% svær ensomhed. Det er en firdobling set ift. folk der er i arbejde**
Lasgaard, M. m.fl. – Ensomhed i Danmark, 2020
- **Risikoen for at føle ensomhed bliver firdoblet, hvis du har en længerevarende psykisk lidelse**
Lasgaard, M. m.fl. – Ensomhed i Danmark, 2020
- **Svær ensomhed rammer dobbelt så ofte mennesker med ikke vestlig baggrund**
Lasgaard, M. m.fl. – Ensomhed i Danmark, 2020
- **Blandt LGBT-personer føler 28% sig svært ensomme**
Røde Kors, Ældresagen m.fl. (2021): Sammen mod ensomhed – Inspirationsoplæg om en national politisk strategi mod ensomhed
- **Hver fjerde med et fysisk handicap føler sig ofte eller meget ofte uønsket alene**
VIVE – Personer med handicap, 2017
- **Dobbelt så mange lavtuddannede som højtuddannede føler sig ensomme**
Lasgaard, M. m.fl. – Ensomhed i Danmark, 2020
- **Blandt udsatte familier oplever næsten halvdelen af forældrene svær ensomhed**
Røde Kors – Ensomhed, trivsel og afsavn blandt familier i udsatte positioner, 2021
- **Når du runder 90 år, fordobles risikoen for at opleve ensomhed**
Lasgaard, M. m.fl. – Ensomhed i Danmark, 2020

Ung med smerter

For fire år siden fik jeg konstateret kroniske smerter. Et par år senere opfordrede min søster mig til at kontakte Anonyme Borgere Med Smerter (ABMS), som hun havde læst om på nettet. På det tidspunkt var jeg allerede begyndt at overveje at stoppe på min uddannelse, hvor jeg var i gang med tredje semester. Jeg kunne ikke holde til mere. Til at starte med var det forståelse og tryghed, jeg søgte i ABMS. Det havde jeg ikke haft i lang tid. Da der kom styr på det, blev det netværk og venskaber.

I dag har jeg kun to tilbage, af de venner jeg havde, før jeg fik kroniske smerter. Det er samtidig blevet sværere at få nye. Mange i mine omgivelser kan ikke forstå, hvordan jeg har det. At jeg kan blive nødt til at aflyse aftaler, fordi jeg har ondt, eller tage hjem før tid. At jeg ikke kan gøre noget spontant. At jeg er nødt til at planlægge alting, fordi jeg måske skal nå at sove, eller fordi jeg skal have en hviledag. Jeg har også følt mig meget alene i min familie. De kan ikke overskue at blive ved med at skulle forholde sig til, at smerterne og begrænsningen fylder i min hverdag.

Når vi mødes i ABMS, har vi en mødeleder, der hjælper os med at fortælle det, vi gerne vil dele. For mig er det ikke kun mødet, der er vigtigt. Det, jeg har brug for, er rigtig meget samtalen bagefter, hvor vi hyggesnakker og hvor jeg bliver spurgt ind til det, jeg har sagt. Det er der, man danner relationerne, og det er der, jeg føler, det er en familie.

At være en del af ABMS har hjulpet mig rigtig meget i forhold til ensomhed. Jeg har ikke været decideret ensom, men jeg har været på vej til det. Det har hjulpet mig at komme i ABMS og høre og mærke, at jeg ikke er alene. Nogle gange kan jeg komme i et sort hul, hvor det er svært at se sig ud af det. Så er det dejligt at høre andres erfaringer og få et andet perspektiv på det, i stedet for at grave sig ned og føle sig mere og mere ensom.

Matilde, 23 år

ABMS Ung er et fællesskab for unge (20-36 år) med smerter

”Jeg var næsten lige flyttet til Aarhus, da corona ramte. Da man besluttede, at vi alle sammen kun måtte se fem personer, ved jeg ikke, om nogen tænkte på os, der var nye i byen. Jeg var ikke i nogens tætte cirkel, og jeg følte mig virkelig ensom.”

Kvinde, 29 år

”Jeg har altid været udenfor. Efter skole så jeg ikke andre end min familie, og under studiet så jeg kun mine bofæller. Jeg mærker min ensomhed allermest, når jeg er sammen med andre, fordi jeg ikke føler, jeg passer ind. Det siger mig heller ikke noget at gå i byen, og fravalget af alkohol har gjort, at min ensomhed er blevet endnu værre.”

Mand, 28 år

”Jeg føler, jeg burde være så glad, nu hvor vi har fået barn, men jeg føler mig faktisk ensom og utilstrækkelig. Det skammer jeg mig over.”

Kvinde, 27 år

”For et år siden blev jeg opereret i hjernen og har pådraget mig en lille hjerneskade. Jeg er blevet mere glemsom og har lettere nedsat syn. Jeg er ikke god til at opsøge nye venner.”

Kvinde, 74 år

”Jeg er ikke sådan en, som snakker så meget, men jeg har det godt det meste tiden, bare ikke, når jeg føler mig udenfor”

Pige, 12 år

”Ja, jeg føler mig ensom. Mine venner er enten døde eller på plejehjem. Men jeg er jo 93 år, så jeg har vænnet mig til, at tiden går langsomt, og der ikke sker så meget. Nu nøjes jeg med at se TV ”

Mand, 93 år

”Mange, der bor her, oplever at være ensomme, fordi de kun har betalte relationer i deres liv.”

Medarbejder på et bosted

”De fleste mellem 30 og 50 har familie og børn. Men vi er også mange, der ikke har. Jeg oplevede stor ensomhed, da jeg flyttede til en ny by, fik en psykisk sygdom og mistede mit job. Jeg følte, at folk så mig som min diagnose. Men jeg er jo så meget mere.”

Kvinde, 47 år

”Jeg oplevede ensomhed for første gang, da min kæreste og mine forældre døde med kort mellemrum. Så kunne jeg ikke ringe til dem mere. Jeg savner at have en at ringe til, en der kommer forbi til kaffe eller at spise med andre. Bare at tale med nogen 10 minutter om dagen. Ensomhed er en underlig størrelse. Jeg drikker mig på en måde ind i mit hylster. Jeg drikker i ensomhed.”

Kvinde, 54 år

Politikker og strategier

– sådan kobler de sig til strategien for forebyggelse af ensomhed

UDDRAG

AARHUSKOMPASSET

- Mange af de største velfærdsudfordringer skal løses i nye samarbejder mellem kommune, borgere, foreninger, organisationer og private virksomheder.
- Udfordringer som f.eks. klima og miljø, ensomhed, livsstilssygdomme og hjemløshed kræver både innovation og medborgerskab.
- Det kræver også, at mange forskellige kompetencer, perspektiver og ressourcer får plads og tager fælles ansvar.

UDDRAG

BØRNE- OG UNGEPOLITIKKEN

I Aarhus Kommune arbejder vi for:

- At alle børn og unge udvikler de handlekompetencer, der skal til for at trives og mestre livet.
- At alle børn og unge, oplever medborgerskab og bruger det.
- At alle børn og unge er en værdsat del af et fællesskab.

UDDRAG

POLITIK FOR BORGERSERVICE OG BIBLIOTEKER

- Den aktive medborger: I den aktive medborger vil vi understøtte sunde fællesskaber, læring, trivsel og demokratisk medborgerskab.
- Alle borgere skal have fri og lige adgang til fællesskaber, services, bøger, viden, oplysning og kultur.

UDDRAG

SUNDHEDSPOLITIKKEN

Sundhedspolitikens vision er, at alle skal have lige muligheder for:

- at have det godt mentalt, socialt og fysisk
- at deltage i meningsfulde fællesskaber

Politikken har fokus på at skabe mere lighed i sundhed og på at styrke trivslen og livsglæden gennem fællesskabsorienterede initiativer og tidlig opsporing af social mistrivsel.

UDDRAG

MEDBORGERSKABSPOLITIKKEN

- Der er brug for, at alle Aarhusborgere prikker til hinanden og rækker hånden ud – også til dem som sjældent eller aldrig involverer sig.
- Alle borgere i Aarhus skal have mulighed for at engagere sig og bidrage med det, de brænder for, har lært og er bedst til. Deltagelse er en værdi i sig selv. Barrierer for at være med skal nedbrydes

... fortsat **Politikker og strategier** ...

UDDRAG

SPORTS- OG FRITIDSPOLITIK

- Alle skal have mulighed for at tage del i aktive og inkluderende fritidsfællesskaber – uanset alder, køn, funktionsniveau, etnicitet og social baggrund.
- Kommunens lokalområder – både i Midtbyen, forstæderne og i oplandet – skal have synlige og attraktive mødesteder, som binder mennesker og lokalsamfund sammen på tværs af interesser, alder, køn, etnicitet og sociale skel

UDDRAG

KULTUR- POLITIKKEN

- Vi vil have fokus på de positive fællesskaber, vi kan skabe med kultur, fx. kultur som den samlede faktor, der kan være med til at modvirke mistrivsel og ensomhed
- Vi vil arbejde for at alle har lige adgang til og føler sig velkomne i kulturlivet.
- At integrere kunst- og kulturaktiviteter i velfærdsopgaverne gennem målrettede indsatser for sårbare og udsatte borgere fx i forlængelse af Kultur & Sundhedsplanen.

UDDRAG

NY POLITIK FOR ARKITEKTUR OG BYKVALITET

- Når vi planlægger og udvikler lokalområder, bebyggelser, landskab, byrum og byudstyr, skal vi have opmærksomhed på, hvordan indretningen kan invitere til møder og fællesskaber mellem mennesker.
- Aarhus Kommune er i gang med at udvikle en ny Politik for Arkitektur og Bykvalitet, som forventes færdig til godkendelse i byrådet i 2022.

UDDRAG

HANDICAP- POLITIKKEN

- Mennesker med handicap skal på lige fod med alle andre aarhusianere have mulighed for at være en del af fællesskabet – og skal inddrages i beslutningsprocesser omkring de forhold, der påvirker måden vi lever på, og måden vi udvikler byen på.
- Vi har alle noget at bidrage med og er forpligtiget til at bidrage i det omfang, det er muligt.

Hvordan kan vi forebygge ensomhed?

Mange faktorer spiller ind, når vi ser på, hvordan ensomhed opstår. For at gøre op med ensomhed, skal vi kigge på nogle af de livsarenaer og samfundsstrukturer, der har betydning for antallet af mennesker, der oplever ensomhed.

Med afsæt i eksisterende viden om ensomhed samt en bred dialog- og inddragelsesproces, er der identificeret fire forebyggende temaer, der er centrale, hvis vi skal forebygge ensomhed i Aarhus.

De udvalgte forebyggende temaer kobler sig til eksisterende politikker og strategier i Aarhus, og de går på tværs af målgrupper. Tilsammen sætter de en retning for, hvor vi som by skal tænke i nye løsninger sammen.

Fire forebyggende temaer

- Byrum og samlingssteder
- Støtte i livsovergange
- Fællesskaber for alle
- Naboskab og medborgerskab

Byrum og samlingssteder

Støtte i livsovergange

Fællesskaber for alle

Naboskab og medborgerskab

Byrum og samlingssteder

Måden hvorpå vi udvikler, indretter og bruger vores byrum, grønne arealer og fælles bygninger kan bidrage til at fremme møder mellem mennesker og at fællesskaber opstår.

Støtte i livsovergange

Risikoen for at blive ramt af ensomhed er større, når der sker store forandringer i vores liv, for eksempel i forbindelse med større skift og livsovergange. At få den rette støtte eller blive inviteret ind i meningsfulde fællesskaber kan være det, der afgør, om en følelse af ensomhed bliver kortvarig og forbigående, eller om følelsen bider sig fast og bliver langvarig.

Fællesskaber for alle

Alle har brug for at være en del af et trygt fællesskab; et fællesskab, hvor de hører til, hvor de kan bidrage og føle sig hørt og set. Nogle børn, unge, voksne og ældre er i øget risiko for ensomhed, og derfor kan det være særligt svært at tage det første skridt. Det skal vi have blik for, når vi vil forebygge ensomhed og muliggøre fællesskaber for alle.

Naboskab og medborgerskab

Aarhus skal være en god by for alle, og vi skal hjælpe dem, der har brug for det. Vi kan alle gøre en stor forskel på individniveau, hvis vi er opmærksomme på at række ud til mennesker, der af forskellige grunde har brug for støtte til at kunne (for)blive en del af et fællesskab.

Byrum og samlingssteder

Måden hvorpå vi udvikler, designer og bruger vores byrum, bygninger og grønne arealer kan bidrage til at fremme møder mellem mennesker og skabe gode rammer for fællesskaber. Vi skal have liv mellem og i husene i Aarhus.

Vi kan bygge, designe og indrette inde- og udearealer, så de inviterer til mødesteder, fællesskaber og aktiviteter blandt de mennesker, der bor og benytter områderne. Det gælder både, når nye byområder, bygninger og grønne områder udvikles og bygges op fra bunden, og når eksisterende institutioner, områder og grønne områder nytænkes.

Men det handler også om det helt nære, for overalt hvor vi færdes, kan vi skabe anledninger til at mødes. Hvordan kan den enkelte daginstitution skabe anledning til, at forældrene mødes? Hvordan kan grundejerforeninger, boligforeninger osv. give anledning til at beboerne kan mødes? Hvordan kan foreningslivet give mulighed for, at medlemmerne kan mødes socialt efter deres aktiviteter? Hvordan kan supermarkeder, banker, biblioteker osv. skabe anledning til, at kunder og brugere taler sammen?

Sådan kan vi strukturelt forebygge mistro og ensomhed ved at skabe flere samlingssteder og rum i byen, der fremmer fællesskaber:

- Vi skal skabe nye og udvikle eksisterende mødesteder, så der er gode og tilgængelige indendørs og udendørs mødesteder i hele Aarhus Kommune
- Vi skal skabe nye og udvikle eksisterende byrum og grønne områder, så de inviterer til møder mellem mennesker, herunder et særligt fokus på at udvikle steder, man kan mødes, selvom vejret er dårligt
- Lokal-, helheds- og udviklingsplaner samt større byggeprojekter skal beskrive, hvordan der bygges og indrettes for at skabe rum for fællesskaber og det aktive medborgerskab
- Vi skal have fokus på, hvordan de fysiske rum skaber mulighed for hverdagens mødesteder – fx ind- og udgange og stueplan i bygninger
- Vi skal udvikle og afprøve flere boformer, som styrker fællesskaber blandt beboerne – fx blandede boformer som i Generationernes Hus eller seniorbofællesskaber

”Vi skal have mødesteder for både børn, unge, voksne og ældre og mødestederne skal have sjæl, så man har lyst til at komme der”

Input fra åbent dialogmøde, 10. maj 2021

”Frivillige foreninger og grupper har en helt særlig evne til at invitere ind i støttende og livsbekræftende fællesskaber. Manglen på lokaler må ikke være en barriere: Det er vigtigt, at der er egnede lokaler og faciliteter til rådighed for foreningstilbud og borgerinitiativer, der åbner op og inviterer ind.”

Frivilligcenter Aarhus, offentligt høringssvar

”Vi er flyttet fra et parcelhus og i lejlighed. Det var et kulturchok at komme ind i en opgang. Der er ingen, der snakker sammen, og vi ved ikke, hvem der bor der, og hvem der er på besøg. Tænk hvis man kunne være lidt mere opmærksomme på hinanden.”

Mand, 61 år

”Ældre der stadig bor i eget hjem men er begrænset i at bevæge sig uden for døren er udsatte i forhold til ensomhed. Det er vigtigt, at der er mulighed for at flytte til steder, hvor der er bedre rammer for fællesskaber.”

Input fra dialogmøde med Ældrerådet og Handicaprådet

Hvad nu hvis vi for eksempel...

- Kunne tilbyde flere forpligtende og støttende netværk og fællesskaber for mennesker i samme livssituationer, fx som vi i dag tilbyder mødregrupper eller læsegrupper?
- Kunne tilbyde 'fællesskaber og kultur på recept' til mennesker i svære livsovergange?

Støtte i livsovergange

Risikoen for at blive ramt af ensomhed er større, når der sker store forandringer i vores liv, for eksempel i forbindelse med større skift og livsovergange. Det kan fx være:

- overgangen fra det lille barns liv i familien til et liv i daginstitution
- overgange ved skole- og studiestart eller skift, eller fra studieliv til ledighed
- større forandringer som at mistersit arbejde, flytte, bliver skilt eller hvis man selv eller ens nærmeste bliver ramt af alvorlig fysisk eller psykisk sygdom
- overgangen fra et langt liv i arbejde til pensionstilværelsen, eller fra livet i tosomhed til enlig igen

I livets vigtige overgange kan der for nogle opstå kortvarig ensomhed mens følelsen for andre vil bide sig fast og blive langvarig. At få den rette støtte eller blive inviteret ind i meningsfulde fællesskaber kan være det, der afgør, om en følelse af ensomhed bliver forbigående eller udvikler sig til en krise i livet.

Sådan kan vi strukturelt støtte og hjælpe aarhusianerne igennem de forskellige livsovergange og dermed forebygge mistrivsel og ensomhed:

- Vi skal udvikle og afprøve nye måder at tilbyde støtte til mennesker i svære livsovergange, hvor risikoen for ensomhed er øget
- I både kommunen, civilsamfundsorganisationer, boligforeninger mm. skal ledere, medarbejdere og frivillige klædes på til at identificere og handle på tegn på ensomhed hos brugere/borgere men også egne medarbejdere og frivillige med særligt fokus på støtte i svære livssituationer
- Vi skal gøre det let at finde informationer om byens foreninger og fællesskaber, så alle, der møder mennesker i svære livsovergange, kender og kan henvise videre til relevante initiativer
- Vi skal styrke det element i uddannelser på social- samt sundheds- og plejeområdet, der handler om at arbejde med relationer og derigennem forebygge, opspore og afhjælpe ensomhed
- Vi skal byde tilflyttere til Aarhus Kommune velkommen og invitere ind i byens mange (frivillige) fællesskaber

”Da jeg blev skilt fra min kone gennem 18 år, mistede jeg stort set alle dem, som jeg havde omgang med i hverdagen.”

Mand, 53 år

”Jeg har aldrig passet ind i en kasse. Jobcentret kunne ikke finde tilbud, der passede til mig. Min sagsbehandler ville ikke tvinge mig afsted til noget, jeg ikke kunne holde til og ikke fik noget ud af. Derfor lod hun mig været i fred. Jeg gik hjemme i halvandet år, og jeg var ved at blive sindssyg, for der var ingen hjælp at hente. De eneste, jeg så, var min kæreste og min familie. Jeg var fuldstændig isoleret og følte mig SÅ ensom.”

Rebecca, 25 år

”I Studenterrådet på Aarhus Universitet er vi ved at opstarte en buddy-ordning, hvor man melder sig som frivillig og bliver koblet sammen med en der er ny studerende”

Input fra åbent dialogmøde, 10. maj 2021

”Det var så svært, da jeg skulle skifte skole. Jeg var så bange for at blive til grin på den nye skole.”

Dreng, 11 år

”Når der er studerende, der flytter til byen, vil det være godt, at de bliver budt velkommen af en personlig kontakt. Der skal være nogen, der tager imod og følger op på, om de har det godt. Det kunne også være en velkomstpakke eller velkomstmil fra kommunen. Det kunne også være en hjælp for andre der flytter til byen, men som ikke skal studere”

Input fra åbent dialogmøde, 10. maj 2021

Fællesskaber for alle

”En by med fællesskab og medborgerskab”. Sådan lyder det ene af Byrådets fem Aarhusmål. Alle har brug for at være en del af et trygt fællesskab; et fællesskab, hvor de hører til, hvor de kan bidrage og føle sig hørt og set.

Nogle børn, unge, voksne og ældre er i øget risiko for ensomhed, og derfor kan det være særligt svært at tage det første skridt. Det skal vi have blik for, når vi vil forebygge ensomhed og muliggøre fællesskaber for alle.

Med dette tema sættes fokus på, hvordan vi i Aarhus strukturelt kan understøtte, at alle har mulighed for at alle skal have mulighed for at blive en del af – og bidrage til – inkluderende fællesskaber, uanset arbejdsmarkedstillknytning, etnicitet, seksuel orientering eller udfordringer med fx geografisk afstand, fysisk og mental sundhed, selvværd, digitale kompetencer og tilgængelighed

- Vi skal forebygge ensomhed blandt børn og unge i Aarhus gennem forpligtende og positive fællesskaber, hvor børnene og de unge føler sig set og hørt og føler, de kan bidrage. Udvikling af trygge fællesskaber starter allerede i børnenes tidlige barndom, hvor de har brug for rollemodeller, der understøtter udvikling af trivsel og livsmestring
- Foreningslivet tilbyder talrige muligheder for at blive en del af et frivilligt fællesskab. Vi skal fortsætte arbejdet med at støtte op om og synliggøre byens foreningstilbud, gøre det nemt at blive en del af foreningslivet som deltager eller frivillig, dyrke det gode værtskab samt skabe gode rammer for sociale fællesskaber under og efter aktiviteterne
- Vi skal etablere partnerskaber på tværs af civilsamfund, kommune, region, uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer, almene boligorganisationer, erhvervsliv m.fl., for sammen at udvikle nye veje til at gøre det muligt for alle at blive en del af et fællesskab, herunder et særligt fokus på den sociale ulighed

”Det er vigtigt at huske den store gruppe af mennesker med fysiske handicaps og kognitive handicaps. Der er nogle, der ikke kommer ud til noget som helst og hvor de frivillige tilbud måske ikke er tilstrækkelige, fx. fordi de har brug for hjælp til at komme på toilettet.”

Input fra dialogmøde med Ældrerådet og Handicaprådet

- Sansesvækkelse og kognitiv svækkelse medfører forandrede vilkår både i nære relationer og i det offentlige rum. Vi skal have blik for, at fællesskaber også er tilgængelige for mennesker, der er ramt af kognitive svækkelser eller sansesvækkelser (fx. høretab), og deres pårørende
- Vi skal være opmærksomme på at muliggøre forskellige former for deltagelse, når vi forsamles. Kan vi fx gøre det legitimt at trække sig lidt til side, at sidde og iagttage på afstand osv.? Ved at tilbyde forskellige tilstedeværelsesmuligheder undgår vi, at nogle er deltagere og andre tilskuere; at nogle er med med og andre er 'udenfor'. Det har stor betydning for svækkede ældre eller unge og voksne, der fx. har svært ved at sidde på en stol længe ad gangen pga. smerter eller udtrættes af at anstrenge sig for at høre eller se, hvad der foregår osv.
- Natur og kultur er essentielle elementer i det gode liv, og vi skal forebygge ensomhed ved at øge tilgængeligheden af naturen og kulturelle tilbud for mennesker, der er udsatte ift. ensomhed
- I takt med at det danske samfund er blevet gjort gennemgribende digitalt, oplever en række ældre og udsatte grupper at være digitalt ekskluderede. Vi skal udvikle og afprøve nye måder at fremme digitale fællesskaber og styrke digital inklusion af mennesker, som ikke er vant til teknologi

”Jeg har haft det så dårligt på grund af min ADHD. Jeg har ikke kunnet sovet om natten i lang lang tid. Jeg har været ved lægen flere gange, men der var ingen hjælp at hente, fordi jeg ikke var selvmordstruet. Jeg gik helt ned med stress og har nu været sygemeldt fra min uddannelse de sidste 6 måneder. Det har betydet, at jeg er blevet så isoleret. Jeg ser stort set kun min roomie, for min familie er ikke her fra byen.”

Kvinde, 29 år

”Mange unge, vi møder, er ikke til sport og foreningsliv. Hvor går man hen og finder et fællesskab, der ikke handler om at være god til noget?”

Marie, Leder af HUSRUM Danmark

”At komme til træning er superdejligt. Men det gør man jo for sig selv. Bagefter klæder man om, og så er man ude af døren. Men da jeg en dag blev inviteret til at drikke kaffe sammen med de andre efter træningen, så blev det noget andet og mere end bare træning. Det blev en hyggelig formiddagsting; sådan en ’gode-naboer-kind-of-feeling’. Det er smadderhyggeligt.”

Rebecca, 25 år

”For mig er det vigtigt, at man bare kan komme. Hvis man skal melde sig til, så får man det ikke lige gjort. I parken ved MarselisborgCentret er der for eksempel fællessang. Her kan man bare komme.”

Mand, 61 år

”Jeg er alene og helt afhængig af at kunne få hjælp til at bruge min telefon og tablet. Hvis Apps-caféen ikke havde været havde jeg ikke kunnet tilmelde mig en fælles cykeltur i Frankrig i sommer. Al information kom på nettet og vi skulle bruge vores telefoner undervejs. Jeg fik hjælp til at bestille billetter og hente al information ned.”

Kvinde, 78 år

”Når vi skal mødes, så er jeg den eneste, der ikke selv kan komme ind, fordi jeg sidder i kørestol. Elevatoren er gammel, og knappen sidder på indersiden. Så hver eneste gang er jeg nødt til at ringe til en for at bede om at blive lukket ind. Det føles nedværdigende. Jeg ville ønske, at jeg selv kunne komme ind.”

Mand, 43 år

”Jeg synes, der mangler steder, hvor man kan spise sammen med andre. Men det må ikke være for dyrt. Og ensomhed skal ikke være øverst i teksten. Så kommer folk ikke.”

Mand, 64 år

Naboskab og medborgerskab

Aarhus skal være en god by for alle, og vi skal hjælpe dem, der har brug for det. Det handler om, at vi alle sammen – store som små – kan bidrage til, at Aarhus Kommune er et godt sted at bo.

Medborgerskab er en kerneværdi, der er velfunderet i Aarhus Kommune. En hjørnesten i den aarhusianske forståelse af medborgerskab er vigtigheden af, at vi alle sammen er opmærksomme på vores nærmeste, familie, venner, naboer, kollegaer med flere.

”Vi skal tage personligt ansvar for vores lokalområde og for hinanden. Vi skal deltage med de ressourcer, vi har.”

Medborgerskabspolitikken, Aarhus

Det kan være svært at bede om hjælp, når man har mest brug for det. Måske fordi man selv har det svært, fordi man har sygdom tæt inde på livet i nærmeste familie eller noget helt tredje.

Når man har det svært, betyder det alverden, at andre rækker ud, viser at de har tænkt på en, og at man mærker, at der er brug for en. Vi skal turde at tilbyde vores hjælp til andre, og vi skal turde tage imod hjælp fra hinanden.

Under den første bølge af covid-19 oplevede vi i Aarhus og Danmark, at medborgerskabet voksede under overskriften 'samfundssind'. Vi så mennesker træde til og stå i kø for at tilbyde deres hjælp bl.a. ved at tilbyde udsatte mennesker hjælp til indkøb af dagligvarer, ved at melde sig som frivillige telefonvenner for mennesker, der følte sig ensomme under isolationen osv.

Med temaet 'Naboskab og medborgerskab' sættes fokus på, hvordan vi fremover kan understøtte og fremme dannelse og uddannelse i medborgerskab og samfundssind i Aarhus.

I Norsgade får en ny beboer et velkomstbrev fra gadelaugene – og der er en masse aktiviteter, bl.a. et gadefejterlaug, årligt loppemarked osv.

Input fra åbent dialogmøde, 10. maj 2021

Sådan kan vi strukturelt understøtte naboskab og medborgerskab i Aarhus og dermed forebygge mistro og ensomhed:

- Vi skal bryde tabuet omkring ensomhed i samarbejde med frivillige organisationer, uddannelsesinstitutioner med flere; fx via fælles oplysningskampagner
- Vi skal fortælle positive historier om fællesskaber og medborgerskab i Aarhus, og italesætte vigtigheden af, at vi tager ansvar for hinanden og rækker ud til hinanden
- Selvom vi vil bryde tabuet omkring ensomhed, skal vi tale om det, vi gerne vil fremme fremfor det, vi gerne vil væk fra, fx stille mod 'forpligtende fællesskaber' i skolen fremfor at 'undgå mobning', invitere til 'mandeklub' i stedet for 'klub for ensomme mænd' og vise, at foreningslivet kan være vejen ind i fællesskaber fremfor vejen ud af ensomhed
- Vi skal have det aktive medborgerskab på skemaet i institutioner, skoler, videregående uddannelser og på arbejdspladser
- På tværs af kommune, civilsamfund, boligforeninger m.fl. skal vi være sammen om at sikre, at byens mange fællesskaber, frivillighuse, fælleshuse, beboerhuse og folkehuse bliver mere inviterende og inkluderende, herunder fokus på værtskab og modtagelse af nye
- Vi skal afprøve nye måder og tilbyde støtte eller hjælp til mennesker, der har brug for det, for at få mere social kontakt med andre

”Når du har noget ekstra at bøvle med i livet, så er det bare så vigtigt at have nogen, der rækker ud. Mange tager beslutningen for mig. De stopper med at invitere. Nogle gange fordi jeg har sagt nej før eller aflyst, og så gider de ikke at spørge mig igen. Andre gange spørger de ikke, om jeg vil med, fordi de vil tage hensyn og undgå at sætte mig i en situation, hvor jeg skal sige nej eller hvor jeg ikke kan holde til det, de skal mødes om. Det er i kærlighed og god tro, fordi de vil mig det bedste. Men jeg vil hellere spørges igen og igen, for så kommer jeg måske med en af gangene.”

Rebecca, 25 år

”Når man har prøvet så mange gange, at det sociale er svært, så er det et kæmpe skridt at gå alene til ting. Det er det stadig for mig i dag; også selvom jeg efterhånden har fået en masse gode oplevelser. Jeg husker den første gang, jeg fik taget mig sammen til at melde mig til et foredrag i ABMS. Der var mange, der kom selv, og jeg tænkte, at jeg kunne sætte mig bagerst, så ingen opdagede mig. Men det gjorde formanden. Hun kom og sagde med højlydt stemme ”Hej, dejlig at se dig!” Det var SÅ intimiderende. Men jeg følte mig også virkelig velkommen. Og det betød, at jeg havde lyst til at komme igen.”

Rebecca 25 år

”Vi skal kommunikere mere direkte til folk; fx putte ting i postkasser. Det kan være invitationer, hvor der står, hvad der foregår i nærområdet. Der er for mange, der ikke kender tilbuddene.”

Input fra åbent dialogmøde

”Efter min kone døde, er der en mand fra vejen, der flere gange har spurgt mig, om jeg vil med i mandegruppen på lokalcentret. Jeg synes, det er svært at møde op til noget nyt alene, så det vil jeg sige ja til.

Mand, 75 år

”Det boligsociale arbejde kan ses som organiseret naboskab. Vi laver opsøgende arbejde og prøver at skabe rum for aktivt medborgerskab for dem, som ikke passer ind i det klassiske foreningsliv, Folkehuse eller Folkestedet. Det kan være ensomme ældre men også de klubløse unge, der ”fanges” i det lokale sikkerhedsnet. For dem kan det boligsociale arbejde være spæde lokale trædesten ind i andre fællesskaber.”

Boligsocial medarbejder

”Jeg tænker ensomhed som et meget komplekst samfundsproblem, som ikke bare har én løsning. Derfor synes jeg, det er rigtig vigtigt, at der findes mange forskellige organisationer, foreninger og tilbud. Og at alle tænker: hvordan kan vi blive bedre til at inkludere dem, der måske er lidt anderledes og måske begår sig på en lidt anden måde socialt, end de fleste gør? Det tror jeg er noget, vi alle sammen skal tage ansvar for. Også lige at huske at tale med den kollega, der ikke lige er så nem at være sammen med. Hvis vi alle sammen rækker lidt ud, så tror jeg, det vil være nemmere at føle sig som en del af et større samfundsfællesskab.”

Marie, Leder af HUSRUM Danmark

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Sundhed og Omsorg
Dato Dato for fremsendelse

Aarhus for fællesskab og medborgerskab

Fælles strategi for forebyggelse af ensomhed

1. Resume

Antallet af unge, voksne og ældre, der rammes af vedvarende ensomhed, har de seneste år været stigende, og den udvikling skal vendes i Aarhus. Med en fælles strategi for forebyggelse af ensomhed sættes fokus på initiativer, der kan forebygge ensomhed på et strukturelt niveau og modvirke, at aarhusianere i alle aldersgrupper oplever at være uønsket alene.

Med strategien som trædesten skal der i 2022 igangsættes konkrete initiativer indenfor strategiens fire forebyggende temaer:

- Byrum og samlingssteder
- Støtte i livsovergange
- Fællesskaber for alle
- Naboskab og medborgerskab

Ensomhed er et samfundsproblem, og forebyggelse af ensomhed forudsætter samarbejde på tværs. De konkrete initiativer skal derfor udvikles sammen med borgerne og på tværs af civilsamfund, kommune, region, uddannelsesinstitutioner, patientforeninger, almene boligorganisationer, faglige organisationer m.fl.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Byrådet vedtager strategien, og forpligter magistratsafdelingerne på, at der i afdelingerne og på tværs af magistratsafdelinger og sammen med civilsamfund, medborgere, boligorganisationer m.fl.,

igangsættes konkrete initiativer indenfor strategiens fire forebyggende temaer

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Antallet af børn, unge, voksne og ældre, der rammes af vedvarende ensomhed, har de seneste år været stigende. Derfor er der brug for, at vi sætter ind med forebyggende indsatser, så vi kan bremse udviklingen.

Visionen med en fælles strategi mod ensomhed er, at alle i Aarhus skal have mulighed for at være en del af et fællesskab.

Strategien (Bilag 1) er blevet til på baggrund af inddragelse og dialog med politiske udvalg, råd, nævn, magistratsafdelingerne, et åbent dialogmøde for borgere og aktører i civilsamfundet samt på baggrund af en byrådstemadrøftelse i maj 2021.

Strategien var i offentlig høring i november-december 2021 (Bilag 2), hvor der også blev inviteret til samtaler og dialogkaffe i parken ved MarselisborgCentret. Det benyttede en del borgere sig af, og efterfølgende blev der gennemført uddybende interviews med otte borgere og en række frivillige foreninger.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

At Aarhus er en by med fællesskab og medborgerskab udgør en vigtig grundsten i vores fælles fortælling.

Alt for mange i Aarhus føler sig ensomme. Vi ved, at følelsen af ensomhed har stor betydning for vores trivsel og helbred. Vi skal forebygge ensomhed, hvis Aarhus skal være en god by for alle.

5. Hvad igangsættes?

Med strategien som trædesten forpligter byrådet sig sammen med magistratsafdelingerne på, at der i 2022 igangsættes konkrete initiativer indenfor strategiens fire forebyggende temaer:

Byrum og samlingssteder

Måden hvorpå vi udvikler, indretter og bruger vores byrum, grønne arealer og fælles bygninger kan bidrage til at fremme møder mellem mennesker og at fællesskaber opstår.

Støtte i livsovergange

Risikoen for at blive ramt af ensomhed er større, når der sker store forandringer i vores liv, for eksempel i forbindelse med større skift og livsovergange. At få støtte eller blive inviteret ind i meningsfulde fællesskaber kan være det, der afgør, om en følelse af ensomhed bliver forbigående, eller om følelsen bider sig fast og bliver langvarig.

Fællesskaber for alle

Alle har brug for at være en del af et fællesskab, hvor de hører til, hvor de kan bidrage og føle sig hørt og set. Nogle børn, unge, voksne og ældre er i øget risiko for ensomhed, og derfor kan det være særligt svært at tage det første skridt. Det skal vi have blik for, når vi vil forebygge ensomhed og muliggøre fællesskaber for alle.

Naboskab og medborgerskab

Aarhus skal være en god by for alle, og vi skal hjælpe dem, der har brug for det. Vi kan alle gøre en stor forskel på individniveau, hvis vi er opmærksomme på at række ud til mennesker, der af forskellige grunde har brug for støtte til at kunne (for)blive en del af et fællesskab.

6. Hvem gør det og hvordan?

Ensomhed er et samfundsproblem, og forebyggelse af ensomhed forudsætter samarbejde på tværs af civilsamfund, kommune, region, uddannelsesinstitutioner, patientforeninger, almene boligorganisationer, faglige organisationer m.fl.

Flere råd, organisationer og borgere har allerede i høringsrunden forpligtet sig på at være med til at tage de næste skridt, hvor nye veje skal findes og initiativer skal udvikles og afprøves.

7. Hvilke ressourcer kræves?

Strategien i sig selv rummer ingen udgifter.

I forbindelse med konkrete initiativer kan der være forslag, der kræver finansiering og ressourcer.

Nogle initiativer vil kunne igangsættes inden for nuværende ramme mens andre tiltag vil kræve ressourcer fra budgetforhandlingerne.

8. Hvad er den videre proces og hvordan følges op?

Med strategien som trædesten forpligter byrådet sig sammen med magistratsafdelingerne på, at der i 2022 igangsættes konkrete initiativer indenfor strategiens fire forebyggende temaer.

Alle magistratsafdelinger bidrager til en samlet status til byrådet ved udgangen af 2023.

Der følges op på værdi for borgerne via Aarhusmålingens mål for ensomhed:

- Færre aarhusianere oplever en gang imellem ensomhed
- Færre aarhusianere oplever ofte ensomhed

Kærlig hilsen

Christian Budde
Rådmand

/ Hosea Dutschke
Direktør

Bilag

Bilag 1: Aarhus for fællesskab og medborgerskab -
Fælles strategi for forebyggelse af ensomhed

Bilag 2: Høringssvar

Tidligere beslutninger

Byrådet havde 26. maj 2021 temamøde om ensomhedsforebyggelse.

Byrådet vedtog 12. august 2020 forslag fra DF om plan mod ensomhed i Aarhus.

Tlf.: 41 85 91 77

E-post: omis@aarhus.dk